ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ

Περὶ Ἑρμηνείας.

DEMETRII PHALEREI

De Elocutione.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

DEMETRII PHALEREI

De Elocutione.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ

Περὶ

ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

DEMETRII PHALEREI

DE

ELOCUTIONE,

SIVE,

DICTIONE RHETORICA.

In hac editione, contextus Graecus ex optimis Exemplaribus emendatur, Verſio Latina paſſim ab erroribus repurgatur; & loca à Demetrio laudata, quae hactenus Graecè tantum extabant, nunc primùm Latinitate donantur.

Τοῦτ' ἂν γὴ ἐπὶ τῶν λόγων εἴποιμεν, ὡς ἡ μὲν φύσις τὴν τῆς εὐτυχίας ταξιν ἐπέχει ἡ τέχνη δὲ τὴν τῆς εὐβυλίας. Longin.

GLASGUAE:

Ex Officina ROBERTI FOULIS. MDCCXLIII.

B L

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ
ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ΩΣΠΕΡ ἡ ποίησις διαιρεῖται τοῖς μέτροις· οἷον ἡμιμέτροις, ἢ ἑξαμέτροις, ἢ τοῖς ἄλλοις· ὕτω καὶ τὴν ἑρμηνείαν τὴν λογικὴν διαιρεῖ καὶ διακρίνει τὰ καλούμενα κῶλα, καθάπερ ἀναπαύοντα τὸν λόγον, τά τε καλαληγόμενα αὐλὰ, καὶ ἐν πολλοῖς ὅροις ὁρίζοντα τὸν λόγον· ἐπεὶ τοι μακρὸς ἂν εἴη καὶ ἄπειρος, καὶ ἀτεχνῶς πνίγων τὸν λέγοντα.

β. Βούλεται μέντοι διάνοιαν ἀπαρτίζειν τὰ κῶλα ταῦτα· ποτὲ μὲν ὅλην διάνοιαν, οἷον ὡς Ἑκαταῖος φησὶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἱστορίας· "Ἑκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται·" συνείληπται γὰρ διάνοια τῷ κώλῳ ὅλῳ ὅλη, καὶ ἄμφω συγκαλαλήγουσιν· ἐνίοτε μέντοι τὸ κῶλον ὅλην μὲν ὑ συμπεραιοῖ διάνοιαν· μέρος δὲ ὅλης ὅλον. ὡς γὰρ τῆς χειρὸς ὕσης ὅλου τινὸς, μέρη αὐτῆς ὅλα ὅλης ἐστιν· οἷον, δάκτυλοι καὶ πήχεις· ἰδίαν γὰρ περιγραφὴν ἔχει τούτων τῶν μερῶν ἕκαστον, καὶ ἴδια μέρη· ὕτω καὶ διανοίας τινὸς ὅλης ὕσης μεγάλης, ἐμπεριλαμβάνοιτ' ἂν μέρη τινὰ αὐτῆς, ὁλόκληρα ὄντα καὶ αὐτά.

γ. Ως-

γ. Ὥσπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀναβάσεως τῆς Ξενοφῶντος τὸ τοιοῦτον. "Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος," μέχρι τοῦ, "νεώτερος δὲ Κῦρος," συνλετελεσμένη πᾶσα διάνοιά ἐστι· τὰ δὲ ἐν αὐτῇ κῶλα δύο, μέρη μὲν αὐτῆς ἑκάτερόν ἐστι· διάνοια δὲ ἐν ἑκατέρῳ πληροῦταί τις, ἴδιον ἔχουσα πέρας· οἷον, "Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες." ἔχει γάρ τινα ὁλοκληρίαν ἡ διάνοια αὐτὴ καθ' αὑτήν· ὅτι "ἐγένοντο Δαρείῳ καὶ Παρυσάτιδι παῖδες." καὶ ὡσαύτως τὸ ἕτερον κῶλον, ὅτι "πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος." ὡς τε τὸ μὲν κῶλον, ὡς φημι, διάνοιαν περιέξει τινὰ πάντη πάντως, ἢ τοι ὅλην, ἢ μέρος ὅλης ὅλον.

δ. Δεῖ δὲ ἔτε πάνυ μακρὰ ποιεῖν τὰ κῶλα· ἐπείτοι γίνεται ἄμετρος ἡ σύνδεσις, ἢ δυσπαρακολούθητος· οὐδὲ γὰρ ἡ ποιητικὴ ὑπὲρ ἑξάμετρον ἦλθεν, εἰ μήπου ἐν ὀλίγοις. γελοῖον γὰρ τὸ μέτρον ἄμετρον εἶναι, καὶ καταλήγοντος τοῦ μέτρου ἐπιλελῆσθαι ἡμᾶς, ἢ ὅτε ἤρξαμο. οὔτε δὲ τὸ μῆκος τῶν κώλων πρέπον τοῖς λόγοις διὰ τὴν ἀμετρίαν· οὔτε ἡ μικρότης, ἐπείτοι γίνοιτ' ἂν ἡ λεγομένη ξηρὰ σύνδεσις· οἷον ἡ τοιάδε. "ὁ βίος βραχύς, ἡ τέχνη μακρά, ὁ καιρὸς ὀξύς." κατα-

κεχομμένη

κεκομμένη γὰρ ἔοικεν ἡ σύνθεσις καὶ κεκερματισμένη, καὶ ἐυκαταφρόνητος, διὰ τὸ μικρὰ σύμπαντα ἔχειν.

ε. Γίνεται μὲν οὖν ποτὲ καὶ μακρῦ κώλου καιρός· οἷον ἐν τοῖς μεγέθεσιν, ὡς ὁ Πλάτων φησί· "τὸ γὰρ δὴ πᾶν τόδε, τοτὲ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς πορευόμενον ξυμποδηγεῖ καὶ συγκυκλεῖ·" σχεδὸν γὰρ τῷ μεγέθει τῦ κώλυ συνεξῄρται καὶ ὁ λόγος. διὰ τῦτο καὶ ἑξάμετρον ἡρῷον τε ὀνομάζεται ὑπὸ τῦ μήκους, καὶ πρέπον ἥρωσιν· καὶ οὐκ ἂν τήν Ομήρυ Ιλιάδα πρεπόντως τὶς γράψειεν τοῖς Αρχιλόχυ βραχέσιν· οἷον, "αχνυμένη σκυτάλη·" καὶ, "τὶς σάς παρήειρε φρένας· ὠδὲ τοῖς Αναχρέοντος τῷ, "Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ·" μεθύοντος γὰρ ὁ ῥυθμὸς ἀτεχνῶς γέροντος, ὑ μαχυμένυ ἥρωος.

ς'. Μακρῦ μὲν δὴ κώλυ καιρὸς γίνοιτ' ἂν ποτε διὰ ταῦτα, γίνοιτο δ' αὖ πότε καὶ βραχέος· οἷον, ἤ τοι μικρόν τι ἡμῶν λεγόντων, ὡς ὁ Ξενοφῶν φησὶν· ὅτι ἀφίκοντο οἱ Ε'λληνες ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν· "οὗτος δὲ ἦν, μέγας μὲν ὕ, καλὸς δέ." τῇ γὰρ σμικρότητι καὶ ἀποκοπῇ τῦ ῥυθμῦ, συνανεφάνη καὶ ἡ σμικρότης τῦ ποταμῦ καὶ ἡ χάρις. εἰ δὲ ὕτως ὑπερεκτείνας

αὐτὸ, εἶπεν, "οὗτος δὲ μεγέθει μὲν ἦν ἐλάττων τῶν πολλῶν, κάλλει δὲ ὑπερβάλλειο πάντας," τῷ πρέποντος ἀπετύγχανεν ἄν, καὶ ἐγίγνετο ὁ λεγόμενος ψυχρός. ἀλλὰ περὶ ψυχρότητος μὲν ὕστερον ἐροῦμεν.

ζ. Τῶν δὲ μικρῶν κώλων καὶ δεινότητι χρῆσίς ἐστι· δεινότερον γὰρ τὸ ἐν ὀλίγῳ πολὺ ἐμφαινόμενον καὶ σφοδρότερον· διὸ καὶ οἱ Λάκωνες βραχυλόγοι ὑπὸ δεινότητος· καὶ τὸ μὲν ἐπιτάσσειν σύντομον καὶ βραχὺ, καὶ πᾶς δεσπότης δέλῳ μονοσύλλαβος. τὸ δὲ ἱκετεύειν μακρὸν, καὶ τὸ ὀδύρεσθαι. αἱ λιταὶ, καθ' Ὅμηρον, καὶ χωλαὶ καὶ ῥυσσαὶ ὑπὸ βραδυτῆτος, τουτέστιν ὑπὸ μακρολογίας· καὶ οἱ γέροντες μακρολόγοι διὰ τὴν ἀσθένειαν.

η. Παράδειγμα δὲ βραχείας συνθέσεως, τὸ, "Λακεδαιμόνιοι Φιλίππῳ. Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ." πολὺ γὰρ δεινότερον φαίνεται ῥηθὲν ὕτω βραχέως, ἢ εἴπερ αὐτὸ μακρῶς ἐκτείναντες, εἶπον, "ὅτι ὁ Διονύσιος ποτὲ μέγας ὢν τύραννος, ὥσπερ σὺ, ὅμως νῦν ἰδιοτεύων, οἰκεῖ Κόρινθον." ὑ γὰρ ἔτι διὰ πολλῶν ῥηθὲν ἐπιπλήξει ἐῴκει, ἀλλὰ διηγήματι, καὶ μᾶλλόν τινι διδάσκοντι, ὐκ ἐκφοβοῦντι· ὕτως ἐκτεινόμενον ἐκλύεται

τὸ

τῦ λόγυ τὸ θυμικὸν, καὶ σφοδρόν. ὥσπερ τὰ θηρία συσρέφαντα ἑαυτὰ μάχεται· τοιαύτη τὶς ἂν εἴη συσροφὴ καὶ λόγυ, καθάπερ ἐσπειραμένυ πρὸς δεινότητα.

θ. Ἡ δὲ τοιαύτη βραχύτης κατὰ τὴν σύνθεσιν, κόμμα ὀνομάζεται· ὁρίζονται δ' αὐτὸ ὧδε· Κόμμα ἐσὶ τὸ κώλυ ἔλατ̃ον· οἷον τὸ σροειρημένον, τό, τε "Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ," καὶ τὸ, "γνῶθι σεαυτὸν," καὶ τὸ, "ἕπυ Θεῷ," τὰ τῶν σοφῶν. ἔσι γὰρ καὶ ἀποφθεγματικὸν ἡ βραχύτης, καὶ γνωμολογικὸν, καὶ σοφώτερον τὸ ἐν ὀλίγῳ πολλὴν διάνοιαν ἠθροῖσθαι· καθάπερ ἐν τοῖς σπέρμασι δένδρων ὅλων δυνάμεις. εἰ δὲ ἐκτείνοιτό τις τὴν γνώμην ἐν μακροῖς, διδασκαλία γίνεταί τις καὶ ῥητορία ἀντὶ γνώμης.

ι. Τῶν μέν τοι κώλων καὶ κομμάτων τοιούτων συντιθεμένων σρὸς ἄλληλα, συνίσανται αἱ περίοδοι ὀνομαζόμεναι· ἔσι γὰρ περίοδος, σύσημα ἐκ κώλων ἢ κομμάτων ἐυκαλασρόφων, σρὸς τὴν διάνοιαν τὴν ὑσοκειμένην ἀπηρτισμένον· οἷον, "μάλισα μὲν εἵνεκα τῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τῦ παιδὸς εἵνεκα τῦ Χαβρίυ, ὡμολόγησα τύτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν." αὕτη γὰρ ἡ περίοδος

δος ἐκ τριῶν κώλων ἴσα, καμπὴν τέ τινα καὶ συςροφὴν ἔχει κατὰ τὸ τέλος.

ια. Ἀριςοτέλης δὲ ὁρίζεσθαι τὴν περίοδον ὕτως· "περίοδός ἐςι λέξις ἀρχὴν ἔχουσα καὶ τελευτήν," μάλα καλῶς καὶ πρεπόντως ὁρισάμενος· εὐθὺς γὰρ ὁ τὴν περίοδον λέγων, ἐμφαίνει ὅτι ἤρκταί ποθεν, καὶ ἀπολελευτῆσαι ποιεῖ, καὶ ἐπείγεσθαι εἴς τι τέλος· ὥσπερ οἱ δρομεῖς ἀφεθέντες· καὶ γὰρ ἐκείνων συνεμφαίνεται τῇ ἀρχῇ τὸ δρόμου τὸ τέλος. ἔνθεν καὶ περίοδος ὠνομάσθη, ἀπεικασθεῖσα ταῖς ὁδοῖς ταῖς κυκλοειδέσι καὶ περιωδευμέναις. καθόλου γὰρ ὐδὲν ἡ περίοδός ἐςι, πλὴν ποιὰ σύνθεσις. εἰ γοῦν λυθείη αὐτῆς τὸ περιωδευμένον καὶ μεθασυντεθείη, τὰ μὲν πράγματα μενεῖ τὰ αὐτά, περίοδος δὲ ὐκ ἔσαι· οἷον εἰ τὴν προειρημένην τις τοῦ Δημοσθένους περίοδον ἀνατρέψας εἴποι ὧδέ πως, "συνερῶ τούτοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φίλος γάρ μοί ἐςιν ὁ υἱὸς Χαβρίου, πολὺ δὲ μᾶλλον τούτου ἡ πόλις, ἧ συνειπεῖν με δίκαιόν ἐςιν·" ὐ γὰρ ἔτι ὐδαμοῦ ἡ περίοδος εὑρίσκεται. Γένεσις δ' αὐτῆς ἥδε.

ιβ. Τῆς ἑρμηνείας ἡ μὲν ὀνομάζεται κατεςραμμένη· οἷον ἡ κατὰ περιόδους ἔχουσα, ὡς ἡ τῶν Ἰσοκρατείων ῥητῶν καὶ Γοργίου, καὶ Ἀλκιδά-

κιδάμαντος. ὅλαι γὰρ διὰ περιόδων εἰσὶ συνεχῶν, ὐδέν τι ἔλατ[ον, ἥπερ ἡ Ὁμήρου ποίησις δι' ἑξαμέτρων. ἡ δέ τις διηρημένη ἑρμηνεία καλεῖται, ἡ εἰς κῶλα λελυμένη, ὐ μάλα ἀλλήλοις συνηρτημένα· ὡς ἡ Ἑκαταίυ, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν Ἡροδότυ, καὶ ὅλως ἡ ἀρχαῖα πᾶσα. παράδειγμα αὐτῆς, "Ἑκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται· τὰ δὲ γράφω ὥς μοι ἀληθέα δοκέει εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοί τε καὶ γελοῖοι, ὡς ἐμοὶ φαίνονται, εἰσιν." ὥσπερ γὰρ σεσωρευμένοις ἐπ' ἀλλήλοις τὰ κῶλα ἔοικε καὶ ἐπερρίμμένοις, καὶ ὐκ ἔχυσι σύνδεσιν, ὐδ' ἀντέρεισιν, ὐδὲ βοηθοῦντα ἀλλήλοις, ὥσπερ ἐν ταῖς περιόδοις.

ιγ. Ἔοικε γοῦν τὰ μὲν περιοδικὰ κῶλα τοῖς λίθοις τοῖς ἀντερείδυσιν τὰς περιφερεῖς στέγας καὶ συνέχυσιν· τὰ δὲ τῆς διαλελυμένης ἑρμηνείας, διερρίμμένοις πλησίον λίθοις μόνον, καὶ ὐ συγκειμένοις.

ιδ. Διὸ καὶ περιεξεσμένον ἔχει τι ἡ ἑρμηνεία ἡ πρὶν, καὶ ἐυσταλές· ὥσπερ καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα, ὧν τέχνη ἐδόκει ἡ συσολὴ καὶ ἰσχνότης. ἡ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα ἑρμηνεία τοῖς Φειδίυ ἔργοις ἤδη ἔοικεν, ἔχυσά τι καὶ μεγαλεῖον καὶ ἀκριβὲς ἅμα.

ιε. Δοκιμάζω γὰρ δὴ ἔγωγε μήτε περιόδοις ὅλον τὸν λόγον συνείρεσθαι, ὡς ὁ Γοργίᾳ· μήτε διαλελύσθαι ὅλον, ὡς τὰ ἀρχαῖα· ἀλλὰ μεμίχθαι μᾶλλον δι' ἀμφοτέρων. οὕτω γὰρ καὶ ἐξαρκάσκευος ἔσται, καὶ ἀῳδῆς ἅμα, καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἡδύς· καὶ ὅτε μάλα ἰδιωτικὸς, ὅτε μάλα σοφιστικός. τῶν τε τὰς πυκνὰς περιόδους λεγόντων, ὐδ' αἱ κεφαλαὶ ῥᾳδίως ἕπονται, ὡς ἐπὶ τῶν οἰνωμένων· οἵτε ἀκούοντες ναυτιῶσι διὰ τὸ ἀπίθανον· τοτὲ δὲ καὶ ἐκφωνοῦσι τὰ τέλη τῶν περιόδων προειδότες, καὶ προαναβοῶσι.

ις. Τῶν δὲ περιόδων αἱ μικρότεραι μὲν ἐκ δυοῖν κώλοιν συντίθενται· αἱ μέγισται δὲ ἐκ τεττάρων. τὸ δ' ὑπὲρ τέσσαρα, οὐκ ἔτ' ἂν ἐντὸς εἴη περιοδικῆς συμμετρίας.

ιζ. Γίνονται δὲ καὶ τρίκωλοί τινες· καὶ μονόκωλοι, ἃς καλοῦσιν ἁπλᾶς περιόδους· ὅταν γὰρ τὸ κῶλον μῆκός τε ἔχῃ καὶ καμπὴν κατὰ τὸ τέλος, τότε μονόκωλος περίοδος γίνεται· καθάπερ ἡ τοιάδε, "Ηροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε· καὶ πάλιν, "ἡ γὰρ σαφὴς φράσις πολὺ φῶς παρέχεται ταῖς τῶν ἀκουόντων διανοίαις· ὑπ' ἀμφοῖν μέντοι συνίσταται ἡ ἁπλῆ περίοδος, καὶ ὑπὸ τοῦ μήκους, καὶ ὑπὸ τῆς καμπῆς, τῆς περὶ τὸ τέλος· ὑπὸ δὲ θατέρου οὐδέποτε.

ιή. Ἓν

ιη. Ἐν δὲ ταῖς συνθέτοις περιόδοις, τὸ τελευταῖον κῶλον μακρόλερον χρὴ εἶναι, καὶ ὥσπερ περιέχον καὶ περιειληφὸς τὰ ἄλλα· ὕτω γὰρ μεγαλοπρεπὴς ἔσαι καὶ σεμνὴ περίοδος, εἰς σεμνὸν καὶ μακρὸν λήγουσα κῶλον· εἰ δὲ μή, ἀποκεκομμένη καὶ χωλῇ ὁμοία. παράδειγμα δ' αὐτῆς τὸ τοιῦτον, "οὐ γὰρ τὸ, εἰπεῖν καλῶς, καλόν· ἀλλὰ τὸ, εἰπόντα, δράσαι τὰ εἰρημένα."

ιθ. Τρία δὲ γένη περιόδων ἐστιν, ἱστορική, διαλογική, ῥητορική· ἱστορικὴ μὲν ἡ μήτε περιηγμένη, μήτ' ἀνειμένη σφόδρα, ἀλλὰ μεταξὺ ἀμφοῖν· ὡς μήτε ῥητορικὴ δόξειεν καὶ ἀπίθανος διὰ τὴν περιαγωγὴν, τὸ σεμνόν τε ἔχουσα καὶ ἱστορικὸν ἐκ τῆς ἁπλότητος· οἷον ἡ τοιάδε, "Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται," μέχρι τοῦ, νεώτερος δὲ Κῦρος." ἑδραία γὰρ τινι καὶ ἀσφαλεῖ καταλήξει ἔοικεν αὐτῆς ἡ ἀπόδεσις.

κ. Τῆς δὲ ῥητορικῆς περιόδου συνεστραμμένον τὸ εἶδος καὶ κυκλικὸν, καὶ δεόμενον στρογγύλου στόματος, καὶ χειρὸς συμπεριαγομένης τῷ ῥυθμῷ· οἷον τῆς, "Μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὡμολόγησα τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν." σχεδὸν γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡ περίοδος ἡ τοιάδε συνεστραμμένον τι ἔχει

ἔχει, καὶ ἐμφαίνον ὅτι οὐκ ἂν ἀπολήξειεν εἰς ἁπλοῦν τέλος.

κα. Διαλογικὴ δέ ἐστιν ἡ περίοδος, ἡ ἔτι ἀνειμένη καὶ ἀπλουστέρα τῆς ἱστορικῆς, καὶ μόλις ἐμφαίνουσα ὅτι περίοδός ἐστιν· ὥσπερ ἡ τοιάδε· "Κατέβην χθὲς εἰς τὸν Πειραιᾶ," μέχρι τοῦ, "ἅτε νῦν ὡρῶτον ἄγοντες." ἐπέρριπται γὰρ ἀλλήλοις τὰ κῶλα ἐφ' ἑκατέρῳ ἕτερον, ὥσπερ ἐν τοῖς διαλελυμένοις λόγοις· καὶ ἀπολήξαντες, μόλις ἂν ἐννοηθῶμεν κατὰ τὸ τέλος ὅτι τὸ λεγόμενον περίοδος ἦν· δεῖ γὰρ μεταξὺ διηρημένης τε καὶ κατεστραμμένης λέξεως, τὴν διαλογικὴν περίοδον γράφεσθαι, καὶ μεμιγμένην ὁμοίως ἀμφοτέροις. περιόδων μὲν εἴδη τοσάδε.

κβ. Γίνονται δὲ καὶ ἐξ ἀντικειμένων κώλων περίοδοι· ἀντικειμένων δὲ ἤτοι τοῖς πράγμασιν, οἷον, "πλέων μὲν διὰ τῆς ἠπείρου, πεζεύων δὲ διὰ τῆς θαλάσσης" ἢ ἀμφοτέροις, τῇ τε λέξει καὶ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ ἡ αὐτὴ περίοδος ὧδε ἔχει.

κγ. Κατὰ δὲ τὰ ὀνόματα μόνον ἀντικείμενα κῶλα, τοιάδε ἐστί, οἷον ὡς ὁ τὴν Ἑλένην παραβαλὼν τῷ Ἡρακλεῖ, φησιν, ὅτι "τῷ μὲν ἐπίπονον καὶ πολυκίνδυνον τὸν βίον ἐποίησεν· τῆς δὲ περι-

περίβλεπτον καὶ περιμάχητον τὴν Φύσιν κατέσησεν." ἀνθίκειται γὰρ καὶ ἄρθρον ἄρθρῳ, καὶ σύνδεσμος συνδέσμῳ, ὅμοια ὁμοίοις· καὶ τἄλλα δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· τῷ μὲν ἐποίησεν, τὸ κατέσησεν· τῷ δ' ἐπίπονον, τὸ περίβλεπτον· τῷ δὲ πολυκίνδυνον, τὸ περιμάχητον· καὶ ὅλως, ἓν πρὸς ἕν, ὅμοιον παρ' ὅμοιον, ἡ ἀνταπόδοσις.

κδ. Ἔστι δὲ κῶλα, ἃ μὴ ἀντικείμενα ἐμφαίνει τινὰ ἀντίθεσιν, διὰ τὸ τῷ σχήματι ἀντιθέτως γεγράφθαι· καθάπερ τὸ παρ' Ἐπιχάρμῳ τῷ ποιητῇ πεπαϊγμένον· ὅτι "τόκα μὲν ἐν τήνοις ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ παρὰ τήνοις ἐγών·" τὸ αὐτὸ μὲν γὰρ εἴρηται, καὶ οὐδὲν ἐναντίον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἑρμηνείας μεμιγμένος, ἀντίθεσίν τινα πλανῶντι ἔοικεν· ἀλλ' ὅτος μὲν ἴσως γέλωτα ποιῶν ὕστως ἀντέθηκεν, καὶ ἅμα σκώπτων τὸς ῥήτορας.

κε. Ἔστι δὲ καὶ παρόμοια κῶλα, ἅτινα παρόμοια δὴ τοῖς ἐπ' ἀρχῆς· οἷον, "ὁλωητοίτε πέλονλο, παράῤῥητοί τ' ἐπέεσσιν·" ἢ ὡς ἐπὶ τέλους, ὡς ἡ τῦ πανηγυρικῦ ἀρχή, "Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων, καὶ τὸς γυμνικὸς ἀγῶνας καταςησάντων." εἶδος δὲ τῦ παρομοίυ τὸ ἰσόκωλον, ἐπ' ἂν ἴσας ἔχῃ τὰ κῶλα τὰς συλλαβάς· ὡς παρὰ Θυκυδίδῃ, "ὡς ὕ-

τε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον· οἷς τε ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, ὐχ ὀνειδιζόντων· ἰσόχωλον μὲν δὴ τῦτο.

κς. Ὁμοιοτέλευτα δέ ἐςι, τὰ εἰς ὅμοια καλαλήγοντα, ἢ τοι εἰς ὀνόματα ταυτά· ὥσπερ ἔχει ἐπὶ τῦ, "σύλ' ἀυτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς, καί νῦν θανόντα γράφεις κακῶς." ἢ ὅταν εἰς συλλαβὴν καταλήγῃ τὴν ἀυτὴν· ὥσπερ τὰ ἐκ τῦ πανηγυρικῦ προειρημένα.

κζ. Χρῆσις δὲ τῶν τοιύτων κώλων ἐπισφαλὴς· ὕτε γὰρ δεινῶς λέγονλι ἐπιτήδεια· ἐκλύει γὰρ τὴν δεινότηλα ἡ περὶ ἀυτὰ τερθρεία καὶ φροντίς. δῆλον δ' ἡμῖν τῦτο ποιεῖ Θεόπομπος· κατηγορῶν γὰρ τῶν τῦ Φιλίππυ φίλων, φησὶν, "ἀνδροφόνοι δὲ τὴν φύσιν ὄνλες, ἀνδροπόρνοι τὸν τρόπον ἦσαν." καὶ, "ἐκαλοῦνλο μὲν ἑταῖροι, ἦσαν δὲ ἑταῖραι." ἡ γὰρ ὁμοιότης ἡ περὶ τὰ κῶλα καὶ ἀντίθεσις, ἐκλύει τὴν δεινότηλα διὰ τὴν κακοτεχνίαν. θυμὸς γὰρ τέχνης ὐ δεῖται· ἀλλὰ δεῖ τρόπον τινὰ, ἀυτοφυᾶ εἶναι ἐωὶ τῶν τοιύτων κατηγοριῶν, καὶ ἁπλᾶ τὰ λεγόμενα.

κη. Οὔτε δῆτα ἐν δεινότηλι χρήσιμα τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔδειξα, ὔτε ἐν πάθεσι καὶ ἤθεσιν· ἁπλοῦν γὰρ εἶναι βέλελαι καὶ ἀποίηλον τὸ πάθος

θος· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἦθος. ἐν γοῦν τοῖς Ἀριστοτέλους περὶ δικαιωσύνης, ὁ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ὀδυρόμενος, εἰ μὲν ὅτως εἶπoι, ὅτι "ποίαν τοιαύτην πόλιν εἷλον τῶν ἐχθρῶν, οἵαν τὴν ἰδίαν πόλιν ἀπώλεσαν;" ἐμπαθῶς ἂν εἰρηκὼς εἴη καὶ ὀδυρτικῶς· εἰ δὲ παρόμοιον αὐτὸ ποιήσει, "ποίαν γὰρ πόλιν τῶν ἐχθρῶν τοιαύτην ἔλαβον, ὁποίαν τὴν ἰδίαν ἀπέβαλον," ὐ μὰ τὸν Δία πάθος κινήσει, ὐδὲ ἔλεον, ἀλλὰ τὸν καλούμενον κλαυσιγέλωτα· τὸ γὰρ ἐν πενθοῦσι παίζειν κατὰ τὴν παροιμίαν, τὸ τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πάθεσι κακοτεχνεῖν ἐστι.

κθ. Γίνεται μέν τοι γε χρήσιμά ποτε, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν· "ἐγὼ ἐκ μὲν Ἀθηνῶν εἰς Σταγειρα ἦλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν· ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Ἀθήνας διὰ τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν." εἰ γοῦν ἀφέλοις τὸ ἕτερον μέγαν, συναφαιρήσῃ καὶ τὴν χάριν· τῇ γὰρ μεγαληγορίᾳ συνεργοῖεν τὰ τοιαῦτα κῶλα· ὁποῖα τῶν Γοργίου τὰ πολλὰ ἀντίθετα καὶ τῶν Ἰσοκράτους· περὶ μὲν δὴ τῶν παρομοίων, ταῦτα.

λ. Διαφέρει δὲ ἐνθύμημα περιόδου τῇδε· ὅτι ἡ μὲν περίοδος, σύνθεσίς τίς ἐστι περιηγμένη, ἀφ' ἧς καὶ ὠνόμασαι· τὸ δὲ ἐνθύμημα ἐν τῷ διανοήμασι

νοήμαλι ἔχει τὴν δύναμιν καὶ σύςασιν. καὶ ἔςιν ἡ μὲν περίοδος κύκλος τῷ ἐνθυμήμαλος ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων· τὸ δ' ἐνθύμημα διάνοιά τις, ἤτοι ἐκ μάχης λεγομένη ἐν ἀκολυθίας σχήματι.

λα. Σημεῖον δέ, εἰ γὰρ διαλύσειας τὴν σύνθεσιν τῷ ἐνθυμήμαλος, τὴν μὲν περίοδον ἠφάνισας, τὸ δ' ἐνθύμημα ταυτὸν μένει· οἷον εἴτις τὸ παρὰ Δημοσθένει διαλύσειεν ἐνθύμημα τὸ τοιῦτον: "ὥσπερ γὰρ εἴτις ἐκείνων ἐάλω, σὺ τὰ δ' ὐκ ἂν ἔγραψας· ὕτως ἂν σὺ νῦν ἁλῶς, ἄλλος ὐ γράψῃ·" διαλύσειε δὲ ὕτω, "μὴ ἐπιτρέπετε τοῖς τὰ παράνομα γράφυσιν· εἰ γὰρ ἐκωλύονλο, ὐκ ἂν νῦν ὗτος ταῦτα ἔγραφεν. ὐδ' ἕτερος ἔτι γράψῃ, τύτυ νῦν ἁλῶντος." ἐνταῦθα τῆς περιόδυ μὲν ὁ κύκλος ἐκλύεται, τὸ δ' ἐνθύμημα ἐν ταυτῷ μένει.

λβ. Καὶ καθόλυ δὲ τὸ μὲν ἐνθύμημα, συλλογισμός τις ἐςὶ ῥητορικός· ἡ περίοδος δὲ, συλλογίζεται μὲν ὐδέν, σύςκειται δὲ μόνον. καὶ περιόδυς μὲν ἐν παντὶ μέρει τῷ λόγυ τίθεμεν, οἷον ἐν τοῖς προοιμίοις· ἐνθυμήμαλα δὲ ὐκ ἐν παντί. καὶ τὸ μὲν ὥσπερ ἐπιλέγεται, τὸ ἐνθύμημα· ἡ περίοδος δὲ ἀυτόθεν λέγεται· καὶ τὸ μὲν οἷον συλλογισμός ἐςιν ἀτελής· ἡ δὲ ὅτε ὅλον τι, ὅτε ἀτελὲς συλλογίζεται.

λγ. Συμ-

λγ. Συμβέβηκε μὲν ὃν τῷ ἐνθυμήματι καὶ περιόδῳ εἶναι, διότι, περιοδικῶς σύγκειται· περίοδος δ' οὐκ ἔστιν· ὥσπερ τῷ οἰκοδομουμένῳ συμβέβηκε μὲν καὶ λευκῷ εἶναι, ἂν λευκὸν ᾖ· τὸ οἰκοδομούμενον δ' οὐκ ἔστι λευκόν· περὶ μὲν δὴ διαφορᾶς ἐνθυμήματος καὶ περιόδου εἴρηται.

λδ. Τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης ὅτως ὁρίζεται, "κῶλόν ἐστι τὸ ἕτερον μέρος περιόδου· εἶτα ἐπιφέρει, Γίνεται δὲ καὶ ἁπλῆ περίοδος." ὅτως ὁρισάμενος, "τὸ ἕτερον μέρος," δίκωλον ἐβούλετο εἶναι τὴν περίοδον δηλονότι. ὁ δὲ Ἀρχέδημος συλλαβὼν τὸν ὅρον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὅρῳ, σαφέστερον καὶ τελεώτερον ὅτως ὡρίσατο, κῶλόν ἐστιν ἤτοι ἁπλῆ περίοδος, ἢ συνθέτου περιόδου μέρος.

λε. Τὶ μὲν οὖν ἁπλῆ περίοδος, εἴρηται. συνθέτου δὲ φήσας αὐτὸ περιόδου μέρος, οὐ δυσὶ κώλοις τὴν περίοδον ὁρίζειν ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ τρισὶ καὶ πλείοσιν· ἡμεῖς δὲ μέτρον μὲν περιόδου ἐκτεθείμεθα. νῦν δὲ περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἑρμηνείας λέγωμεν.

λς. Εἰσὶ δὲ τέσσαρες οἱ ἁπλοῖ χαρακτῆρες, ἰσχνὸς, μεγαλοπρεπὴς, γλαφυρὸς, δεινός· καὶ λοιπὸν οἱ ἐκ τούτων μιγνύμενοι· μίγνυνται δὲ, οὐ πᾶς

παντὶ, ἀλλ' ὁ γλαφυρὸς μὲν, καὶ τῷ ἰσχνῷ καὶ τῷ μεγαλοπρεπεῖ· καὶ δεινὸς δὲ ὁμοίως ἀμφοτέροις· μόνος δὲ ὁ μεγαλοπρεπὴς τῷ ἰσχνῷ ὐ μίγνυται, ἀλλ' ὥσπερ ἀνθέξαλον καὶ ἀντίκειισθον ἐναντιωτάτω· διὸ ὃ δὴ καὶ μόνως δύο χαρακτῆρας τινὲς ἀξιῶσιν εἶναι τούτους, τὺς δὲ λοιπὺς δύο μείξὺ τούτων· τὸν μὲν γλαφυρὸν τῷ ἰσχνῷ προσνέμοντες μᾶλλον, τῷ δὲ μεγαλοπρεπεῖ τὸν δεινόν· ὡς τῦ γλαφυρῦ μὲν μικρότητά τινα καὶ κομψίαν ἔχοντος· τῦ δεινῦ δὲ, ὄγκον καὶ μέγεθος.

λζ. Γελοῖος δ' ὁ τοιῦτος λόγος· ὁρῶμεν γὰρ πλὴν τῶν εἰρημένων χαρακτήρων ἐναντίων, πάντας μίγνυμένυς πᾶσιν· οἷον τὰ Ὁμήρυ τε ἔπη, καὶ τὺς Πλάτωνος λόγυς, καὶ Ξενοφῶντός, καὶ Ἡροδότυ, καὶ ἄλλων πολλῶν, πολλὴν μὲν μεγαλοπρέπειαν καὶ μεμιγμένην ἔχοντας, πολλὴν δὲ δεινότητά τε καὶ χάριν. ὥστε τὸ μὲν πλῆθος τῶν χαρακτήρων τοσῦτον ἂν εἴη, ὅσον λέλεκται· ἑρμηνεία δ' ἑκάστῳ πρέπυσα, γένοιτ' ἂν τοιάδε τις.

λη. Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῦ μεγαλοπρεπῦς, ὅνπερ νῦν λόγιον ὀνομάζυσιν. ἐν τρισὶ δὴ τὸ μεγαλοπρεπὲς, διανοίᾳ, λέξει, τῷ συγκεῖσθαι προσφόρως. σύνθεσις δὲ μεγαλοπρεπὴς, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης,

ϛοτέλης, ἡ παιωνική. παίωνος δὲ εἴδη δύο· τὸ μὲν προκαταρκτικὸν, ᾧ ἄρχει μὲν μακρὰ, λήγουσι δὲ τρεῖς βραχεῖαι, οἷον τὸ τοιόνδε, "ἤρξατο δέ·" τὸ δὲ καταληκτικὸν, ἀνάπαλιν ἀντίϛροφον, ᾧ τρεῖς μὲν βραχεῖαι ἄρχουσι, λήγει δὲ μία μακρὰ, ὥσπερ τὰ Ἀράβεια.

λθ. Δεῖ δὲ ἐν τοῖς κώλοις τῷ μεγαλοπρεπῶς λόγῳ, τὸν προκαταρκτικὸν μὲν παίωνα ἄρχειν τῶν κώλων, τὸν καταληκτικὸν δὲ ἔπεσθαι. παράδειγμα δ' αὐτῶν τὸ Θουκυδίδειον τό δὲ, "ἤρξατο δὲ τὸ κακὸν ἐξ Αἰθιοπίας·" τί ποτ' ὂν Ἀριϛοτέλης ὕτω διετάξατο; ὅτι δεῖ καὶ τὴν ἐμβολὴν τῷ κώλῳ καὶ ἀρχὴν μεγαλοπρεπῆ εὐθὺς εἶναι καὶ τέλος· τοῦτο δ' ἔϛαι, ἐὰν ἀπὸ μακρᾶς ἀρχώμεθα, καὶ εἰς μακρὰν λήγωμεν. φύσει γὰρ μεγαλεῖον ἡ μακρά, καὶ προλεγομένη τε ῥᾳϛώσει εὐθὺς, καὶ ἀπολήγουσα ἐν μεγάλῳ τινὶ καταλείπει τὸν ἀκούοντα. πάντες γοῦν ἰδίως τῶν τε πρώτων μνημονεύομεν καὶ τῶν ὑϛάτων, καὶ ὑπὸ τούτων κινούμεθα· ὑπὸ δὲ τῶν μεταξὺ, ἧττον, ὥσπερ ἐγκρυπτομένων ἢ ἐναφανιζομένων.

μ. Δῆλον δὲ τοῦτο ἐν τοῖς Θουκυδίδου· σχεδὸν γὰρ ὅλως τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐν πᾶσιν αὐτῷ ποιεῖ ἡ τοῦ ῥυθμοῦ μακρότης· καὶ κινδυνεύει τῷ ἀνδρὶ

δρὶ τύτῳ παντοδαπῦ ὄνλος τῦ μεγαλοπρεπῦς, αὕτη ἡ σύνθεσις μόνη, ἢ καὶ μάλιστα, περιποιεῖν τὸ μέγιστον.

μα. Δεῖ μέντοι λογίζεσθαι, ὅτι κἂν μὴ ἀκριβῶς δυνάμεθα τοῖς κώλοις περιτιθέναι τὰς παίωνας, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφοτέρως, παιωνικὴν γε πάντως ποιησόμεθα τὴν σύνθεσιν· οἷον, ἐκ μακρῶν ἀρχόμενοι, καὶ εἰς μακρὰς καταλήγοντες. τῦτο γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης παραγγέλλειν ἔοικεν· ἄλλως δὲ τὸ δίτον τῦ παίωνος τελεχνολογηκέναι ἀκριβείας ἕνεκα. διόπερ Θεόφραστος παράδειγμα ἐκτέθειται μεγαλοπρεπείας τὸ τοιῦτον κῶλον, "τῶν μὲν περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια φιλοσοφύντων." ὁ γὰρ ἐκ παιώνων ἀκριβῶς, ἀλλὰ παιωνικόν τί ἐστι. παραλαβῶμέν τοι τὸν παίωνα εἰς τὰς λόγους, ἐπειδὴ μικτός τις ἐστὶ καὶ ἀσφαλέστερος· τὸ μεγαλοπρεπὲς μὲν, ἐκ τῆς μακρᾶς λαμβάνων, τὸ λογικὸν δὲ, ἐκ τῶν βραχείων.

μβ. Οἱ δ' ἄλλοι· ὁ μὲν ἡρῶος, σεμνὸς καὶ ὁ λογικὸς, ἀλλ' ἠχώδης· ὁ δὲ ἔρρυθμος, ἀλλ' ἄρρυθμος· ὥσπερ ὁ τοιόσδε, "ἥκειν ἡμῶν εἰς τὴν χώραν." ἡ γὰρ πυκνότης τῶν μακρῶν ὑπερπίπτει τῦ λογικῦ μέτρυ.

μγ. Ὁ δὲ ἴαμβος εὐτελὴς, καὶ τῇ τῶν πολλῶν

λῶν

λῶν λέξει ὅμοιος. πολλοὶ γοῦν μέτρα ἰαμβικὰ λαλοῦσιν, οὐκ εἰδότες· ὁ δὲ παίων, ἀμφοῖν μέσος καὶ μέτριος, καὶ ὁποῖος συγκεκραμένος. ἡ μὲν δὴ ποιωνικὴ ἐν τοῖς μεγαλοπρεπέσι σύνθεσις, ὧδ' ἂν πως λαμβάνοιτο.

μθ. Ποιεῖ δὲ καὶ τὰ μήκη τῶν κώλων μέγεθος· οἷον, "Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων·" καὶ "Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε·" τὸ γὰρ ταχέως ἀποσιωπᾶν εἰς κῶλον βραχὺ, κατασμικρύνει τὴν τοῦ λόγου σεμνότητα· κἂν ἡ ὑποκειμένη διάνοια μεγαλοπρεπὴς ᾖ, κἂν τὰ ὀνόματα.

με. Μεγαλοπρεπές δὲ, καὶ τὸ ἐκ περιαγωγῆς τῇ συνθέσει λέγειν· οἷον ὡς ὁ Θουκυδίδης, "ὁ γὰρ Ἀχελῶος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας καὶ Ἀγριανῶν καὶ Ἀμφιλόχων καὶ διὰ τοῦ Ἀκαρνικοῦ πεδίου ἄνωθεν παρὰ Στράτον πόλιν ἐς θάλασσαν διεξιεὶς παῤ Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν." σύμπασα γὰρ ἡ τοιαύτη μεγαλοπρέπεια ἐκ τῆς περιαγωγῆς γέγονεν, καὶ ἐκ τοῦ μόγις ἀναπαῦσαι αὐτόν τε καὶ τὸν ἀκούοντα.

μς. Εἰδ' ὕτω διαλύσας αὐτὸ εἴποι τις, "ὁ γὰρ Αχελῶος ποταμὸς, ῥεῖ μὲν ἐκ Πίνδου ὄρους· ἐκβάλλει δὲ παῤ Οἰνιάδας ἐς θάλασσαν· πρὸ δὲ τῆς ἐκβολῆς, τῶν Οἰνιάδων πεδίον λίμνην ποιεῖ, ὥστ' αὐτοῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς ἐφόδους τῶν πολεμίων ἔρυμα καὶ πρόβλημα γίνεσθαι τὸ ὕδωρ." εἰ δή τις ὕτω μεταβαλὼν ἑρμηνέυσειεν αὐτὸ, πολλὰς μὲν ἀναπαύλας παρέξει τῷ λόγῳ, τὸ μέγεθος δ' ἀφαιρήσεται.

μζ. Καθάπερ γὰρ τὰς μακρὰς ὁδοὺς αἱ συνεχεῖς κλαγγαὶ μικρὰς ποιοῦσιν· αἱ δὲ ἐρημίαι κἀν ταῖς μικραῖς ὁδοῖς ἔμφασίν τινα ἔχουσι μήκους· ταυτὸ δὴ κἀπὶ τῶν κώλων ἂν γίγνοιτο.

μη. Ποιεῖ δὲ καὶ δυσφωνία συνθέσεως ἐν πολλοῖς μέγεθος· οἷον τὸ, "Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ·" ἄλλως μὲν γὰρ ἴσως δυσήκοος ἡ τῶν γραμμάτων σύμπληξις· ὑπερβολὴ δ' ἐμφαίνουσα τὸ μέγεθος τοῦ ἥρωος. λειότης γὰρ καὶ τὸ εὐήκοον οὐ πάνυ ἐν μεγαλοπρεπείᾳ χώραν ἔχουσιν, εἰ μή που ἐν ὀλίγοις· καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ πανταχοῦ σχεδὸν φεύγει τὸ λεῖον καὶ ὁμαλὲς τῆς συνθέσεως, καὶ ἀεί μᾶλλόν τι προσκρούειν ἔοικεν. ὥσπερ οἱ τὰς τραχείας ὁδοὺς πορευόμενοι· ἐπὰν λέγῃ, ὅτι, "τὸ μὲν δὴ ἔτος

ὡς

ὡς ὡμολόγηλο, ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν." ῥᾷον μὲν γὰρ καὶ ἥδιον ὧδ' ἄν τις εἶπεν, ὅτι "ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ὂν ἐτύγχανεν·" ἀφήρελο δ' αὐτῷ τὴν μεγαλοπρέπειαν. ὥσπερ γὰρ ὄνομα τραχὺ μέγεθος ἐργάζεται, ὕτω σύνθεσις.

μθ. Ὀνόμαλα δὲ τραχέα τό, τε Κεκραγὼς, ἀντὶ τῦ Βοῶν· καὶ τὸ Ρηγνύμενον, ἀντὶ τῦ Φερόμενον· οἷς πᾶσιν ὁ Θυκυδίδης χρῆται, ὅμοια λαμβάνων τά τε ὀνόμαλα τῇ συνθέσει, τοῖς τε ὀνόμασι τὴν σύνθεσιν.

ν. Τάσσειν δὲ τὰ ὀνόμαλα χρὴ τόνδε τὸν τρόπον· πρῶτα μὲν τιθέναι τὰ μὴ μάλα ἐναργῆ· δεύτερα δὲ καὶ ὕστατα, τὰ ἐναργέστερα· ὕτω γὰρ καὶ τῦ πρώτυ ἀκυσόμεθα ὡς ἐναργῦς, καὶ τῦ μετ' αὐτὸ, ὡς ἐναργεστέρυ· εἰ δὲ μὴ, δόξομεν ἐξησθενηκέναι, καὶ οἷον καλαπεπλωκέναι ἀπὸ ἰσχυροτέρυ ἐπὶ ἀσθενές.

να. Παράδειγμα δὲ, τὸ παρὰ τῷ Πλάτωνι λεγόμενον, ὅτι, "ἐπὰν μὲν τις μυσικῇ παρέχῃ καλαωλεῖν καὶ καλαχεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὤτων·" πολὺ γὰρ τὸ δεύτερον ἐναργέστερον τῦ προτέρυ. καὶ πάλιν προϊών φησιν, "ὅταν δ' ἐπέχων μὴ ἀνίῃ, ἀλλὰ κηλῇ, τὸ δὴ μετὰ τῦτο ἤδη τή-

κει

κει καὶ λείβει·" τὸ γὰρ λείβει τῷ τήκει ἐμφανέστερον, καὶ ἐγγύτερω ποιήσαιος· εἰ δὲ προεξήνεγκεν αὐτὸ, ἀσθενέστερον ἂν τὸ τήκει ἐπιφερόμενον ἐφάνη.

νβ. Καὶ Ὅμηρος δὲ ἐπὶ τῶ Κύκλωπος, ἀεὶ ἐπαύξει τὴν ὑπερβολήν, "οὐ γὰρ ἐώικει ἀνδρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι·" καὶ προσέτι "ὑψηλῶ ὄρεος καὶ ὑπερφαινομένου τῶν ἄλλων ὀρῶν·" ἀεὶ γὰρ καὶ τοι μεγάλα ὄντα τὰ πρότερον, ἥττονα φαίνεται, μειζόνων αὐτοῖς τῶν μετὰ ταῦτα ἐπιφερομένων.

νγ. Χρῆ δὲ καὶ τὺς συνδέσμυς μὴ μάλα ἀναποδίδοσθαι ἀκριβῶς· οἷον τῷ μὲν συνδέσμῳ, τὸν δέ· μικροπρεπὲς γὰρ ἡ ἀκρίβεια· ἀλλὰ καὶ ἀτακτοτέρως πως χρῆσθαι. καθάπερ που ὁ Ἀντιφῶν λέγει, "ἡ γὰρ νῆσος ἦν ἐχομένη, δήλη μὲν καὶ πόρρωθέν ἐστιν ὑψηλὴ καὶ τραχεῖα· καὶ τὰ μὲν χρήσιμα καὶ ἐργάσιμα μικρὰ αὐτῆς ἐστι· τὰ δὲ ἀργὰ πολλά, σμικρᾶς αὐτῆς ὕσης." τρισὶ γὰρ τοῖς Μὲν συνδέσμοις εἷς ὁ Δὲ ἀνταποδίδοται.

νδ. Πολλάκις μέν τοι τεθέντες πως ἐφεξῆς σύνδεσμοι, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα ποιοῦσιν. ὡς παρ' Ὁμήρῳ τῶν Βοιωτικῶν πόλεων τὰ ὀνόματα εὐτελῆ ὄντα καὶ μικρὰ, ὄγκόν τινα ἔχει καὶ μέγε-

ϑος διὰ τὺς συνδέσμυς ἐφεξῆς τοσύτυς τεϑέντας· οἷον ἐν τῷ, "σχοῖνόν τε, σκῶλόν τε, πολύκνημόν τ' ετεωνόν."

νε. Τοῖς δὲ παραπληρωματικοῖς συνδέσμοις χρηςέον, ὐχ ὡς προσϑήκαις κεναῖς, καὶ οἷον προσφύμασιν ἢ παραξύσμασιν, ὥσπέρ τινες τῦ Δὴ χρῶνται πρὸς ὑδὲν καὶ τῷ νῦ, καὶ τῷ ῶτερον, ἀλλ' ἐὰν συμβάλλωνταί τι τῷ μεγέθει τῦ λόγυ.

νς. Καϑάπερ παρὰ Πλάτωνι· "ὁ μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν ὐρανῷ Ζέυς·" καὶ παρ' Ὁμήρῳ, "ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἵξον ἐϋῤῥεῖος ποταμοῖο." ἀρχτικὸς γὰρ τεϑεὶς ὁ σύνδεσμος, καὶ ἀποσπασϑεὶς τῶν προτέρων τὰ ἐχόμενα, μεγαλεῖόν τι εἰργάσαλο· αἱ γὰρ πολλαὶ ἀρχαὶ σεμνότηλα ἐργάζονται. εἰδ' ὧδε εἶπεν, "ἄλλ' ὅτε ἐπὶ τὸν πόρον ἀφίκονλο τῦ ποταμῦ," μικρολογοῦνλι ἐῴκει, καὶ ἔτι ὡς περὶ ἑνὸς πράγματος λέγοντι.

νζ. Λαμβάνεται δὲ καὶ ἐν παϑητικοῖς ῶλλάκις ὁ σύνδεσμος ξτος· ὥσπερ ἐπὶ τῆς Καλυψῦς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, "Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ, οὕτω δὴ οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν." εἰ γοῦν τὸν σύνδεσμον ἐξέλοις, συνεξαιρήσεις καὶ τὸ πάϑος. καϑόλυ γὰρ

ὥσπερ ὁ Πραξιφάνης φησὶν, ἀντὶ μυγμῶν παρελαμβάνουσι οἱ τοιοῦτοι σύνδεσμοι, καὶ ξεναγμῶν, ὥσπερ τὸ αἰ αἰ, καὶ τὸ φεῦ, καὶ ποιόν τι ἐστιν, ὡς αὐτός φησι, τὸ, καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν, ἔμφασίν τινα ἔχον οἰκτροῦ ὀνόματος.

νη. Οἱ δὲ πρὸς ὑδὲν ἀναπληροῦντές φησι τὸν σύνδεσμον, ἐοίκασι τοῖς ὑποκριταῖς, τοῖς τὸ καὶ τὸ πρὸς ὑδὲν ἔπος λέγουσιν· οἷον εἴτις ὧδε λέγει, "Καλυδῶν μὲν ἥδε γαῖα, Πελοπείας χθονὸς φεῦ ἐν ἀνλιπόρθμοις πεδί' ἔχω' εὐδαίμονα, αἰ αἰ·" ὡς γὰρ παρέλκει τὸ, αἰ αἰ καὶ τὸ φεῦ ἐνθάδε, ὕτω καὶ ὁ πανταχοῦ μάτην ἐμβαλλόμενος σύνδεσμος.

νθ. Οἱ μὲν δὴ σύνδεσμοι τὴν σύνθεσιν μεγαλοπρεπῆ ποιοῦσιν, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ σχήματα τῆς λέξεως ἔστι μὲν καὶ αὐτὰ συνθέσεώς τι εἶδος. τὸ γὰρ δὴ τὰ αὐτὰ λέγειν δὶς, διτολλοῦντα, ἢ ἐπαναφέροντα, ἢ ἀνθυπαλλάττοντα, διατιθεμένῳ καὶ μετασυντιθέντι ἔοικεν. διαταχτέον δὲ τὰ πρόσφορα αὐτῶν χαρακτῆρι ἑκάστῳ· οἷον τῷ μεγαλοπρεπεῖ μὲν, περὶ ὃ πρόκειται, ταῦτα.

ξ. Πρῶτον μὲν τὴν ἀνθυπαλλαγὴν, ὡς Ὅμηρος, "οἱ δὲ δύω σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει." πολὺ γὰρ ὕτω μεγαλειότερον ἐναλλαγείσης

γεύσης πλώσεως, ἢ εἴπερ ὕπως ἔφη, "τῶν δὲ δύω σκοπέλων, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρύν." συνήθως γὰρ ἐλέγετο, πᾶν δὲ τὸ σύνηθες μικροπρεπές· διὸ καὶ ἀπαύμασον.

ξα. Τὸν δὲ Νιρέα, αὐτόν τε ὄντα μικρόν, καὶ τὰ πράγματα αὐτῷ μικρότερα, τρεῖς ναῦς καὶ ὀλίγους ἄνδρας, μέγαν καὶ μεγάλα ἐποίησεν, καὶ πολλὰ αὖτ' ὀλίγων, τῷ σχήματι διπλῷ καὶ μικτῷ χρησάμενος, ἔξ ἐπαναφορᾶς τε καὶ διαλύσεως. "Νιρεὺς, (γάρ φησι,) τρεῖς νῆας ἄγεν, --Νιρεὺς Ἀγλαΐης υἱός τε, --Νιρεὺς ὃς κάλλιστος ἀνήρ," -- ἥτε γὰρ ἐπαναφορὰ τῆς λέξεως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα τὸν Νιρέα, καὶ ἡ διάλυσις, πλῆθός τι ἐμφαίνει πραγμάτων, καί τοι δύο ἢ τριῶν ὕλων.

ξβ. Καὶ σχεδὸν, ἅπαξ τῶ Νιρέως ὀνομασθέντος ἐν τῷ δράματι, μεμνήμεθα ὑδὲν ἧττον ἢ τῶ Αχιλλέως, καὶ τῶ Ὀδυσσέως, καί τοι κατ' ἔπος ἕκαστον λαλημένων σχεδόν. αἴτια δ' ἡ τῶ σχήματος δύναμις. εἰσὶ γ' ὅτως εἶπεν, "Νιρεὺς ὁ Αγλαΐας υἱὸς ἐκ Σύμης τρεῖς νῆας ἦγεν," παρασεσιωπηκότι ἐώκει τὸν Νιρέα. ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς ἐξιάσεσι, τὰ ὀλίγα, διατεταχθέντα πως, πολλὰ φαίνεται, ὕπου καὶ ἐν τοῖς λόγοις.

ξγ. Πολλαχῶ μέντοι τὸ ἐναντίον τῇ λύσει,

ἡ

ἡ συνάφεια μεγέθους αἴτιον γίνεται μᾶλλον. οἷον, ὅτι "ἐστρατεύοντο Ἕλληνές τε, καὶ Κᾶρες, καὶ Λύκιοι, καὶ Πάμφυλοι, καὶ Φρύγες." ἡ γὰρ τοῦ αὐτοῦ συνδέσμου θέσις ἐμφαίνει τὶ ἄπειρον πλῆθος.

ξδ. Τὸ δὲ τοιοῦτο, "κυρτὰ, φαληριόωντα," τῇ ἐξαιρέσει τοῦ Καὶ συνδέσμου, μεγαλειότερον ἀπέβη μᾶλλον, ἢ εἰ εἶπεν, "κυρτὰ καὶ φαληριόωντα."

ξε. Τὸ μεγαλεῖον μέν τοι ἐν τοῖς σχήμασι, τὸ μὴ δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν πλώσεως, ὡς Θουκυδίδης, "καὶ πρῶτος ἀποβαίνων ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν ἐλειποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν." πολὺ γὰρ οὕτω μεγαλειότερον, ἢ εἴπερ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλώσεως οὕτως ἔφη, ὅτι "ἔπεσεν εἰς τὴν παρεξειρεσίαν καὶ ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα."

ξς. Καὶ ἀναδίπλωσις δέ που εἰργάσατο μέγεθος· ὡς Ἡρόδοτος, "δράκοντες δέ που (φησίν) ἦσαν ἐν τῷ Καυκάσῳ μέγεθος, καὶ μέγεθος καὶ πλῆθος." δὶς ῥηθὲν τὸ μέγεθος ὄγκον τινὰ τῇ ἑρμηνείᾳ παρέσχεν.

ξζ. Χρῆσθαι μέν τοι τοῖς σχήμασι μὴ πυκνοῖς· ἀπειρόκαλον γὰρ καὶ παρεμφαῖνόν τινα τοῦ λόγου

λόγυ ἀνωμαλίαν. οἱ γοῦν ἀρχαῖοι, πολλὰ σχήματα ἐν τοῖς λόγοις τιθέντες, συνηθέσεροι τῶν ἀσχηματίςων εἰσι, διὰ τὸ ἐντέχνως τιθέναι.

ξη. Περὶ δὲ συγκρύσεως φωνήεντων ὑπέλαβον ἄλλοι ἄλλως. Ισωκράτης μὲν γὰρ ἐφυλάτλετο συμπλήσαειν ἀυτὰ, καὶ οἱ ἀπ' ἀυτῦ. ἄλλοι δέ τινες ὡς ἔτυχε συνέκρυσαν, καὶ παντάπασι. δεῖ δὲ ὅτε ἠχώδη ποιεῖν τὴν σύνθεσιν, ἀτεχνῶς ἀυτὰ συμπλήσσονλα καὶ ὡς ἔτυχε· διασπασμῷ γὰρ τῦ λόγυ τὸ τοιῦτον καὶ διαῤῥίψῳ ἔοικεν· ὅτε μὴν παντελῶς φυλάσσεσθαι τὴν συνέχειαν τῶν γραμμάτων· λειότερα μὲν γὰρ ὕτως ἔςαι ἴσως ἡ σύνθεσις· ἀμυσοτέρα δὲ καὶ κωφὴ ἀτεχνῶς, πολλὴν ἐυφωνίαν ἀφαιρεθεῖσα, τὴν γινόμένην ἐκ τῆς συγκρύσεως.

ξθ. Σκεπτέον δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ ἡ συνήθεια αὐτὴ συμπλήτλει τὰ γράμματα ταῦτα τοῖς ὀνόμασι, καί τοι ςοχαζομένη μάλιςα ἐυφωνίας, οἷον, ἐν τῷ, Αιακὸς καὶ Χιών· πολλὰ δὲ καὶ διὰ μόνων τῶν φωνήεντων συντίθησιν ὀνόματα, οἷον Αἰαίη, καὶ Εὔιος· ὐδέν τε δυσφωνότερα τῶν ἄλλων ἐςὶ ταῦτα, ἀλλ' ἴσως καὶ μυσικώτερα.

ο. Τάγε μὴν ποιητικὰ, οἷον τὸ Ἥλιος, διη-

ρημένον καὶ συγκρυόμενον ἐπίτηδες, ἐυφωνότερόν ἐςι τῦ ἥλιος, καὶ τὸ Ὀρέων, τῦ ὀρῶν· ἔχει γάρ τινα ἡ λύσις καὶ ἡ σύγκρυσις, οἷον ᾠδὴν ἐπιγινομένην. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν συναλοιφῇ μὲν λεγόμενα, δύσφωνα ἦν· διαιρεθέντα δὲ καὶ συγκρυσθέντα, ἐυφωνότερα· ὡς τὸ, "Πάντα μὲν τὰ νέα καὶ καλὰ ἐςίν." εἰ δὲ συναλείψας εἴποις, "καλά 'ςιν," δυσφωνότερον ἔςαι τὸ λεγόμενον καὶ ἐυτελέςερον.

οα. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τὰς θεὰς ὑμνῦσι διὰ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων οἱ ἱερεῖς, ἐφεξῆς ἠχοῦντες αὐτά· καὶ ἀντὶ ἀυλῦ, καὶ ἀντὶ κιθάρας, τῶν γραμμάτων τύτων ὁ ἦχος ἀκύελαι ὑπ' ἐυφωνίας· ὥστε ὁ ἐξαίρων τὴν σύγκρυσιν, ὐδὲν ἄλλο ἢ μέλος ἀτεχνῶς ἐξαίρει τῦ λόγυ καὶ μῦσαν· ἀλλὰ περὶ τύτων μὲν ὁ καιρὸς μηκύνειν ἴσως.

οβ. Ἐν δέ τῳ μεγαλοπρεπεῖ χαρακτῆρι σύγκρυσις παραλαμβάνοιτ' ἂν πρέπυσα, ἤτοι διὰ μακρῶν, ὡς τὸ, "λάαν ἄνω ὤθεσκε," καὶ γὰρ ὁ ςίχος μῆκός τι ἔσχεν ἐκ τῆς συγκρύσεως καὶ μεμίμηται τῦ λίθυ τὴν ἀναφορὰν καὶ βίαν. ὡσαύτως καὶ τὸ, "μὴ ἤπειρος εἶναι," τὸ Θυκυδίδειον. συγκρύονται καὶ δίφθογγοι διφθόγγοις,

γοις, "ταύτην κατῴκησαν μὲν Κερκυραῖοι· οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο."

ογ. Ποιεῖ μὲν ἓν καὶ τὰ αὐτὰ μακρὰ συγκρυόμενα μέγεθος, καὶ αἱ αὐταὶ δίφθογγοι· αἵ δ' ἐκ διαφερόντων συγκρύσεις ὁμῦ καὶ μέγεθος ποιῦσι καὶ ποικιλίαν ἐκ τῆς πολυηχίας· οἷον Ηώς. ἐν δὲ τῷ Οἴην, ὑ μόνον διαφέροντα τὰ γράμματά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἦχοι· ὁ μὲν, δασύς, ὁ δὲ, ψιλός, ὥστε πολλὰ ἀνόμοια εἶναι.

οδ. Καὶ ἐν ᾠδαῖς δὲ τὰ μελίσματα ἀπὸ τῦ ἑνὸς γίνεται τῦ αὐτῦ μακροῦ γράμματος, οἷον ᾠδῶν ἐπεμβαλλομένων ᾠδαῖς· ὥστε ἡ τῶν ὁμοίων σύγκρυσις μικρὸν ἔσαι τὶ ᾠδῆς μέρος καὶ μέλισμα. περὶ μὲν δὴ συγκρύσεως καὶ ὡς γίνοιτ' ἂν μεγαλοπρεπὴς σύνθεσις, λελέχθω τοσαῦτα.

οε. Ἔστι δὲ καὶ ἐν πράγμασι τὸ μεγαλοπρεπὲς, ἂν μεγάλη καὶ διαπρεπὴς πεζομαχία, ἢ ναυμαχία, ἢ περὶ ὑρανῦ, ἢ περὶ γῆς λόγος. ὁ γὰρ τῦ μεγάλυ ἀκύων πράγματος, εὐθὺς καὶ λέγονΐα οἴεται μεγάλως λέγειν, πλανώμενος· δεῖ γὰρ ὑ τὰ λεγόμενα σκοπεῖν, ἀλλὰ πῶς λέγεται· ἔστι γὰρ καὶ μεγάλα μικρῶς λέγοντα, ἀπρεπὲς ποιεῖν τῷ πράγματι. διὸ καὶ δεινύς τινάς

νάς φασιν, ὥσπερ καὶ Θεόπομπον, δεινὰ δ' δεινῶς λέγοντα.

οε. Νικίας δ' ὁ ζωγράφος, καὶ τοῦτο ἐυθὺς ἔλεγεν εἶναι τῆς γραφικῆς τέχνης ὁ μικρὸν μέρος, τὸ λαβόντα ὕλην εὐμεγέθη γράφειν, καὶ μὴ κατακερματίζειν τὴν τέχνην εἰς μικρὰ, οἷον ὀρνίθια, ἢ ἄνθη, ἀλλ' ἱππομαχίας καὶ ναυμαχίας· ἔνθα πολλὰ μὲν σχήματα δείξειεν ἄν τις ἵππων· τῶν μὲν, θεόντων· τῶν δὲ, ἀνθισταμένων ὀρθῶν· ἄλλων δὲ, ὀκλαζόντων· πολλοὺς δ' ἀκοντίζοντας, πολλοὺς δὲ καταπίπτοντας τῶν ἱππέων. ᾤετο γὰρ καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μέρος εἶναι τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, ὥσπερ τοὺς μύθους τῶν ποιητῶν. οὐδὲν ὃν θαυμαστὸν, εἰ καὶ ἐν τοῖς λόγοις, καὶ ἐκ πραγμάτων μεγάλη μεγαλοπρέπεια γένηται.

οζ. Τὴν δὲ λέξιν ἐν τῷ χαρακτῆρι τούτῳ περιτὴν εἶναι δεῖ καὶ ἐξηλλαγμένην, καὶ ἀσυνήθη μᾶλλον· ὕτω γὰρ ἕξει τὸν ὄγκον. ἡ δὲ κυρία καὶ συνήθης, σαφὴς μὲν ἀεὶ, τῇ δὲ καὶ ἐυπαταφρόντος.

οη. Πρῶτα μὲν ὃν μεταφοραῖς χρηστέον, αὗται γὰρ μάλιστα καὶ ἡδονὴν συμβάλλονται τοῖς λόγοις, καὶ μέγεθος· μὴ μέν τοι πυκναῖς, ἐπεί

ἐπεί τοι διθύραμβον ἀντὶ λόγου γράφομεν μή τε μὴν πόῤῥωθεν μετενηνεγμένους, ἀλλ' αὐτόθεν, καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου. οἷον ἔοικεν ἀλλήλοις στρατηγὸς, κυβερνήτης, ἡνίοχος· πάντες γὰρ ὅτοι ἄρχοντές εἰσιν· ἀσφαλῶς ἂν ἐρεῖ καὶ ὁ τὸν στρατηγὸν κυβερνήτην λέγων τῆς πόλεως, καὶ ἀνάπαλιν ὁ τὸν κυβερνήτην, ἄρχοντα τῆς νηός.

οθ. Οὐ πᾶσαι μέντοι ἀνταποδίδονται, ὥσπερ αἱ προειρημέναι· ἐπεὶ τὴν ὑπώρειαν μὲν τῆς Ἴδης πόδα ἐξὴν εἰπεῖν τὸν ποιητὴν, τὸν δὲ τοῦ ἀνθρώπου πόδα, οὐκέτι ὑπώρειαν εἰπεῖν.

π. Ἐπὰν μέν τοι κινδυνώδης ἡ μεταφορὰ δοκῇ, μεταλαμβανέσθω εἰς εἰκασίαν· οὕτω γὰρ ἀσφαλεστέρα γίνοιτ' ἄν. εἰκασία δ' ἔστι μεταφορὰ πλεονάζουσα· οἷον εἴτις, "τότε τῷ Πύθωνι τῷ ῥήτορι ῥέοντι καθ' ὑμῶν," προσθείς εἴποι, "ὥσπερ ῥέοντι καθ' ὑμῶν" οὕτω μὲν γὰρ εἰκασία γέγονε, καὶ ἀσφαλέστερος ὁ λόγος· ἐκείνως δὲ μεταφορὰ, καὶ κινδυνωδέστερος. διὸ καὶ Πλάτων ἐπισφαλές τι δοκεῖ ποιεῖν, μεταφοραῖς μᾶλλον χρώμενος ἢ εἰκασίαις, ὁ μέν τοι Ξενοφῶν, εἰκασίαις μᾶλλον.

πα. Ἀρίστη δὲ δοκεῖ μεταφορὰ τῷ Ἀριστοτέλει, ἡ κατ' ἐνέργειαν καλουμένη, ὅταν τὰ ἄψυ-

χα ἐνεργοῦντα εἰσάγηται καθάπερ ἔμψυχα· ὡς τὸ ἐπί τῶ βέλος, "ὀξυβελὴς καθ' ὅμιλον ἐπιπτέσθαι μενεαίνων·" καὶ τὸ," "Κυρτὰ, φαληριόωντα·" πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ φαληριόωντα, καὶ τὸ μενεαίνων, ζωτικαῖς ἐνεργείαις ἔοικεν.

πβ. Ἕνια μέν τοι σαφέστερον ἐν ταῖς μεταφοραῖς λέγεται καὶ κυριώτερον, ἤπερ ἐν αὐτοῖς τοῖς κυρίοις· ὡς τὸ, "ἐφρίξεν δὲ μάχη." ὁ γὰρ ἄν τις αὐτό μεταλαβὼν διὰ κυρίων, ὅτ' ἀληθέστερον εἴποι, ὅτε σαφέστερον· τὸν γὰρ ἐκ τῶν δοράτων χλόνον, γινόμενον τούτοις ἠρέμα ἦχον συνεχῶς, φρίσσουσαν μάχην προσηγόρευσεν.

πγ. Καὶ ἅμα ἐπείληπταί πως τῆς κατ' ἐνέργειαν μεταφορᾶς τῆς προειρημένης, τὴν μάχην φρίσσειν εἰπών, ὥσπερ ζῶον.

πδ. Δεῖ μέντοι μὴ λανθάνειν, ὅτι ἔνιαι μεταφοραὶ σμικροπρέπειαν ποιοῦσι μᾶλλον ἢ μέγεθος, καί τοι τῆς μεταφορᾶς πρὸς ὄγκον λαμβανομένης· ὡς τὸ, "Ἀμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν μέγας οὐρανὸς" οὐρανὸν γὰρ ὅλον ἠχοῦντα, οὐκ ἐχρῆν προσεικάσαι ἠχούσῃ σάλπιγγι· πλὴν εἰ μή τις ἅμα ἀπολογοῖτο ὑπὲρ τοῦ Ὁμήρου, λέγων, ὡσαύτως ἤχησεν μέγας οὐρανὸς, ὡς ἂν ἠχήσειε σαλπίζων ὅλος οὐρανός.

πε. Ἐτέ-

πε. Ἑτέραν δ' ἂν ἐπινοήσωμεν μεταφορὰν μικρότητος αἰτίαν γινομένην μᾶλλον, ἢ μεγέθους. δεῖ γὰρ ἐκ τῶν μειζόνων μεταφέρειν εἰς τὰ μικρά, ἢ τὸ ἐναντίον· οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν, "Ἐπεὶ δὲ πορευομένων ἐξεκύμηνέ τι τῆς φάλαγγος·" τὴν γὰρ τῆς τάξεως παρεκτροπὴν ἐκκυμαινούσῃ θαλάσσῃ εἴκασε καὶ προσωνόμασεν. εἰ δέ τις μεταβαλὼν εἴποι "ἐκφαλαγγίσασαν τὴν θάλασσαν," τάχα μὲν ἂν δὲ οἰκείως μετοίσει, πάντῃ δὲ πάντως μικροπρεπῶς.

πς. Ἔνιοι δὲ καὶ ἀσφαλίζονται τὰς μεταφορὰς ἐπιθέτοις ἐπιφερομένοις, ὅταν αὐτοῖς κινδυνώδεις δοκῶσιν· ὡς ὁ Θέογνις παραπλήσιον τὸν τόξον φόρμιγγα ἄχορδον ἐπὶ τοῦ τῷ τόξῳ βάλλοντος· ἡ μὲν γὰρ φόρμιγξ κινδυνώδες ἐπὶ τοῦ τόξου· τῷ δὲ ἀχόρδῳ, ἠσφάλισται.

πζ. Πάντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡ συνήθεια, καὶ μάλιστα μεταφορῶν, διδάσκαλος. μικρῷ γὰρ σχεδὸν πάντα μεταφέρεται λανθάνει, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μεταφέρειν, λευκήν τε φωνὴν λέγουσα, καὶ ὀξὺν ἄνθρωπον, καὶ τραχὺ ἦθος, καὶ μακρὸν ῥήτορα, καὶ τἆλλα, ὅσα οὕτω μεταφέρεται μουσικῶς, ὥστε ὅμοια δοκεῖν τοῖς κυρίοις.

πη. Τοῦτον ἐγὼ κανόνα τίθεμαι τῆς ἐν λό-

γοις

γοις μεταφορᾶς, τὴν τῆς συνηθείας τέχνην, εἴτε φύσιν. ὕτω γοῦν ἔνια μετήνεγκεν ἡ συνήθεια καλῶς, ὥςε ὐδὲ κυρίων ἔτι ἐδεήθημεν, ἀλλὰ μεμένηκεν ἡ μεταφορὰ κατέχουσα τὸν τῦ κυρίου τόπον, ὡς "ὁ τῆς ἀμπέλου ὀφθαλμὸς," καὶ εἴ τι ἕτερον τοιῦτον.

πϑ. Σφόνδυλος μέντοι καὶ Κλεὶς, τὰ ἐπὶ σώματος, καὶ Κτένες, ὐ κατὰ μεταφορὰν ὠνόμασαι, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότηϊα· διὰ τὸ ἐοικέναι τὸ μὲν κτενὶ, μέρος, τὸ δὲ, κλειδί, τὸ δὲ, σφονδύλῳ.

4. Ἐπὰν μέντοι εἰκασίαν ποιῶμεν τὴν μεταφορὰν, ὡς προλέλεκται, ςοχαςέον τῦ συντόμου, καὶ τῦ μηδὲν πλέον τῦ Ὥσπερ, προςιθέναι, ἐπεί τι ἀντ' εἰκασίας παραβολὴ ἔςαι ποιητική· οἷον τὸ τῦ Ξενοφῶντος, "ὥσπερ δὲ κύων γενναῖος ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται·" καὶ, "ὥσπερ ἵππος λυθεὶς διὰ πεδίου γαυριῶν καὶ ἀπολακτίζων." ταῦτα γὰρ ὐκ εἰκασίαις ἔτι ἔοικεν, ἀλλὰ παραβολαῖς ποιητικαῖς· τὰς δὲ παραβολὰς ταύτας ὅτε ῥᾳδίως ἐν τοῖς πεζοῖς λόγοις τιθέναι δεῖ, ὅτε ἄνευ πλείςης φυλακῆς.

ια. Καὶ περὶ μεταφορᾶς μὲν, ὡς τύπῳ εἰπεῖν· ληπτέον δὲ καὶ σύνθετα ὀνόματα, ὐ τὰ διθυραμβικῶς συγκείμενα, οἷον "θεοτεράτους πλάνας."

νας·" ὡδὲ, "ἄρρων δορύπυρον στρατὸν," ἀλλ' ἐοικότα τοῖς ὑπὸ τῆς ἀληθείας συσκειμένοις. καθόλου γὰρ ταύτην κανόνα ποιοῦμαι πάσης ὀνομασίας, "νομοθέτας" λέγουσαν καὶ "ἀρχιτέκτονας," καὶ τοιάδε πολλὰ ἕτερα ἀσφαλῶς συντιθεῖσαν.

48. Ἔξει μέντοι τὸ σύνθετον ὄνομα ὁμοῦ καὶ ποικιλίαν τινὰ ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ μέγεθος, καὶ ἅμα καὶ συντομίαν τινά, ὄνομα γὰρ τεθήσεται ἀντὶ ὅλου τοῦ λόγου· οἷον ἂν "τὴν τοῦ σίτου κομιδὴν, σιτοπομπίαν" λέγῃς· πολὺ γὰρ ἥττως μεῖζον. τάχα δ' ἂν καὶ λυθέντος ὀνόματος εἰς λόγον, ἕτερον τρόπον μεῖζον γένοιτο, οἷον "σίτου πομπὴ," ἀντὶ "σιτοπομπίας."

49. Ὄνομα δ' ἀντὶ λόγου τίθεται, οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν, ὅτι "οὐκ ἦν λαβεῖν ὄνον ἄγριον, εἰ μὴ οἱ ἱππεῖς διασάντες διῆρων διαδεχόμενοι·" ὀνόματι, οἷον ὅτι "οἱ μὲν ὄπισθεν ἐδίωκον, οἱ δ' ἀπήντων, ὑπελαύνοντες πρόσω, ὥστε τὸν ὄναγρον ἐν μέσῳ ἀπολαμβάνεσθαι." φυλάττεσθαι μέντοι διπλᾶ τιθέναι τὰ διπλᾶ ὀνόματα· τοῦτο γὰρ ἔξεισι λόγου πεζοῦ τὸ εἶδος.

50. Τὰ δὲ πεποιημένα ὀνόματα ὁρίζονται μὲν τὰ κατὰ μίμησιν ἐκφερόμενα πάθους ἢ πράγ-

μαλος· οἷον ὡς τὸ "Σίζε," καὶ τὸ "Λάπτοντες."

μ. Ποιεῖ δὲ μάλισα μεγαλοπρέπειαν, διὰ τὸ οἷον ψόφοις ἐοικέναι, καὶ μάλισα τῷ ξένῳ· ἃ γὰρ ὄντα ὀνόματα λέγει, ἀλλὰ τότε γινόμενα· καὶ ἅμα σοφόν τι φαίνεται ὀνόματος καινῦ γένεσις, οἷον συνηθείας. ἔοικε γοῦν ὀνοματυργῶν τοῖς ῥητοῖς θεμένοις τὰ ὀνόματα.

μ. Στοχαστέον ῥητὸν μὲν τῦ σαφῦς ἐν τῷ ποιυμένῳ ὀνόματι καὶ συνήθυς· ἔπειτα τῆς ὁμοιότητος ῥὸς τὰ κείμενα ὀνόματα· ὡς μὴ Φρυγίζειν ἢ Σκυθίζειν τις δόξει μεταξὺ Ἑλληνικοῖς ὀνόμασι.

μ. Ποιητέον μέντοι ἤτοι τὰ μὴ ὠνομασμένα, οἷον ὁ τὰ τύμπανα καὶ τὰ ἄλλα τῶν μαλθακῶν ὄργανα, "κιναιδείας" εἰπών, καὶ Αριστοτέλης "τὸν ἐλεφαντιστήν·" ἢ παρὰ τὰ κείμενα παρονομάζοντα ἀυτὸν, οἷον ὡς τὸ "σκαφίτην" τις ἔφη τὸν τὴν σκάφην ἐρέσσονλα; καὶ Αριστοτέλης "τὸν ἀυτίτην," οἷον τὸν μόνον ἀυτὸν ὄντα.

μ. Ξενοφῶν δὲ Ἡλέλιξέ φησιν ὁ στρατηγὸς· τὴν τῦ ἐλελεῦ ἀναβόησιν, ἣν ἀνεβόα ὁ στρατηγὸς συνεχῶς, παραποιήσας ὀνόμαλι· ἐπισφαλὲς μέντοι τῦργον, ὡς ἔφην, καὶ ἀυτοῖς τοῖς ποιηταῖς.

καὶ

καὶ τὸ διπλοῦν μένοι ὄνομα, εἶδος ἂν εἴη πεποιημένης ὀνόματος· πᾶν γὰρ τὸ συντιθέμενον ἔκ τινων γέγονεν δηλονότι.

ςθ. Μεγαλεῖον δέ τί ἐςιν καὶ ἡ ἀλληγορία καὶ μάλιςα ἐν ταῖς ἀπειλαῖς· οἷον ὡς ὁ Διονύσιος, ὅτι "οἱ τέτιγες αὐτοῖς ἄσονται χαμόθεν."

ρ. Εἰ δ' ὕτως ἁπλῶς εἶπεν, ὅτι "τεμεῖ τὴν λοκρίδα χώραν," καὶ ὀργιλώτερος ἂν ἐφάνη, καὶ ἐυτελέςερος· νῦν δὲ ὥσπερ συςκαλύμματι τῷ λόγῳ, τῇ ἀλληγορίᾳ κέχρηται· πᾶν γὰρ τὸ ὑποπτευόμενον φοβερώτερον, καὶ ἄλλος εἰκάζει ἄλλο τι· ὁ δὲ ςαφὲς, καὶ φοβερὸν, καταφρονεῖσθαι εἰκὸς, ὥσπερ τοὺς ἀποδεδυμένους.

ρα. Διὸ καὶ τὰ μυςήρια ἐν ἀλληγορίαις λέγεται πρὸς ἔκπληξιν καὶ φρίκην, ὥσπερ ἐν σκότῳ καὶ νυκτί· ἔοικε δὲ καὶ ἡ ἀλληγορία τῷ σκότῳ καὶ τῇ νυκτί.

ρβ. Φυλάττεσθαι μέντοι καὶ ἀπὸ ταύτης τὸ συνεχὲς, ὡς μὴ αἴνιγμα ὁ λόγος ἡμῖν γένηται· οἷον τὸ ἐπὶ τῆς συκίας τῆς ἰατρικῆς, "ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα." καὶ οἱ Λάκωνες πολλὰ ἐν ἀλληγορίαις ἔλεγον ἐκφοβοῦντες· οἷον τὸ, "Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ," πρὸς Φίλιππον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὐκ ὀλίγα.

ργ. Ἡ δὲ συντομία δὲ πῇ μὲν μεγαλοπρεπὴς,

καὶ

καὶ μάλιστα ἡ ἀποσιώπησις· ἔνια γὰρ μὴ ῥηθέντα μείζονα φαίνεται, καὶ ὑπονοηθέντα μᾶλλον· πῇ δὲ μικροπρεπής· καὶ γὰρ ἐν διλογίαις γίνεται μέγεθος· οἷον ὡς Ξενοφῶν, "τὰ δὲ ἅρματα ἐφέρετό, φησι, τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν φιλίων, τὰ δὲ καὶ δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων." πολὺ γὰρ ὕτω μεῖζον, ἢ εἴπερ ὧδ' εἶπε, "καὶ διὰ τῶν φιλίων, καὶ διὰ τῶν πολεμίων αὐτῶν."

ροδ. Πολλαχῶς δὲ καὶ τὸ πλάγιον μεῖζον τοῦ εὐθέος· οἷον, "ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων ἐλόντων καὶ διακοψόντων." ἀντὶ τοῦ, "διενοοῦντο ἐλάσαι καὶ διακόψαι."

ρε. Συμβέβληται δὲ καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν ὀνομάτων, καὶ ἡ δυσφωνία ἡ φαινομένη. καὶ γὰρ τὸ δύσφωνον πολλαχοῦ ὀγκηρόν· ὥσπερ "Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι." πολὺ γὰρ μᾶλλον τὸν Αἴαντα μέγαν ἐνέφηνεν ἡ τῶν δύο σύμπλεξις τῆς ἐπταβοείας ἀσπίδος.

ρς. Τὸ δὲ ἐπιφώνημα καλούμενον ὁρίζοιτο μὲν ἄν τις, λέξιν ἐπικοσμοῦσαν. ἔστι δὲ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἐν τοῖς λόγοις· τῆς γὰρ λέξεως ἡ μὲν ὑπερετεῖ, ἡ δὲ ἐπικοσμεῖ· ὑπερετεῖ μὲν ἡ τοιάδε, "οἵαν τὰν ὑάκινθον ἐν ὄρεσι ποιμένες ἄνδρες, ποσσὶ καταστείβουσι." ἐπικοσμεῖ δὲ τὸ ἐπιφερόμενον,

μενον, τὸ, "χαμαὶ δέ τε πορφύρον ἄνθος." ἐπενήνεκται γὰρ τῦτο τοῖς προενηνεγμένοις, κόσμῳ σαφῶς καὶ κάλλῳ.

ρζ. Μετὰ δὲ τύτων καὶ ἡ Ὁμήρυ ποίησις· οἷον, "ἐκ καπνῦ κατέθηκ', ἐπεὶ ὐκ ἔτι τοῖσιν ἐώκει, οἷς τὸ πάρος Τροίηνδὲ κιὼν κατέλεφεν Ὀδυσσεὺς· πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐπὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων, μήπως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν, ἀλλήλυς τρώσητε." εἶτα ἐπιφωνεῖ, "αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος."

ρη. Καὶ καθόλυ τὸ ἐπιφώνημα τοῖς τῶν πλυσίων ἔοικεν ἐπιδείγμασι· γείσοις λέγω, καὶ τριγλύφοις, καὶ πορφύραις πλατείαις· οἷον γὰρ τι καὶ αὐτὸ τῦ ἐν λόγοις πλύτυ σημεῖόν ἐστιν.

ρθ. Δόξειε δ' ἂν καὶ τὸ ἐνθύμημα ἐπιφωνήματός εἶδός τι εἶναι, ὐκ ὂν μέν· ὐ γὰρ κόσμυ ἕνεκεν, ἀλλὰ ἀποδείξεως παραλαμβάνεται, πλὴν ἐπιλεγόμενόν γε ἐπιφωνηματικῶς.

ρι. Ὁσαύτως δὲ καὶ ἡ γνώμη ἐπιφωνυμένῳ τινὶ ἔοικεν ἐπὶ προειρημένοις· ἀλλ' ὐ δ' αὕτη ἐπιφώνημά ἐστι· καὶ γὰρ προλέγεται πολλάκις· λαμβάνει μέντοι χώραν ποτὲ ἐπιφωνήματος.

ρια. Τὸ δὲ, "νήπιος ὐδ' ἄρ ἔμελλε κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξειν," ὐδ' αὐτὸ ἐπιφώνημα

ἂν εἴη· ὑ γὰρ ἐπιλέγεται, ὑδὲ ἐπικοσμεῖ, ὑδ' ὅλως ἐπιφωνήμαλι ἔοικεν, ἀλλὰ προσφωνήματι, ἢ ἐπικερτομήματι.

ριβ. Τὸ δὲ ποιητικὸν ἐν λόγοις, ὅτι μὲν μεγαλοπρεπὲς, χ᾽ τυφλῷ δῆλόν φασι. πλὴν οἱ μὲν γυμνῇ πάνυ χρῶνται τῇ μιμήσει τῶν ποιητῶν· μᾶλλον δὲ ὑ μιμήσει, ἀλλὰ μεταθέσει, καθάπερ Ἡρόδοτος.

ριγ. Θυκυδίδης μέντοι κἂν λάβῃ παρὰ ποιητῆ τι, ἰδίως αὐτῷ χρώμενος ἴδιον τὸ ληφθὲν ποιεῖ. οἷον ὁ μὲν ποιητὴς ἐπὶ τῆς Κρήτης ἔφη, "Κρήτη τις γαῖ ἐστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ, καλὴ κ᾽ πίειρα, περίῤῥυτος." ὁ μὲν δὴ ἐπὶ τῆ μεγέθυς ἐχρήσατο τῷ περίῤῥυτος· ὁ δὲ Θυκυδίδης ὁμονοεῖν τὺς Σικελιώτας καλὸν οἴεται εἶναι, γῆς ὄντας μιᾶς κ᾽ περιῤῥύτυ, κ᾽ ταυτὰ πάντα εἰπὼν, γῆν τε ἀντὶ νήσυ κ᾽ περίῤῥυτον ὡσαύτως, ὥμως ἕτερον λέγειν δοκεῖ· διότι ὑχ ὡς πρὸς μέγεθός, ἀλλὰ πρὸς ὁμόνοιαν αὐτοῖς ἐχρήσαλο. περὶ μὲν δὴ μεγαλοπρεπείας τοσαῦτα.

ριδ. Ὥσπερ δὲ παράκειλαι φαῦλά τινα ἀρετίοις τισίν, οἷον θαῤῥεῖ μὲν, τὸ θρασὺς, ἡ δ' αἰσχύνη, τῇ αἰδοῖ· τὸν αὐτὸν τρόπον κ᾽ τῆς ἑρμηνείας τοῖς χαρακτῆρσι παράκεινλαι διημαρλημένοι τινές.

τινές. ὡρῶτα δὲ περὶ τῦ γειτνιῶντος τῷ μεγαλοπρεπεῖ λέξωμεν· ὄνομα μὲν ἦν αὐτῷ ψυχρόν. ὁρίζεται δὲ τὸ ψυχρὸν Θεόφραστος ὅτω, "Ψυχρόν ἐστι τὸ ὑπερβάλλον τὴν οἰκείαν ἀπαγγελίαν," οἷον, "Ἀπυνδάκωλος ὁ τραπεζῦται κύλιξ," ἀντὶ τῦ, "ἀπύθμενος ἐστὶ τραπέζης κύλιξ ὁ τίθεται·" τὸ γὰρ πρᾶγμα ὅτω μικρὸν ὂν, ὁ δέχεται ὄγκον τοσῦτον λέξεως.

ριε. Γίνεται μέντοι κὴ τὸ ψυχρὸν ἐν τρισὶν, ὥσπερ κὴ τὸ μεγαλοπρεπές. ἢ γὰρ ἐν διανόιᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῦ Κύκλωπος λιθοβολῦντος τὴν ναῦν τῦ Ὀδυσσέως, ἔφη τις, "φερομένῳ τῦ λίθῳ αἷγες ἐνέμοντο ἐν αὐτῷ;" ἐκ γὰρ τῦ ὑπερβεβλημένῳ τῆς διανοίας, κὴ ἀδυνάτῳ, ἡ ψυχρότης.

ριϛ. Ἐν δὲ λέξει ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ γίνεσθαι τετραχῶς· * * * ὡς Ἀλκιδάμας, "Ὑγρὸν ἱδρῶτα." ἢ ἐν συνθέτῳ, ὅταν διθυραμβώδης συντεθῇ ἡ δίπλωσις τῦ ὀνόμαλος· ὡς τὸ "Ἐρημόπλανος" ἔφη τις καί ἐστι ἄλλο ὅτως ὑστέροσκον· γίνεται δὲ κὴ ἐν μεταφορᾷ τὸ ψυχρόν· "Τρέμουλα κὴ ὠχρὰ τὰ γράμματα." Τετραχῶς μὲν οὖν κατὰ τὴν λέξιν ὅτως ἂν γίγνοιτο.

ριζ. Σύνθεσις δὲ ψυχρὰ ἡ μὴ ἔρρυθμος, ἀλλὰ ἄρυθμος ὖσα, κὴ διὰ πάντων μακρὸν ἔχυσα·

ὥσπερ

ὥσπερ ἡ τοιάδε, "Ἦκων ἡμῶν εἰς τὴν χῶραν. Πάσης ἡμῶν ὀρθῆς ὕσης." ὐδὲν γὰρ ἔχει λογικὸν, ὐδὲ ἀσφαλὲς, διὰ τὴν συνέχειαν τῶν μακρῶν συλλαβῶν.

ριη. Ψυχρὸν δὲ καὶ τὸ μέτρα τιθέναι συνεχῆ καθάπερ τινὲς, καὶ μὴ κλεπτόμενα ὑπὸ τῆς συνεχείας· ποίημα γὰρ ἄκαιρον, ψυχρὸν· ὥσπερ καὶ τὸ ὑπέρμετρον.

ριθ. Καὶ καθόλου ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ ἀλαζονεία, τοιοῦτον καὶ ἡ ψυχρότης· ὅ, τε γὰρ ἀλαζὼν, τὰ μὴ προσόντα αὐτῷ αὐχεῖ ὅμως, ὡς προσόντα· ὅ, τε μικροῖς πράγμασι περιβάλλων ὄγκον, καὶ αὐτὸς ἐν μικροῖς ἀλαζονευομένῳ ἔοικε. καὶ ὁποῖόν τι τὸ ἐν τῇ παροιμίᾳ, "κοσμούμενον ὕπερον," τοιοῦτόν τί ἐστι καὶ τὸ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ἐξηρμένον ἐν μικροῖς πράγμασι.

ρκ. Καίτοι τινές φασι δεῖν τὰ μικρὰ μεγάλως λέγειν, καὶ σημεῖον τοῦτο ἡγοῦνται ὑπερβαλλούσης δυνάμεως. ἐγὼ δὲ Πολυκράτει μὲν τῷ ῥήτορι συγχωρῶ, ἐγκωμιάζοντι, * * * ὡς Ἀγαμέμνονα, ἐν ἀντιθέτοις καὶ μεταφοραῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τρόποις· ἔπαιζε γὰρ, ὐκ ἐσπούδαζε, καὶ αὐτὸς τῆς γραφῆς ὁ ὄγκος παίγνιόν ἐστι. παίζειν μὲν δὴ ἐξέστω, ὡς φημι· τὸ δὲ πρέπον

πον ἐν παντὶ πράγματι φυλακτέον· τυτέϛι, ωροσφόρως ἑρμηνευτέον· τὰ μὲν μικρὰ, μικρῶς· τὰ μεγάλα δὲ, μεγάλως.

ρκα. Καθάπερ Ξενοφῶν ἐπὶ τῦ Τηλεβόα ποταμῦ, μικρῦ ὄντος κὴ καλῦ, φησι, "οὗτος δὲ ποταμὸς ἦν, μέγας μὲν ὤ, καλὸς δέ·" τῇ γὰρ βραχύτητι τῆς συνθέσεως, κὴ τῇ ἀπολήξ4 τῇ εἰς τὸ Δὲ, μονον ὐκ ἐπέδειξεν ἡμῖν μικρὸν ποταμόν. ἕτερος δέ τις ἑρμηνευων ὅμοιον τῷ Τηλεβόᾳ ποταμῷ, ἔφη, "ὃς ἀπὸ τῶν Λαυρικῶν ὀρέων ὁρμώμενος, ἐκδιδοῖ εἰς θάλασσαν·" καθάπερ τὸν Νεῖλον ἑρμηνέυων καταχρημνιζόμενον, ἢ τὸν Ἴϛρον ἐμβάλλονθα· πάντα ἦν τὰ τοιαῦτα ψυχρότης καλεῖται.

ρκβ. Γίνεται μέντοι τὰ μικρὰ μεγάλα ἕτερον τρόπον· ὐ διὰ τῦ ἀπρεπῦς, ἀλλ' ἐνίοτε ὑπ' ἀνάϛκης. οἷον ὅταν μικρὰ κατορθώσαντά τινα ϛρατηγὸν, ἐξαίρειν βυλόμεθα, ὡς μεγάλα κατωρθωκότα· οἷον ὅτι ἔφορος ἐν Λακεδαίμονι τὸν περιέρϛως, κὴ ὐκ ἐπιχωρίως σφαιρίσανθα, ἐμαϛίγωσεν· τύτῳ γὰρ αὐτόθεν μικρῷ ἀκυθῆναι ὄντι, ἐπιτραγῳδῦμεν, ὡς οἱ τὰ μικρὰ πονηρὰ ἔθη ἐῶντες, ὁδὸν τοῖς μείζοσι πονηροῖς ἀνοιγνύυσιν· κὴ ὅτι ἐπὶ τοῖς μικροῖς παρανομήμασι χρὴ κολά-

ζειν μᾶλλον, ὐχ ἐπὶ τοῖς μεγάλοις. χὴ τὴν παροιμίαν ἐποιήζαμεν, "Ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντὸς," ὡς ἐοικυῖαν τύτῳ τῷ σμικρῷ κακῷ· ἢ χὴ ὅτι ὐδὲν κακὸν μικρόν ἐςιν.

ρχγ. Οὕτω μὲν δὴ ἐξέςω χὴ τὸ μικρὸν καλόρθωμα ἐξαίρειν μέγα· ὐ μὴν ὥςε ἀπρεπές τι ποιεῖν· ἀλλ' ὥσπερ χὴ τὸ μέγα κατασμικρύνεται χρησίμως πολλάκις, ὕτως ἂν χὴ τὸ μικρὸν ἐξαίροιτο.

ρχδ. Μάλιζα δὲ ἡ ὑπερβολὴ ψυχρότατον πάντων. τριτὴ δέ ἐςι· ἢ γὰρ καθ' ὁμοιότηλα ἐκφέρελαι· ὡς τὸ, "Θέειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι." ἢ καθ' ὑπεροχὴν· ὡς τὸ, "Λευκότεροι χιόνος." ἢ καλὰ τὸ ἀδύναλον· ὡς τὸ, "Οὐρανῷ ἐςήριξε κάρη."

ρκε. Πᾶσα μὲν οὖν ὑπερβολὴ ἀδύναλός ἐςιν· ὅτε γὰρ ἂν χιόνος λευκότερον γένοιλο, ὅτ' ἂν ἀνέμῳ θέειν ὅμοιον· αὕτη μέντοι ἡ ὑπερβολὴ ἡ εἰρημένη, ἐξαιρέτως ὀνομάζεται ἀδύνατος. διὸ δὴ χὴ μάλιζα ψυχρὰ δοκεῖ πᾶσα ὑπερβολὴ, διότι ἀδυνάτῳ ἔοικε.

ρκς. Διὰ τῦτο δὲ μάλιζα χὴ οἱ κωμῳδοποιοὶ χρῶνλαι αὐτῇ· ὅτι ἐκ τῦ ἀδυνάτυ ἐφέλκονλαι τὸ γελοῖον· ὥσπερ ἐπὶ τῶν Περσῶν τῆς ἀπλησίας ὑπερβαλλόμενός τις ἔφη, "ὅτι πεδία ἐξέχεζον ὅλα·"

ὅλα." καὶ, "ὅτι ῥᾶς ἐν ταῖς γνάθοις ἔφερον."

ρκζ. Τῷ δὲ αὐτῷ εἴδους ἐστὶ, καὶ τὸ, "φαλακρώτερος εὐδίας." καὶ τὸ, "κολοκύντης ὑγιέστερος." τὸ δὲ, "χρυσῷ χρυσοτέρα," τὸ Σαπφικὸν, ἐν ὑπερβολῇ λέγεται καὶ αὐτὸ, καὶ ἀδυνάτως, πλὴν αὐτῷ γε τῷ ἀδυνάτῳ χάριν ἔχει, ὑ ψυχρότητα. ὃ δὴ καὶ μάλιστα θαυμάσειεν ἄν τις Σαπφῶς τῆς θείας, ὅτι φύσει κινδυνώδει πράγματι καὶ δυσκατορθώτῳ ἐχρήσατο ἐπιχαρίτως. καὶ περὶ μὲν ψυχρότητος καὶ ὑπερβολῆς τοσαῦτα. νῦν δὲ περὶ τοῦ γλαφυροῦ χαρακτῆρος λέξομεν.

ρκη. Ὁ γλαφυρὸς λόγος, χαριεντισμὸς καὶ ἱλαρὸς λόγος ἐστί· τῶν δὲ χαρίτων, αἱ μέν εἰσι μείζονες καὶ σεμνότεραι, αἱ τῶν ποιητῶν· αἱ δὲ, εὐτελεῖς μᾶλλον καὶ κωμικώτεραι, σκώμμασιν ἐοικυῖαι. οἷον αἱ Ἀριστοφάνους χάριτες, καὶ Σώφρονος, καὶ Λυσίου. τὸ γὰρ, "ἧς ῥᾷον ἄν τις ἀριθμήσειεν τοὺς ὀδόντας ἢ τοὺς δακτύλους," τὸ ἐπὶ τῆς πρεσβύτιδος· καὶ τὸ, "ὅσας ἄξιος ἦν λαβεῖν πληγὰς, τοσαύτας εἴληφε δραχμάς·" οἱ τοιοῦτοι ἀστεϊσμοὶ, οὐδὲν διαφέρουσι σκωμμάτων, οὐδὲ πόρρω γελωτοποίας εἰσί.

ρκθ. Τὸ δὲ, "τῇ δὲ θ' ἅμα νύμφαι παίζουσι· γέγηθε δέ τε Φρένα Λητώ·" καὶ, "Ῥεῖα δ' ἀρι-

ἀριγνώτη πέλεται· καλαὶ δὲ τε πᾶσαι·" ϗ αὗται εἰσιν αἱ λεγόμεναι σεμναὶ χάριτες ϗ μεγάλαι.

ρλ. Χρῆται δὲ αὐταῖς Ὅμηρος, ϗ πρὸς δείνωσιν ἐνίοτε, ϗ ἔμφασιν· ϗ παίζων φοβερώτερός ἐστι· πρῶτός τε εὑρηκέναι δοκεῖ φοβερὰς χάριτας· ὥσπερ τὸ ἐπὶ τῦ ἀχαριστάτυ προζώπυ, τὸ ἐπὶ τῦ Κύκλωπος, τὸ οὖν, "οὖτιν ἐγὼ πύμαλον ἔδομαι, τὺς δὲ λοιπὺς πρώτυς·" τὸ τῦ Κύκλωπος ξένιον. ὁ γὰρ ὕτως αὐτὸν ἐνέφηνεν δεινὸν ἐκ τῶν ἄλλων, ὅταν δύο δειπνῇ ἑταίρυς, ὁλ' ἀπὸ τῦ θυρεῦ, ἢ ἐκ τῦ ῥοπάλυ, ὡς ἐκ τύτυ τῦ ἀσελισμῦ.

ρλα. Χρῆται δὲ τῷ τοιύτῳ εἴδει ϗ Ξενοφῶν, ϗ αὐτὸς δεινότηλας εἰσάγει ἐκ χαρίτων· οἷον ἐπὶ τῆς ἐνόπλυ ὀρχηςρίδος. ἐρωληθεὶς ὑπὸ τῦ Παφλαγόνος, εἰ ϗ αἱ γυναῖκες αὐτοῖς συνεπολέμυν, ἔφη, "Αὗται γὰρ ϗ ἔτρεψαν τὸν βασιλέα." δῖτὴ γὰρ ἐμφαίνεται ἡ δεινότης ἐκ τῆς χάριτος· ἡ μὲν, ὅτι ὁ γυναῖκες αὐτοῖς εἵποντο, ἀλλ' Ἀμαζόνες· ἡ δὲ, κατὰ βασιλέως, εἰ ὕτως ἦν ἀθενὴς, ὡς ὑπὸ γυναικῶν φυγεῖν. τὰ μὲν ὖν εἴδη τῶν χαρίτων τοσάδε, ϗ τοιάδε.

ρλβ. Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἐν τοῖς πράγμασι χάριτες, οἷον νυμφαῖοι κῆποι, ὑμέναιοι, [ἔρωτες,]

ὅλη

ὅλη ἡ Σαπφῦς ποίησις. τὰ γὰρ τοιαῦτα, κἂν ὑπὸ Ἱππώνακτος λέγηται, χαρίεντά ἐστι. καὶ αὐτὸ ἱλαρὸν τὸ πρᾶγμα ἐξ ἑαυτοῦ· οὐδεὶς γὰρ ἂν ὑμέναιον ἄδει ὀργιζόμενος, οὐδὲ τὸν ἔρωτα ἐρινὺν ποιήσει ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ, ἢ γίγαντα, οὐδὲ τὸ γελᾶν κλαίειν.

ρλγ. Ὥστε εἰ μέν τις ἐν πράγματι χάρις ἐστὶ, τάδε καὶ ἡ λέξις ποιεῖ ἐπιχαριτώτερα· οἷον, "ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη χλωρηΐς ἀηδὼν καλὸν ἀείδησιν, ἔαρος νέον ἱσαμένοιο." ἐνταῦθα γὰρ καὶ ἡ ἀηδὼν, χαρίεν ὄρνίθιον· καὶ τὸ ἔαρ, φύσει χαρίεν· πολὺ δὲ ἐπικεκόσμηται τῇ ἑρμηνείᾳ· καὶ ἔστι χαριέστερα, τό τε "χλωρηΐς," καὶ τὸ "Πανδαρέου κούρη," εἰπεῖν ἐπὶ ὄρνιθος· ἅπερ τῷ ποιητῇ ἴδια ἐστι.

ρλδ. Πολλάκις δὲ καὶ τὰ μὲν πράγματα ἀτερπῆ ἐστι φύσει καὶ συγνά· ὑπὸ δὲ τοῦ λέγοντος γίνεται ἱλαρά. τοῦτο δὲ παρὰ Ξενοφῶντι δοκεῖ πρώτῳ εὑρῆσθαι· λαβὼν γὰρ ἀγέλαστον πρόσωπον καὶ συγνὸν, τὸν Αγλαϊτάδαν τὸν Πέρσην, γέλωτα εὗρεν ἐξ αὐτοῦ χαρίεντα, "ὅτι ῥᾷόν ἐστι πῦρ ἐκτρίψαι ἀπὸ σοῦ, ἢ γέλωτα."

ρλε. Αὕτη δέ ἐστι καὶ ἡ δυνατωτάτη χάρις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ λέγοντι. τὸ μὲν γὰρ πρᾶγμα

καὶ φύσει συγγενὲς ἦν καὶ πολέμιον χάριτι, ὥσπερ καὶ Ἀγλαϊτάδας· ὅδ' ὥσπερ ἐνδείκνυταί, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων παίζειν ἐστὶν, ὥσπερεὶ καὶ ὑπὸ θερμῷ ψύχεσθαι, θερμαίνεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν.

ρλς. Ἐπεὶ δὲ τὰ εἴδη τῶν χαρίτων δέδεικται τίνα ἐστὶ, καὶ ἐν τίσι· νῦν καὶ τοὺς τόπους παραδείξομαι, ἀφ' ὧν αἱ χάριτες. ἦσαν δὲ ἡμῖν, αἱ μὲν, ἐν τῇ λέξει· αἱ δὲ, ἐν τοῖς πράγμασι. παραδείξομεν οὖν καὶ τοὺς τόπους καθ' ἑκάτερα· πρώτους δὲ, τοὺς τῆς λέξεως.

ρλζ. Εὐθὺς οὖν πρώτη ἐστὶ χάρις ἡ ἐκ συντομίας, ὅταν τὸ αὐτὸ μηκυνόμενον ἄχαρι γένηται, ὑπὸ δὲ τάχους, χαρίεν· ὥσπερ παρὰ Ξενοφῶντι, "Τῷ ὄντι τούτῳ οὐδὲν μέτεστι τῆς Ἑλλάδος· ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον ὥσπερεὶ Λυδὸν, ἀμφότερα τὰ ὦτα τετρυπημένον· καὶ εἶχεν ὕστως." τὸ γὰρ ἐπιλεγόμενον τὸ, "εἶχεν ὕστως," ὑπὸ τῆς συντομίας τὴν χάριν ποιεῖ· εἰ δὲ ἐμηκύνθη διὰ πλειόνων, "Ὅτι "ἔλεξε ταῦτα ἀληθῆ, σαφῶς γὰρ ἐτεθέατο," δήγμα ἂν ψιλὸν ἐγένετο ἀντὶ χάριτος.

ρλη. Πολλαῖς δὲ καὶ δύο φράζεται θἀτέρου πρὸς τὸ χαρίεν. οἷον ἐπὶ τῆς Ἀμαζόνος καὶ Θευδάτης ἔφη τις, "ὅτι τὸ τόξον ἐντεταμένον ἔχει-

τοῦ

το, καὶ ἡ φαρέτρα πλήρης, τὸ γέρρον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ· τοὺς δὲ ζωστῆρας οὐ λύονται." ἐν γὰρ τούτῳ καὶ ὁ νόμος εἴρηται ὁ περὶ τοῦ ζωστῆρος, καὶ ὅτι οὐκ ἔλυσε τὸν ζωστῆρα, τὰ δυὸ πράγματα διὰ μιᾶς ἑρμηνείας· καὶ ἀπὸ τῆς συντομίας ταύτης γλαφυρόν τι ἐστί.

ρλθ. Δεύτερος δὲ τόπος ἐστὶν ἀπὸ τῆς τάξεως· τὸ γὰρ αὐτὸ πρῶτον μὲν τεθὲν, ἢ μέσον, ἄχαρι γίνεται· ἐπὶ δὲ τοῦ τέλους, χαρίεν· οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν ἐπὶ τοῦ Κύρου, "Δίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ δῶρα, ἵππον καὶ στολὴν καὶ στρεπτὸν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι· ἐν γὰρ τούτοις τὸ μὲν τελευταῖόν ἐστι τὸ τὴν χάριν ποιοῦν, τὸ "τὴν χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι," διὰ τὸ ξένον τοῦ δώρου καὶ τὴν ἰδιότητα. αἴτιος δὲ ὁ τόπος τῆς χάριτος· εἰ γοῦν πρῶτον ἐτάχθη, ἀχαριστότερον ἦν· οἷον, ὅτι "δίδωσιν αὐτῷ δῶρα, τήν τε χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι, καὶ ἵππον, καὶ στολὴν, καὶ στρεπτόν." νῦν δὲ προειπὼν τὰ εἰθισμένα δῶρα, τελευταῖόν ἐπήνεγκεν τὸ ξένον καὶ ἄηθες, ἐξ ὧν ἁπάντων συνῆκται ἡ χάρις.

ρμ. Αἱ δὲ ἀπὸ τῶν σχημάτων χάριτες δῆλαί εἰσι, καὶ πλεῖσαι παρὰ Σαπφοῖ. οἷον ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεώς που νύμφη πρὸς τὴν παρθενίαν φησὶ,

σὶ, "Παρθενία Παρθενία, ποῖ με λιπῦσα οἴχῃ." ἡ δὲ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὴν τῷ αὐτῷ σχήματι, "οὐκ ἔτι ἥξω πρὸς σὲ, οὐκ ἔτι ἥξω." πλείων γὰρ χάρις ἐμφαίνεται, ἢ εἴπερ ἅπαξ ἐλέχθη καὶ ἄνευ τοῦ σχήματος. καί τοι ἡ ἀναδίπλωσις πρὸς δεινότητας μᾶλλον δοκεῖ εὑρῆσθαι· ἡ δὲ καὶ τοῖς δεινολάτοις καταχρῆται ἐπὶ χάριτος.

ρμα. Χαριεντίζεται δέ ποτε καὶ ἐξ ἀναφορᾶς· ὡς ἐπὶ τοῦ ἑαυτέρου· "ἑαυτερε πάντα φέρεις (φησὶ) Φέρεις οἶνον, Φέρεις αἶγα, Φέρεις μαλέρι παῖδα." καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἡ χάρις ἐστὶν ἐκ τῆς λέξεως τῆς Φέρεις, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναφερομένης. πολλὰς δ' ἄν τις καὶ ἄλλας ἐκφέροι χάριτας.

ρμβ. Γίνονται δὲ καὶ ἀπὸ λέξεως χάριτες, ἤγουν ἐκ μεταφορᾶς· ὡς ἐπὶ τοῦ τέττιγος, "Πτερύγων δ' ὑπὸ κακχέῳ λιγυρὰν ἀοιδάν. ὅ, τι ποτ' ἂν φλόγιον καθέταν ἐπιπλάμενον καταωδείη."

ρμγ. Ἐκ συνθέτου τοῦ ὀνόμαλος καὶ διθυραμβικοῦ, "Δέασθλα πλώτων μελανοπτερύγων, τυτὶ δεινὸν πρὸ πτερύγων αὐτὸ ποίησον·" ἃ μάλιστα δὴ κωμῳδικὰ παίγνιά ἐστι καὶ σατύρια.

ρμδ. Καὶ ἐξ ἰδιωτικοῦ δὲ ὀνόμαλος γίνεται· ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, "Ὅσῳ γὰρ φησι μονώτης εἰμὶ, φιλομυθότερος γέγονα." καὶ ἐκ πεποιημένου· ὡς ὁ

αὐτὸς

αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ, "Ὅσῳ γὰρ αὐτίτης κὴ μονώτης εἰμὶ, φιλομυθότερος γέγονα." τὸ μὲν γὰρ "μονώτης," ἰδιωτικωτέρᾳ ἔθυς ἤδη ἔστι τὸ δὲ "αὐτίτης," πεποιημένον ἐκ τῦ αὐτός.

ρμε. Πολλὰ δὲ ὀνόματα κὴ παρὰ τὴν θέσιν τὴν ἐπί τινος χαριέντα ἐστιν· οἷον, "Ὁ γὰρ ὄρνις ἕτος κόλαξ ἐστὶ κὴ κόλακος." ἐνταῦθα ἡ χάρις ἀπὸ τῦ σκῶψαι τὸν ὄρνιν καθάπερ ἄνθρωπον, κὴ ὅτι τὰ μὴ συνήθη ἔθετο ὀνόματα τῷ ὄρνιθι. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται χάριτες παρ' αὐτὰς τὰς λέξεις.

ρμς. Ἐκ δὲ παραβολῆς κὴ ἐπὶ τῦ ἐξέχοντος ἀνδρὸς ἡ Σαπφώ φησι, "πέρροχος ὡς ὅτ' ἀηδὼς ὁ Λέσβιος ἀλλοδαποῖσιν." ἐνταῦθα γὰρ χάριν ἐποίησεν ἡ παραβολὴ μᾶλλον ἢ μέγεθος. καί τοι ἔξῆν εἰπεῖν, πέρροχος ὥσπερ ἡ σελήνη τῶν ἄλλων ἄστρων, ἢ ὁ ἥλιος ὁ λαμπρότερος, ἢ ὅσα ἄλλα ἐστὶ ποιητικώτερα.

ρμζ. Σαφῶν δὲ κὴ αὐτὸς ἐπὶ τῦ ὁμοίυ εἴδυς φησὶ, "θᾶσαι ὅσα φύλλα κὴ κάρφεά τοι παῖδες τὺς ἄνδρας βαλλίζοντι· οἷόν περ φαντὶ φιλατὺς Τρῶας τῶν Αἴαντα τῷ πάλῳ" κὴ γὰρ ἐνταῦθα ἐπίχαρις ἡ παραβολή ἐστι, κὴ τὺς Τρῶας διαπαίζματα, ὥσπερ παῖδας.

-ρμη. Ε'ςι δὲ τις ἰδίως χάρις Σαπφικὴ ἐκ μεταβολῆς, ὅταν τι εἰπῦ(α μεταβάλληται, κ) ὥσπερ μελανοήσειεν· οἷον, "Ὤφι δὴ φησι τὸ μέλαθρον ἀείραλε τέκτονες, γαμβρὸς, εἰσέρχεται ἶσος Ἄρηι, ἀνδρὸς μεγάλυ πολλῷ μείζων·" ὥσπερ ἐπιλαμβανομένη ἑαυτῆς, ὅτι ἀδυνάτῳ ἐχρήσατο ὑπερβολῇ, κ) ὅτι ὑδεὶς τῷ Ἄρηι ἶσος ἐςί.

-ρμθ. Τῦ δὲ αὐτῦ εἴδυς κ) τὸ περὶ Τηλεμάχυ· ὅτι "δύο κύνες δεδέατο πρὸ τῆς αὐλῆς· κ) δύναμαι κ) τὰ ὀνόματα εἰπεῖν τῶν κυνῶν· ἀλλὰ τί ἄν μοι βέλοιτο τὰ ὀνόματα ταῦτα;" κ) γὰρ ῦτος μεταβαλλόμενος μεταξὺ ἠρεῖσατο κ) ἀποσιγήσας τὰ ὀνόματα.

-ρν. Καὶ ἀπὸ ςίχυ δὲ ἀλλοτρίυ γίνεται χάρις· ὡς ὁ Ἀριςοφάνης σκώπλων πυ τὸν Δία, ὅτι ὑ κεραυνοῖ τὺς πονηρύς, φησιν, "ἀλλὰ τὸν ἑαυτῦ νεὼν βάλλει κ) Σύνιον ἄκρον Ἀθηνῶν·" ὥσπερ γοῦν ὑκ ἔτι ὁ Ζεὺς κωμῳδεῖσθαι δοκεῖ, ἀλλ' Ὅμηρος, κ) ὁ ςίχος ὁ Ὁμηρικός· κ) ἀπὸ τύτυ πλείων ἐςὶν ἡ χάρις.

-ρνα. Ἔχυσι δέ τι ςωμύλον κ) ἀλληγορίαι τινές· ὥσπερ τὸ, "δελφοῖ παιδίον ὑμῶν ἁ κύων φέρει·" κ) τὰ Σώφρονος δὲ, τὰ ἐπὶ τῶν γερόντων· "ἐνθάδε ὦν κἠγὼ πὰρ ὔμμε τὺς ὁμότριχας

χας ἐξομίζομαι, πλόον δοκάζων· ποντίναι γὰρ ἤδη τοῖς ταλικοῖς δε ταὶ ἄγκυραι."

ρνβ. "Οσα τε ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀλληγορεῖ οἷον ἐπ' ἰχθύων, "σωλῆνες * γλυκύχρεον κογχύλιον χηρᾶν γυναικῶν λιχνεύμασιν·" καὶ μιμικώτερα τὰ τοιαῦτά ἐστι καὶ αἰσχρά.

ρνγ. Ε"στι δέ τις καὶ ἡ παρὰ τὴν προσδοκίαν χάρις· ὡς ἡ τοῦ Κύκλωπος, ὅτι "ὕσαλον ἔδομαι Οὖτιν·" Οὐ γὰρ προσεδόκα τοιοῦτο ξένιον, ὅτε Οδυσσεὺς, ὅτε ὁ ἀναγινώσκων. καὶ ὁ Αριστοφάνης ἐπὶ τοῦ Σωκράτους, "κάμψας ὀβελίσκον, φησὶν, εἶτα διαβήτην λαβών, ἐκ τῆς παλαίστρας ἰσιμάτιον ὑφείλετο."

ρνδ. Ηδη μέντοι ἐκ δύο τόπων ἐνταῦθα ἐγένετο ἡ χάρις. ὑ γὰρ παρὰ προσδοκίαν μόνον ἐπηνέχθη, ἀλλ' ὑδ' ἠκολούθει τοῖς προτέροις. ἡ δὲ τοιαύτη ἀνακολουθία καλεῖται γρῖφος· ὥσπερ ὁ παρὰ Σώφρονι ῥητορεύων Βυλίας· (ὑδὲν γὰρ ἀκόλουθον αὐτῷ λέγῳ·) καὶ παρὰ Μενάνδρῳ δὲ ὁ πρόλογος τῆς Μεσσηνίας.

ρνε. Πολλάκις δὲ καὶ κῶλα ὅμοια ἐποίησε χάριν. ὡς ὁ Αριστοτέλης, "ἐκ μὲν Αθηνῶν, φησιν, ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἦλθον, διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν· ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Αθῆνας, διὰ τὸν χειμῶ-

χειμῶνα τὸν μέγαν." καταλήξας γὰρ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις εἰς τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἐποίησε τὴν χάριν. ἐαν' δ' οὖν ἀποκόψῃς τῷ ἑτέρῳ κώλῳ τὸ Μέγαν, συναφαιρεῖται καὶ ἡ χάρις.

ρις. Καὶ κατηγορίαι δὲ ἀποκεκρυμμέναι ἐνίοτε ὁμοιοῦνται χάρισιν. ὥσπερ παρὰ Ξενοφῶντι ὁ Ἡρακλείδης, ὁ παρὰ τῷ Σεύθει προσιὼν τῶν συνδείπνων ἑκάστῳ, καὶ πείθων δωρεῖσθαι Σεύθει ὅ, τις ἔχοι· ταῦτα γὰρ καὶ χάριν τινὰ ἐμφαίνει, καὶ κατηγορίαι εἰσὶν ἀποκεκρυμμέναι. Αἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν χάριτες τοσαῦταί, καὶ οἱ τόποι.

ρνζ. Ἐν δὲ τοῖς πράγμασι λαμβάνονται χάριτες ἐκ παροιμίας. φύσει γὰρ χαρίεν πρᾶγμά ἐστιν ἡ παροιμία. ὡς ὁ Σώφρων μὲν, "*ἐπὶς*, ἔφη, ὁ τὸν πατέρα πνίγων." καὶ ἀλλαχόθι φησὶν, "ἐκ τοῦ ὄνυχος γὰρ τὸν λέοντα ἔγραψεν, Τορύναν ἔξεσεν, Κύμινον ἔσσεισε." καὶ γὰρ δυσὶ παροιμίαις, καὶ τρισὶ ἐπ' ἀλλήλοις χρῆται, ὡς ἐπιπλήθυνται αὐτῷ αἱ χάριτες· σχεδόν τε πάσας ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ τὰς παροιμίας ἐκλέξαι ἔστιν.

ρνη. Καὶ μῦθος δὲ λαμβανόμενος καιρίως εὐχαρίς ἐστιν. ἤτοι ὁ κείμενος, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης

ἔστι

ἐωὶ τῦ ἀετῦ φησιν, ὅτι "λιμῷ ϑνήσκοι, ἐπικάμψων τὸ ῥάμφος· πάσχει δὲ ἀυτὸ, ὅτι ἄνϑρωπος ὢν ϖοτὲ, ἠδίκησε ξένον." ὁ μὲν οὖν τῷ κειμένῳ μύϑῳ κέχρηται κ) κοινῷ.

ρνϑ. Πολλὰς δὲ κ) προσπλάσσομεν προσφόρυς κ) οἰκείυς τοῖς πράγμασιν· ὥϖαέρ τις περὶ αἰλύρυ· λέγων, ὅτι "συμφϑίνει τῇ σελήνῃ κ) ὁ αἴλυρος, κ) συμπαχύνεται, προσέπλασσεν, ὅτι "ἔνϑεν κ) ὁ μῦϑὸς ἐςιν, ὡς ἡ σελήνη ἔτεκε τὸν αἴλυρον." ϑ γὰρ μόνον κατ' ἀυτὴν τὴν πλάσιν ἔσαι ἡ χάρις, ἀλλὰ κ) ὁ μῦϑος ἐμφαίνει χαρίεν τι, αἴλυρον ποιῶν σελήνης παῖδα.

ρξ. Πολλάκις δὲ κ) ἐκ φόβυ ἀλλασσομένυ γίνεται χάρις, ὅταν διακενῆς τις φοβῇ· οἷον τὸν ἰμάντα ὡς ὄφιν, ἢ τὸν κρίβανον ὡς χάσμα τῆς γῆς· ἅπερ κ) ἀυτὰ κωμῳδικώτερά ἐςι.

ρξα. Καὶ εἰκασίαι δέ εἰσιν ἐυχάριτες, ἂν τὸν ἀλεκτρυόνα Μήδῳ εἰκάσῃς, ὅτι τὴν κυρβασίαν ὀρϑὴν φέρει· βασιλεῖ δὲ, ὅτι πορφύρεός ἐςιν, ἢ ὅτι βοήσαντος ἀλεκτρυόνος ἀναπηδῶμεν, ὥαπερ κ) βασιλέως βοήσαντος, κ) φοβύμεϑα.

ρξβ. Ε'κ δὲ ὑϖερβολῶν χάριτες μάλιςα αἱ ἐν ταῖς κωμῳδίαις· πᾶσα δὲ ὑϖερβολὴ ἀδύναλος. ὡς Αριςοφάνης ἐπὶ τῆς ἀπληςίας τῶν Περσῶν

φησιν, ὅτι "ὤπλων βῶς χριβανίτας ἀντὶ ἄρτων." ἐπὶ δὲ τῶν Θρακῶν ἕτερος, ὅτι "Μηδόκης ὁ βασιλεὺς βῶν ἔφερεν ὅλον ἐν γνάθῳ."

ρξγ. Τῦ δὲ αὐτῦ εἴδυς καὶ τὰ τοιαῦτά ἐστιν, "ὑγιέστερος κολοκύντης" καὶ, "φαλακρότερος ἐυδίας" καὶ τὰ Σαπφικά, "πολὺ παχτίδος ἁδυμελέστερα· χρυσῦ χρυσότερα." πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται χάριτες ἐκ τῶν ὑπερβολῶν εὑρηνται, καί τοι διαφέρυσι.

ρξδ. Διαφέρυσι δὲ τὸ γελοῖον καὶ ἐυχαριπρῶτα μὲν τῇ ὕλῃ· χαρίτων μὲν γὰρ ὕλη, νυμφαῖοι κῆποι, ἔρωτες, ἅπερ ὐ γελᾶται· γέλωτος δὲ, Ἶρος καὶ Θερσίτης. τοσῦτον οὖν διοίσυσιν, ὅσον ὁ Θερσίτης τῦ ἔρωτος.

ρξε. Διαφέρυσι δὲ καὶ τῇ λέξει αὐτῇ· τὸ μὲν γὰρ ἐυχαρι μετὰ κόσμυ ἐκφέρεται καὶ δι' ὀνομάτων καλῶν, ἃ μάλιστα ποιεῖ τὰς χάριτας. οἷον τὸ, "ποικίλλεται μὲν γαῖα πολυστέφανος" καὶ τὸ, "χλωρηΐδος ἀηδών." τὸ δὲ γελοῖον καὶ ὀνομάτων ἐστὶν ἐυτελῶν καὶ κοινοτέρων· ὥσπερ ἔχει, "ὅσον γὰρ ἀυτίτης καὶ μονώτης εἰμὶ, φιλομυθότερος γέγονα."

ρξς. Ἔπειτα ἀφανίζεται ὑπὸ τῦ κόσμυ τῆς ἑρμηνείας, καὶ ἀντὶ γελοίυ θαῦμα γίνεται. αἱ μέντοι

χά-

χάριλές εἰσι μετὰ σωφροσύνης· τὸ δὲ ἐκφράζειν τὰ γελοῖα ὅμοιόν ἐςι καὶ καλλωπίζειν πίθηκον.

ρξζ. Διὸ καὶ ἡ Σαπφὼ περὶ μὲν κάλλυς ἄδυσα, καλλιεπής ἐςι καὶ ἡδεία· καὶ περὶ ἐρώτων δὲ καὶ ἀέρος, καὶ περὶ ἀλκυόνος· καὶ ἅπαν καλὸν ὄνομα ἐνύφανται αὐτῆς τῇ ποιήσει· τὰ δὲ καὶ αὐτὴ εἰργάσατο.

ρξη. Ἄλλως δὲ σκώπλει τὸν ἀγροῖκον νυμφίον, καὶ τὸν θυρωρὸν τὸν ἐν τοῖς γάμοις, ἐυλελέςατα καὶ ἐν πεζοῖς ὀνόμασιν μᾶλλον ἢ ἐν ποιητικοῖς· ὥςε αὐτῆς μᾶλλόν ἐςι τὰ ποιήματα ταῦτα διαλέγεσθαι ἢ ᾄδειν, εἰ δ' ἂν ἁρμόσαι πρὸς τὸν χορὸν, ἢ πρὸς τὴν λύραν, εἰ μή τις εἴη χορὸς διαλεκτικός.

ρξθ. Μάλιςα δὲ διαφέρυσι καὶ ἐκ τῆς προαιρέσεως. ὁ γὰρ ὅμοια προαιρεῖται ὁ ἐυχάριςος καὶ ὁ γελωτοποιῶν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἐυφραίνειν, ὁ δὲ, γελασθῆναι· καὶ ἀπὸ τῶν ἐπακολυθούντων δὲ· τοῖς μὲν γὰρ, γέλως· τοῖς δὲ, ἔπαινος.

ρο. Καὶ ἐκ τόπυ· ἔνθα μὲν γὰρ γέλωτος τέχναι καὶ χαρίτων, ἐν Σατύρῳ καὶ ἐν κωμῳδίαις. τραγῳδία δὲ χάριλας μὲν παραλαμβάνει ἐν πολλοῖς. ὁ δὲ γέλως ἐχθρὸς τραγῳδίας· ὐδὲ γὰρ ἐπιποήσειεν ἄν τις τραγῳδίαν παίζυσαν· ἐπεὶ σάτυρον γράψῃ ἀντὶ τραγῳδίας.

ροα. Χρή-

ροα. Χρήσονται δέ ποτε καὶ οἱ φρόνιμοι γελοίοις πρός τε τὰς καιρούς· οἷον ἐν ἑορταῖς, καὶ ἐν συμποσίοις.

ροβ. Καὶ ἐν ἐπιπλήξεσι δὲ πρὸς τὰς τρυφερότερους· ὡς "ὁ τηλαυγὴς Θύλακος," καὶ "ἡ Κράτητος ποιητικὴ," καὶ "φακῆς ἐγκώμιον." ἂν ἀναγνῷ τις ἐν τοῖς ἀσώτοις. τοιοῦτος δὲ ὡς τὸ πλέον, καὶ ὁ κυνικὸς τρόπος· τὰ γὰρ τοιαῦτα γελοῖα χρείας λαμβάνει τάξιν καὶ γνώμης.

ρογ. Ἔστι δὲ καὶ τῦ ἤθους τις ἔμφασις ἐκ τῶν γελοίων, καὶ ἡ παιγνίας ἢ ἀκολασίας· ὡς καὶ "τὸν οἶνον τὸν προχυθέντα ἐπισχὼν τὰ σπήλαια ἀντὶ οἰνέως." ἡ γὰρ ἀντίθεσις, ἡ περὶ τὰ ὀνόματα, καὶ ἡ φροντὶς, ἐμφαίνει τινὰ ψυχρότητα ἤθους καὶ ἀναγωγίαν.

ροδ. Περὶ δὲ σκωμμάτων μὲν, * οἷον εἰκασία τίς ἐστιν· * ἡ γὰρ ἀντίθεσις εὐτράπελος. χρήσονταί τε ταῖς τοιαύταις εἰκασίαις· ὡς Αἰγυπτία κλιματὶς, μακρὸν καὶ μέλανα· καὶ τὸ Θαλάσσιον πρόβατον, τὸν μῶρον τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Τοῖς μὲν τοιούτοις χρήζονται· εἰ δὲ μὴ, φευξόμεθα τὰ σκώμματα ὥσπερ λοιδορίας.

ροε. Ποιεῖ δὲ εὐχαριν τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὰ λεγόμενα καλὰ ὀνόματα. ὡρίσατο δ' αὐτὰ Θεό-

Θεόφραστος ὕτως, "Κάλλος ὀνόματός ἐστι τὸ πρὸς τὴν ἀκοὴν, ἢ πρὸς τὴν ὄψιν ἡδὺ, ἢ τὸ τῇ διανοίᾳ ἔντιμον."

ρος. Πρὸς μὲν τὴν ὄψιν ἡδέα τὰ τοιαῦτα, "Ροδόχροον, Ανθοφόρυ χρόας." ὅσα γὰρ ὁρᾶται ἡδέως, ταῦτα καὶ λεγόμενα καλά ἐστι· πρὸς δὲ τὴν ἀκοὴν, "Καλλίστρατος, Αννοῶν." ἥτε γὰρ τῶν λάμδα σύγκρυσις ἠχῶδές τι ἔχει, καὶ ἡ τῶν νῦ γραμμάτων.

ροζ. Καὶ ὅλως, τό, ν, δι' εὐφημίαν ἐφέλκονται οἱ Ατλικοὶ, "Δημοσθένην" λέγοντες καὶ "Σωκράτην·" τῇ διανοίᾳ δὲ ἔντιμα τὰ τοιαῦτά ἐστιν, οἷον τὸ "Αρχαῖοι," ἀντὶ τοῦ "παλαιοὶ" ἐντιμότερον· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ἄνδρες ἐντιμότεροι.

ροη. Παρὰ δὲ τοῖς μυστικοῖς λέγεταί τι ὄνομα λεῖον, καὶ ἕτερον τραχὺ, καὶ ἄλλο εὐπαγὲς, καὶ ἄλλο ὀγκηρόν.

ροθ. Λεῖον μὲν οὖν ἐστιν ὄνομα, τὸ διὰ φωνηέντων ἢ πάντων ἢ διὰ πλειόνων· οἷον "Αἴας." τραχὺ δὲ, οἷον "βέβρωκε." καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ τραχὺ ὄνομα κατὰ μίμησιν ἔξενήνεκται ἑαυτοῦ. εὐπαγὲς δὲ ἐπαμφοτερίζον, καὶ μεμιγμένον ἴσως τοῖς γράμμασι.

ρπ. Τὸ δὲ ὀγκηρὸν ἐν τρισὶν, πλάτει, μήκει,

πλάσματι· οἷον, "Βροντὰ," ἀντὶ τοῦ "Βρονλή." καὶ γὰρ τραχύτηλα ἐκ τῆς προτέρας συλλαβῆς ἔχει· καὶ ἐκ τῆς δευτέρας, μῆκος μὲν διὰ τὴν μακράν, πλατύτηλα δὲ διὰ τὸν δωρισμόν· πλατέα λαλοῦσι γὰρ πάντα οἱ Δωριεῖς.

ρπα. Διόπερ οὐδὲ ἐκωμῴδουν δωρίζοντες, ἀλλὰ πικρῶς ἠτλίκιζον. ἡ γὰρ ἀτλικὴ γλῶσσα συνεστραμμένον τι ἔχει καὶ δημοτικὸν, καὶ ταῖς τοιαύταις εὐτραπελίαις πρέπον. Ταῦτα μὲν δὴ παρατεχνολογίσθω ἄλλως. τῶν δὲ εἰρημένων ὀνομάτων τὰ λεῖα μόνα ληπτέον, ὡς γλαφυρόν τι ἔχοντα.

ρπβ. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ συνθέσεως τὸ γλαφυρόν· ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον περὶ τρόπου τοῦ τοιοῦδε εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ τῶν πρὶν εἴρηταί τινι περὶ γλαφυρᾶς συνθέσεως· κατὰ τὸ δυνατὸν δὲ ὅμως πειρατέον λέγειν.

ρπγ. Τάχα γὰρ δὴ ἔσαι τις ἡδονὴ καὶ χάρις, ἐὰν ἁρμόζωμεν ἐκ μέτρων τὴν σύνθεσιν, ἢ ὅλων, ἢ ἡμίσεων· οὐ μὴν ὥστε φαίνεσθαι αὐτὰ μέτρα ἐν τῷ συνειρμῷ τῶν λόγων. ἀλλ' εἰ διαχωρίζοι τις καθ' ἓν ἕκαστον καὶ διακρίνοι, τότε δὴ ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν φωρᾶσθαι μέτρα ὄντα.

ρπδ. Κἂν μετροειδὴ δὲ ᾖ, τὴν αὐτὴν ποιή-

σει

σει χάριν· λανθανόντως δέ τοι παραδύεται ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης ἡδονῆς χάρις. καὶ τολεῖσον μὲν τὸ τοιοῦτον εἶδός ἐστι παρὰ τοῖς Περιπατητικοῖς, καὶ παρὰ Πλάτωνι, καὶ παρὰ Ξενοφῶντι, καὶ Ἡροδότῳ· τάχα δὲ καὶ παρὰ Δημοσθένει πολλαχοῦ. Θουκυδίδης μέντοι πέφευγε τὸ εἶδος.

ρπε. Παραδείγματα δὲ αὐτοῦ λάβοι τις ἂν τοιάδε. οἷον ὡς ὁ Δικαίαρχος, "ἐν Ελέᾳ, φησι, τῆς Ἰταλίας, πρεσβύτην ἤδη τὴν ἡλικίαν ὄντα." τῶν γὰρ κώλων ἀμφοτέρων αἱ ἀπολήξεις μετροειδές τι ἔχουσι· ὑπὸ δὲ τοῦ εἱρμοῦ καὶ τῆς συναφείας, κλέπτεται μὲν τὸ μετρικὸν, ἡδονὴ δ' οὐκ ὀλίγη ἔπεστι.

ρπς. Πλάτων μέντοι ἐν πολλοῖς αὐτῷ τῷ ῥυθμῷ γλαφυρός ἐστιν ἐκτεταμένῳ πως, καὶ ὅτε ἕδραν ἔχοντι, ὅτε μῆκος· τὸ μέν γὰρ, ἰσχνὸν καὶ δεινόν· τὸ δὲ μῆκος, μεγαλοπρεπές· ἀλλ' οἷον ὁλίθῳ τινὶ ἔοικε τὰ κῶλα, καὶ ὅτε μέτροις παντάπασιν, ὅτ' ἀμέτροις· οἷον ἐν τῷ περὶ μουσικῆς λόγῳ ἐπ' ἄμφω, "Νῦν δὴ ἐλέγομεν."

ρπζ. Καὶ πάλιν, "μινυρίζων τε καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ᾠδῆς διατελεῖ τὸν βίον ὅλον." καὶ πάλιν, "τὸ μέν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξεν." ὅτω μὲν γὰρ γλαφυ-

ρὸν

ρὸν καὶ ᾠδικὸν σαφῶς. εἰσὶ δ' ἀνατρέψας εἴποις, "ἐμάλαξεν ὥσπερ σίδηρον," ἢ "διαλελεῖ ὅλον τὸν βίον," ἐξέλοις τῇ λόγῳ τὴν χάριν ἐν αὐτῷ ῥυθμῷ ὄντα· ὁ γὰρ δὴ ἐν τῇ διανοίᾳ, οὐδ' ἐν ταῖς λέξεσιν.

ρπη. Καὶ περὶ τῶν μουσικῶν δὲ ὀργάνων πάλιν χαριέντως ἤρμοσεν, ἐν οἷς δή φησιν, "λύρα δή σοι λείπεται κατὰ πόλιν·" εἰ γὰρ ἀνατρέψας εἴποις, "κατὰ πόλιν λείπεται," μεθαρμοζαμένῳ ποιήσεις ὅμοιον.

ρπθ. Τούτῳ δὲ ἐπιφέρει "καὶ αὖ κατ' ἀγρὸς τοῖς ποιμέσι σύριγξ ἂν τις εἴη·" τῇ γὰρ ἐκτάσει καὶ τῷ μήκει, πάνυ χαριέντως μεμίμηται τρόπον τινὰ ἦχον σύριγγος· ἔσται δὲ δῆλον, εἴτις μετασυνθεὶς λέγοι καὶ τοῦτο.

ρς. Περὶ μὲν δὴ τοῦ κατὰ σύνθεσιν γλαφυροῦ ἐπιφαινομένου, τοσαῦτα, ὡς ἐν δυσχόλοις. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ γλαφυροῦ, ἐν ὅσοις καὶ ὅπως γίνεται· καθάπερ δὲ τῷ μεγαλοπρεπεῖ παρέκειτο ὁ ψυχρὸς χαρακτὴρ, οὕτω τῷ γλαφυρῷ παράκειταί τις διημαρτημένος· ὀνομάζει δὲ αὐτὸν τῷ κοινῷ ὀνόματι κακόζηλον. γίνεται δ' ἂν καὶ οὗτος ἐν τρισὶν, ὥσπερ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες.

ρςα. Ἐν διανοίᾳ μέν· ὡς ὁ εἰπών, "Κένταυρος ἑαυτὸν ἱππεύων." καὶ ἐπὶ τοῦ βυλευομένου

Ἀλε-

Ἀλεξάνδρῳ δρόμον ἀγωνίζεσθαι ὀλυμπιάσιν, ἔφη τις αὐτῶς, "Ἀλέξανδρε, δράμε σὺ τῆς μητρὸς τὸ ὄνομα."

ρ4β. Ἐν δὲ ὀνόμασι γίγνοιτ' ἂν αὐτῶς· οἷον, "ἐγέλα σὺ ῥόδον ἡδύχροον." ἤτε γὰρ μεταφορὰ ἡ "ἐγέλα," πάνυ μετάκειται ἀπρεπῶς· καὶ τὸ σύνθελον, τὸ "ἡδύχροον," ὀλ' ἐν ποιήμασι θείη ἄν τις ἀκριβῶς σωφρονῶν. ἢ ὥς τις εἶπεν, "ὅτι δέ γε ταῖς ὑπεσύριζε πίτυς αὔραις." περὶ μὲν δὴ τὴν λέξιν αὐτῶ.

ρ4γ. Σύνθεσις δὲ ἀναπαιστικὴ, καὶ μάλιστα ἐοικυῖα τοῖς κεκλασμένοις καὶ ἀσήμοις μέτροις, οἷα μάλιστα τὰ σωτάδεια διὰ τὸ μαλακώτερον, "σκύλας καύματι κάλυψον·" καὶ, "σείων μελίην πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον," ἀντὶ τοῦ, "σείων πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον·" ὅπου γὰρ μεταμορφωμένῳ ἔοικεν ὁ στίχος, ὥσπερ οἱ μυθευόμενοι ἐξ ἀρρένων μεταβάλλειν εἰς θηλείας. τοσάδε μὲν καὶ περὶ καικοζηλίας.

ρ4δ. Ἐπὶ δὲ τῇ ἰσχνῇ χαρακτῆρος, ἔχοιμεν ἂν καὶ πράγματα ἴσως τινὰ μικρὰ καὶ τῷ χαρακτῆρι πρόσφορα· οἷον, τὸ παρὰ Λυσίᾳ, "οἰκίδιον ἔστι μοι διωλοῦν, ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω." τὴν δὲ λέξιν εἶναι πᾶσαν χρὴ κυρίαν καὶ συνήθη,

μικρότερον γὰρ τὸ συνεδέσερον πάντων· τὸ δὲ ἀσύνηθες καὶ μετενηνεγμένον, μεγαλοπρεπές.

ρλε. Καὶ μηδὲ διπλᾶ ὀνόματα τιθέναι· τῷ γὰρ ἐναντίῳ χαρακτῆρος καὶ ταῦτα. μὴ δὲ μὴν πεποιημένα, μηδ' ὅσα ἄλλα μεγαλοπρέπειαν ποιεῖ, μάλισα δὲ σαφῆ χρὴ τὴν λέξιν εἶναι. τὸ δὲ σαφὲς ἐν πλείοσι.

ρλς. Πρῶτα μὲν ἐν τοῖς κυρίοις· ἔπειτα ἐν τοῖς συνδεδεσμένοις. τὸ δὲ ἀσύνδετον καὶ διαλελυμένον ὅλον, ἀσαφὲς πᾶν. ἄδηλος γὰρ ἡ ἑκάσε κώλε ἀρχὴ διὰ τὴν λύσιν, ὥσπερ τὰ Ἡρακλείτε· καὶ γὰρ ταῦτα σκοτεινὰ ποιεῖ τὸ πλεῖσον ἡ λύσις.

ρλζ. Ἐναγώνιος μὲν οὖν ἴσως μᾶλλον ἡ διαλελυμένη λέξις· ἡδὴ αὐτὴ καὶ ὑποκριτικὴ καλεῖται· κινεῖ γὰρ ὑπόκρισιν ἡ λύσις. γραφικὴ δὲ λέξις, ἡ ἐυανάγνωσος· αὕτη δέ ἐσιν ἡ συνηρτημένη καὶ οἷον ἠσφαλισμένη τοῖς συνδέσμοις· διὰ τοῦτο δὲ καὶ Μένανδρον ὑποκρίνονται, λελυμένον ἐν τοῖς πλείσοις· Φιλήμονα δὲ ἀναγινώσκουσιν.

ρλη. Ὅτι δὲ ὑποκριτικὸν ἡ λύσις, παράδειγμα ἐγκείσθω τόδε, "ἐδεξάμην, ἔπικτον, ἐκτρέφω φίλε." οὕτως γὰρ λελυμένον ἀναγκάσει καὶ τὸν μὴ θέλοντα ὑποκρίνεσθαι διὰ τὴν λύσιν· εἰ δὲ

συνδή-

συνδήσας εἴποις, "ἐδεξάμην καὶ ἔπιπτον καὶ ἐκτρέφω," πολλὴν ἀπάθειαν τοῖς συνδέσμοις συμβαλεῖς· πᾶν δὲ τὸ ἀπαθὲς ἀνυπόκριτον.

ρκθ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα θεωρήματα ὑποκριτικά· οἷον καὶ ὁ παρὰ τῷ Εὐριπίδει Ἴων, ὁ τόξα ἁρπάζων, καὶ τῷ κύκνῳ ἀπειλῶν τῷ ὄρνιθι, ἀποπατοῦντι κατὰ τῶν ἀγαλμάτων. καὶ γὰρ κινήσεις πολλὰς παρέχει τῷ ὑποκριτῇ ὁ ἐπὶ τὰ τόξα δρόμος, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀέρα ἀνάβλεψις τοῦ προσώπου διαλεγομένου τῷ κύκνῳ, καὶ ἡ λοιπὴ πᾶσα διαμόρφωσις πρὸς τὸν ὑποκριτὴν πεποιημένη. ἀλλ' ὑπὲρ ὑποκρίσεως ἡμῖν τανῦν ὁ λόγος.

σ. Φευγέτω δὲ ἡ σαφὴς γραφὴ καὶ τὰς ἀμφιβολίας· σχήματι δὲ χρήσθω τῇ ἐπαναλήψει καλουμένῃ.

σα. Ἐπανάληψις δέ ἐστι συνδέσμου ἐπίφορα τοῦ αὐτοῦ, ἐν τοῖς διὰ μακροῦ ἐπιφερομένοις λόγοις· οἷον, "ὅσα μὲν ἔπραξεν Φίλιππος, καὶ ὡς τὴν Θράκην κατεσκέψατο, καὶ Χερρόνησον εἷλε, καὶ Βυζάντιον ἐπολιόρκησεν, καὶ Ἀμφίπολιν οὐκ ἀπέδωκε, ταῦτα μὲν παραλείψω." κεδὸν γὰρ ὁ Μὲν σύνδεσμος ἐπενεχθεὶς, ἀνέμνησεν ἡμᾶς τῆς προθέσεως, καὶ ἀπεκατέστησεν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

σβ. Σαφηνείας δὲ ἕνεκα καὶ διλογιτέον πολ-

λάκις·

λάκις· ἴδιον γάρ πως τὸ συντομώτερον, ἢ σαφέστερον· ὡς γὰρ οἱ παρατρέχοντες παροφῶνται ἐνίοτε, ὕτω καὶ ἡ λέξις· παραχαράττεται διὰ τὸ τάχος.

σγ. Φεύγειν δὲ καὶ τὰς πλαγιότητας· καὶ γὰρ τοῦτο ἀσαφές· ὥσπερ ἡ Φιλίστου λέξις.

σδ. Συντομώτερον δὲ παράδειγμα πλαγίας λέξεως, καὶ διὰ τοῦτο ἀσαφῆς, τὸ παρὰ Ξενοφῶντι, οἷον, "καὶ ὅτι τριήρεις ἦκεν περιπλεύσας ἀπὸ Γωνίας εἰς Κιλικίαν, Τάμων ἔχοντα, τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου" τοῦτο γὰρ ἐξ ἐνδείας μὲν οὕτως πως λέγοιτο, "τριήρεις προσεδέχοντο εἰς Κιλικίαν, πολλαὶ μὲν Λάκαιναι, πολλαὶ δὲ Περσίδες, Κύρῳ ναυπηγηθεῖσαι ἐπ' αὐτῷ τούτῳ· ἔπλεον δ' ἀπὸ Γωνίας· ναύαρχος δ' αὐταῖς ἐπεστάτει Τάμως Αἰγύπτιος." μακρότερον μὲν οὕτως ἐγένετο ἴσως, σαφέστερον δέ.

σε. Καὶ ὅλως τῇ φυσικῇ τάξει τῶν ὀνομάτων χρηστέον· ὡς τὸ, "Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν Ἴονιον κόλπον." πρῶτον μὲν γὰρ ὠνόμασται τὸ περὶ ἧς· δεύτερον δὲ, ὅ τοῦτό ἐστιν, ὅτι πόλις, καὶ τὰ ἄλλα ἑφεξῆς.

σς. Γίγνοιτο μὲν οὖν ἂν καὶ τὸ ἐμπαλιν· ὡς τὸ, "ἔστι πόλις Ἔφυρη," ὁ γὰρ πάντη ταύτην δοκιμάζομεν τὴν τάξιν, ὁδὲ τὴν ἑτέραν ἀποδοκιμάζομεν,

ζομεν, καθὰ ἐκτιθέμεθα μόνον τὸ φυσικὸν εἶδος τῆς τάξεως.

σζ. Ἐν δὲ τοῖς διηγήμασιν, ἤτοι ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἀρκτέον, "Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις." ἢ ἀπὸ τῆς αἰτιαλικῆς, ὡς τὸ, "λέγεται Ἐπίδαμνον τὴν πόλιν." αἱ δὲ ἄλλαι πλάσεις ἀσάφειάν τινα παρέξουσι καὶ βάσανον, τῷ τε λέγοντι αὐτῷ καὶ τῷ ἀκούοντι.

ση. Πειρᾶσθαι δὲ μὴ εἰς μῆκος ἐκτείνειν τὰς περιαγωγάς, "ὁ γὰρ Ἀχελῶος ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους ἄνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν, ἐπὶ θάλασσαν διέξεισιν." ἀλλ' αὐτόθεν ἀπολήγειν καὶ ἀναπαύειν τὸν ἀκούοντα ὕτως, "ὁ γὰρ Ἀχελῶος ῥεῖ μὲν ἐκ Πίνδου ὄρους, ἔξεισι δὲ εἰς θάλασσαν," -- πολὺ γὰρ ὕτω σαφέστερον.

σθ. Ὥσπερ ἂν αἱ πολλὰ σημεῖα ἔχουσαι ὁδοὶ καὶ πολλὰς ἀναπαύλας· ἡγεμόσι γὰρ τὰ σημεῖα ἔοικεν· ἡ δὲ ἀσημείωτος καὶ μονοειδὴς, κἂν μικρὰ ᾖ, ἄδηλος δοκεῖ. περὶ μὲν δὴ σαφηνείας τοσαῦτα, ὡς ὀλίγα ἐκ πολλῶν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἰχνοῖς αὐτῇ λόγοις χρηστέον.

σι. Φεύγειν δὲ ἐν τῇ συνθέσει τὸ χαρακτῆρος τοῦτο, πρῶτον μὲν τὰ μήκη τῶν κώλων· μεγαλοπρεπὲς γὰρ πᾶν μῆκος. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἡρωικῶν

ρωικῶν μέτρων τὸ ἑξάμετρον ἡρωικὸν, ὃ καλεῖται ὑπὸ μεγέθους, καὶ πρέπον ἥρωσιν. ἡ κωμῳδία δὲ συνέσταλται εἰς τὸ τρίμετρον ἡ νέα.

σια. Τὰ πολλὰ οὖν κώλοις τριμέτροις χρησόμεθα, καὶ ἐνίοτε κόμμασιν· ὥσπερ ὁ μὲν Πλάτων φησὶ, "κατέβην χθὲς εἰς τὸν Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος"--πυκναὶ γὰρ αἱ ἀναπαῦλαι καὶ ἀποδέσεις· Αἰσχίνης δὲ, "ἐκαθήμεθα μέν, φησιν, ἐπὶ τῶν θάκων ἐν Λυκείῳ, ἃ οἱ ἀθλοθέται τὸν ἀγῶνα διατιθέασιν."

σιβ. Ἔχέτω δὲ καὶ ἕδραν ἀσφαλῆ τῶν κώλων τὰ τέλη καὶ βάσιν· ὡς τὰ εἰρημένα. αἱ γὰρ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐκτάσεις μεγαλοπρεπεῖς, ὡς τὰ Θουκυδίδου, Ἀχελῶος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους, καὶ τὰ ἑξῆς.

σιγ. Φευκτέον οὖν καὶ τὰς τῶν μακρῶν συλλαβῶν συμπλήξεις ἐν τῷ χαρακτῆρι τούτῳ, καὶ τῶν διφθόγγων· ὀγκηρὸν γὰρ πᾶσα ἔκτασις. καὶ εἴ που, βραχέα συγκρουστέον βραχέσιν, ὡς "πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἐστιν·" ἢ βραχέα μακροῖς, ὡς Ἥλιος· ἢ ἄλλως γέ πως διὰ βραχέος· καὶ ὅλως ἐμφαίνεσθαι εὐκαταφρόνητον τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς λέξεως, καὶ ἰδιωτικὸν, καὶ αὐτὰ ταῦτα πεποιημένον.

σιδ. Φευ-

σιδ. Φευγέτω δὲ καὶ τὰ σημειώδη σχήματα· τῶν γὰρ τὸ παράσημον ἀσύνηθες καὶ οὐκ ἰδιωτικόν· τὴν δὲ ἐνάργειαν καὶ τὸ πιθανὸν μάλιστα ὁ χαρακτὴρ οὗτος ἐπιδέξεται. περὶ ἐναργείας οὖν καὶ πιθανότητος λεκτέον.

σιε. Πρῶτον δὲ περὶ ἐναργείας. γίνεται δ' ἡ ἐνάργεια πρῶτον μὲν ἐξ ἀκριβολογίας καὶ τοῦ παραλείπειν μηδὲν, μηδ' ἐκτέμνειν· οἷον, "ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχεληγὸς," καὶ πᾶσα αὕτη ἡ παραβολή. τὸ γὰρ ἐναργὲς ἔχει ἐκ τοῦ πάντα εἰρῆσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ μὴ παραλελεῖφθαι μηδέν.

σις. Καὶ ἡ ἱπποδρομία δὲ ἡ ἐπὶ Πατρόκλῳ, ἐν οἷς λέγει, "πνοιῇ δ' ἐυμήλοιο μετάφρενον·"-- καὶ "αἰεὶ γὰρ δίφρου ἐπιβησομένοισιν εἴκλην." πάντα ταῦτ' ἐναργῆ ἐστιν ἐκ τοῦ μηδὲν παραλελεῖφθαι, τῶν τε συμβαινόντων καὶ συμβάντων.

σιζ. Ὥστε πολλάκις καὶ ἡ διλογία ἐνάργειαν ποιεῖ μᾶλλον, ἢ τὸ ἅπαξ λέγειν. ὥσπερ τὸ, "σύδ' αὐτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς, καὶ νῦν ἀποθανόντα γράφεις κακῶς·" δὶς γὰρ κείμενον τὸ κακῶς, ἐναργεστέραν σημαίνει τὴν βλασφημίαν.

σιη. Ὅπερ δὲ τῷ Κτησίᾳ ἐγκαλοῦσιν ὡς ἀδολεσχιοτέρῳ διὰ τὰς διλογίας, πολλαχῇ μὲν ἴσως ἐγκαλοῦσιν ὀρθῶς· πολλαχῇ δὲ οὐκ αἰσθάνονται

τῆς

τῆς ἐναργείας τῦ ἀνδρός· τίθεται γὰρ ταυτὸ, διὰ τὸ πολλάκις ποιεῖν ἔμφασιν πλείονα.

σιθ. Οἷα τὰ τοιάδε· Στρυάγλιός τις ἀνὴρ Μῆδος, γυναῖκα Σακίδα καταβαλὼν ἀπὸ τῦ ἵππυ, (μάχονται γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες ἐν Σάκαις, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες·) θεασάμενος δὴ τὴν Σακίδα ἐυπρεπῆ καὶ ὡραῖαν, μεθῆκεν ἀποσώζεσθαι· μετὰ δὲ τῦτο σπονδῶν γενομένων. ἁλοῦσα τῆς γυναικὸς, ἀπετύγχανεν. ἐδέδοκτο μὲν αὐτῷ ἀποκαρτερεῖν· γράφῃ δὲ πρότερον ἐπιστολὴν τῇ γυναικὶ μεμφόμενος τοιάνδε, "Ἐγὼ μὲν σὲ ἔσωζα, καὶ σὺ μὲν δι' ἐμὲ ἐσώθης· ἐγὼ δὲ διὰ σὲ ἀπωλόμην."

σκ. Ἐνταῦθα ἐπιτιμήσειεν ἂν ἴσως τις βραχυλόγος οἰόμενος εἶναι, ὅτι δὶς ἐτέθη πρὸς ὑδὲν τὸ, "Ἔσωζα, καὶ δι' ἐμὲ ἐσώθης" ταυτὸν γὰρ σημαίνει ἀμφότερα. ἀλλ' εἰ ἀφέλοις θάτερον, συναφαιρήσεις καὶ τὴν ἐνάργειαν, καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐναργείας πάθος. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δὲ, τὸ "ἀπολόμην," ἀντὶ τῦ ἀπόλλυμαι, ἐναργέστερον αὐτῇ τῇ συντελείᾳ ἐστί· τὸ γὰρ δὴ γεγονὸς, δεινότερον τῦ μέλλοντος, ἢ γινομένυ ἔτι.

σκα. Καὶ ὅλως δὲ ὁ ποιητὴς ἕτος (ποιητὴν γὰρ αὐτὸν καλοίη τις εἰκότως) ἐναργείας δημιουργός ἐστιν ἐν τῇ γραφῇ συμπάσῃ, οἷον καὶ ἐν τοῖς τοιοῖσδε. *

σκβ. Δεῖ τὰ γενόμενα ὡς εὐθὺς λέγειν, ὅτι ἐγένετο, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, χρεμῶντα τὸν ἀκροατὴν καὶ ἀναστάζοντα συναγωνιᾶν. τοῦτο ὁ Κτησίας ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τῇ περὶ Κύρου τεθνεῶτος ποιεῖ.

σκγ. Ἐλθὼν γὰρ ὁ ἄγγελος, ὡς ἐυθὺς λέγει ὅτι ἀπέθανε Κῦρος παρὰ τὴν Παρυσάτιν· τοῦτο γὰρ ἡ λεγομένη ἀπὸ Σκυθῶν φῆσίς ἐστιν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἤγγειλεν, ὅτι νικᾷ· ἡ δὲ ἥδη καὶ ἠγωνίασε. μετὰ δὲ τοῦτο ἐρωτᾷ, βασιλεὺς δὲ πῶς πράττει; ὁ δὲ, πέφευγέ φησι· καὶ ἡ ὑπολαβοῦσα, Τισσαφέρνης γὰρ αὐτῷ τούτων αἴτιος· καὶ πάλιν ἐπανερωτᾷ, Κῦρος δὲ πῦ νῦν; ὁ δὲ ἄγγελος ἀμείβεται, ἔνθα χρὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας αὐλίζεσθαι· κατὰ μικρὸν καὶ κατὰ βραχὺ προϊὼν, μόλις τὸ δὴ λεγόμενον, ἀπέρρηξεν αὐτό· μάλα ἠθικῶς καὶ ἐναργῶς τόνδε ἄγγελον ἐμφῆνας ἀκουσίως ἀγγελοῦντα τὴν συμφορὰν, καὶ τὴν μητέρα εἰς ἀγωνίαν ἐμβαλὼν καὶ τὸν ἀκούοντα.

σκδ. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ τὰ παρεπόμενα τοῖς πράγμασι λέγειν ἐνάργεια. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἀγροίκου βαδίζοντος, ἔφη τις, ὅτι "πρόσωθεν ἤκουσε αὐτοῦ τῶν ποδῶν ὁ κτύπος προσιόντος, ὡς οὐδὲ βαδίζοντος, ἀλλ' οἷόν γε λακτίζοντος τὴν γῆν."

σπε. Ὅπερ δὲ ὁ Πλάτων φησὶν ἐπὶ τῷ Ἱπποκράτους, Εὐρυδιάσας ἤδη (τῇ νυκτὶ) ἤδη γὰρ ὑπέφηνε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι, ὅτι μὲν ἐναργέστατόν ἐστιν, παντὶ δῆλον. ἡ δὲ ἐνάργεια γέγονεν ἐκ τῆς Φροντίδος, τῆς περὶ τὸν λόγον· καὶ τῷ ἀπομνημονεῦσαι, ὅτι νύκτωρ πρὸς αὐτὸν εἰσῆλθεν ὁ Ἱπποκράτης.

σκς. Κακοφωνία δὲ πολλαχῶς· ὡς τὸ, "κόπλεν δ' ἐγκέφαλος," καὶ, "πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα," μεμίμηται γὰρ τῇ κακοφωνίᾳ τὴν ἀνωμαλίαν· πᾶσα δὲ μίμησις ἐναργές τι ἔχει.

σκζ. Καὶ τὰ πεποιημένα δὲ ὀνόματα ἐνάργειαν ποιεῖ, διὰ τὸ κατὰ μίμησιν ἐξενηνέχθαι· ὥσπερ τὸ, "λάπτοντες." εἰ δὲ "πίνοντες" εἶπεν, ὅτ' ἐμιμεῖτο πίνοντας τοὺς κύνας, ὅτε ἐνάργεια ἂν τις ἐγίνετο. καὶ τὸ, "γλώσσῃσι" δὲ τῷ "λάπτοντες" προσκείμενον, ἔτι ἐναργέστερον ποιεῖ τὸν λόγον· καὶ περὶ ἐναργείας μὲν ὡς ἐν τύπῳ εἰπεῖν, τοσαῦτα.

σκη. Τὸ πιθανὸν δὲ ἐν δυοῖν, ἔντε τῷ σαφεῖ καὶ συνήθει· τὸ γὰρ ἀσαφὲς καὶ ἀσύνηθες, ἀπίθανον· λέξιν τε οὖν ὑ τὴν περίττην, ὅδε ὑπέρογκον διωκτέον ἐν τῇ πιθανότητι· καὶ ὡσαύτως σύνθεσιν βεβαιοῦσαν καὶ μηδὲν ἔχουσαν ξυθμοειδές.

σκθ. Ἐν

σκθ. Ἐν τούτοις τε οὖν τὸ πιθανὸν, καὶ ἐν ᾧ Θεόφραστός φησιν, ὅτι οὐ πάντα ἐπ' ἀκριβείας δεῖ μακρηγορεῖν, ἀλλ' ἔνια καταλιπεῖν, καὶ τῷ ἀκροατῇ συνιέναι, καὶ λογίζεσθαι ἐξ αὐτοῦ· συνιεὶς γὰρ τὸ ἐλλειφθὲν ὑπὸ σοῦ, οὐκ ἀκροατὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ μάρτυς σου γίνεται.

σλ. Καὶ ἅμα εὐμενέστερος· συνετὸς γὰρ ἑαυτῷ δοκεῖ διὰ σὲ, τὴν ἀφορμὴν παρεχόμενός σοι τῷ συνιέναι· τὸ δὲ πάντα ὡς ἀνοήτῳ λέγειν, καταγινώσκοντι ἔοικε τοῦ ἀκροατοῦ.

σλα. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἐπιστολικὸς χαρακτὴρ δεῖται ἰχνότητος, καὶ περὶ αὐτοῦ λέξομεν. Ἀρτέμων μὲν οὖν, ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολάς φησιν, ὅτι δεῖ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ, διάλογόν τε γράφειν καὶ ἐπιστολάς· εἶναι γὰρ τὴν ἐπιστολὴν, οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ διαλόγου.

σλβ. Καὶ λέγει μέν τι ἴσως, οὐ μὴν ἅπαν. δεῖ γὰρ ὑποκατεσκευάσθαι πως μᾶλλον τοῦ διαλόγου τὴν ἐπιστολήν· ὁ μὲν γὰρ, μιμεῖται αὐτοσχεδιάζοντα· ἡ δὲ, γράφεται καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινά.

σλγ. Τίς γοῦν ὕτως ἂν διαλεχθῇ πρὸς φίλον, ὥσπερ ὁ Ἀριστότελης πρὸς Ἀντίπατρον, ὑπὲρ

πὲρ τῦ Φυγάδος γράφων τῦ γέρονλός, φησιν, "εἰ δὲ πρὸς ἁπάσας οἴχεται τὰς φυγὰς ἕτος, ὥςε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖς γε εἰς ἅδθ κατελθεῖν βυλομένοις, ὐδεὶς φθόνος." ὁ γὰρ ὕτω διαλεγόμενος, ἐπιδεικνυμένῳ ἔοικε μᾶλλον, ὐ λαλοῦντι.

σλδ. Καὶ λύσεις συχναὶ, *ὁποῖαι, ὐ πρέπυσιν ἐπιςολαῖς· ἀσαφὲς γὰρ ἐν γραφῇ ἡ λύσις. χὴ τὸ μιμητικὸν ὐ γραφῆς ἕτως οἰκεῖον, ὡς ἀγῶνος.

σλε. Οἷον ὡς ἐν τῷ Ἐυθυδήμῳ, "τίς ἦν ὦ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγυ; ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιειςήκει·" χὴ μικρὸν προελθὼν ἐπιφέρει, "ἀλλά μοι ξένος τις φαίνεται εἶναι, ᾧ διελέγυ, τίς ἦν;" ἡ γὰρ τοιαύτη πᾶσα ἑρμηνεία χὴ μίμησις ὑποκριτῇ πρέπει μᾶλλον, ὐ γραφομέναις ἐπιςολαῖς.

σλς. Πλεῖςον δὲ ἐχέτω τὸ ἠθικὸν ἡ ἐπιςολὴ, ὥσπερ χὴ ὁ διάλογος· σχεδὸν γὰρ εἰκόνα ἕκαςος τῆς ἑαυτῦ ψυχῆς γράφει τὴν ἐπιςολήν. χὴ ἔςι μὲν χὴ ἐξ ἄλλυ λόγυ παντὸς ἰδεῖν τὸ ἦθος τῦ γράφοντος, ἐξ ὐδενὸς δὲ ἕτως, ὡς ἐπιςολῆς.

σλζ. Τὸ δὲ μέγεθος συνεςάλθω τῆς ἐπιςολῆς, ὥσπερ χὴ ἡ λέξις. αἱ δὲ ἄγαν μακραὶ, καὶ

προσέτι

ωροσέτι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ὀρθοδέξεραι, ἢ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπιστολαὶ γένοιντο ἄν, ἀλλὰ συγγράμματα, τὸ "χαίρειν" ἔχοντα προσγεγραμμένον. καθάπερ τὰ Πλάτωνος πολλὰ, καὶ ἡ Θουκυδίδου.

σλη. Καὶ τῇ συντάξει μέν τοι λελύσθω μᾶλλον· γελοῖον γὰρ περιοδεύειν, ὥσπερ οὐκ ἐπιστολὴν, ἀλλὰ δίκην γράφοντα. καὶ οὐδὲ γελοῖον μόνον, ἀλλ' οὐδὲ φιλικὸν· τὸ γὰρ δὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὰ σύκα σύκα λεγόμενον, ἐπιστολαῖς ταῦτα ἐπιτηδεύειν.

σλθ. Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι οὐχ ἑρμηνεία μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγματά τινα ἐπιστολικά ἐστιν. Ἀριστοτέλης γοῦν ὃς μάλιστα ἐπιτετευχέναι δοκεῖ τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ, "τοῦτο δὲ οὐ γράφω σοί," φησιν· οὐ γὰρ ἦν ἐπιστολικόν.

σμ. Εἰ γάρ τις ἐν ἐπιστολῇ σοφίσματα γράφει καὶ φυσιολογίας, γράφει μὲν, οὐ μὴν ἐπιστολὴν γράφει· φιλοφρόνησις γάρ τις βούλεται εἶναι ἡ ἐπιστολὴ, σύντομος, καὶ περὶ ἁπλοῦ πράγματος ἔκθεσις, καὶ ἐν ὀνόμασιν ἁπλοῖς.

σμα. Κάλλος μέντοι αὐτῆς αἵ τε φιλικαὶ φιλοφρονήσεις, καὶ παροιμίαι ἐνοῦσαι. καὶ τοῦτο γὰρ μόνον ἐνέστω αὐτῇ σοφὸν, διότι δημοτικόν τί ἐστιν ἡ παροιμία καὶ κοινόν· ὁ δὲ γνωμολογῶν, καὶ

προτρεπόμενος, ὁ δι' ἐπιστολῆς ἔτι λαλοῦντι ἔοικεν, ἀλλὰ μηχανῆς.

σμβ. Ἀριστοτέλης μέντοι καὶ ἀποδείξεσι τῳ χρῆται ἐπιστολικαῖς, οἷον διδάξαι βυλόμενος, ὅτι ὁμοίως χρὴ ἐυεργετεῖν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰς μικράς, φησιν, "οἱ γὰρ θεοὶ ἀμφοτέραις ἴσοι. ὥστ' ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαὶ ἴσαι ἀποκείσονταί σοι παρ' ἀμφοτέραις"-- καὶ γὰρ τὸ ἀποδεικνύμενον αὐτὸ ἐπιστολικὸν, καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτή.

σμγ. Ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεσί ποτε καὶ βασιλεῦσι γράφομεν, ἔστωσαν τοι αὗται αἱ ἐπιστολαὶ, μικρὸν ἐξηρμέναι πως· στοχαστέον γὰρ καὶ τοῦ προσώπου, ᾧ γράφεται. ἐξηρμένη μέντοι καὶ οὐχ ὥστε σύγγραμμα εἶναι αὐτ' ἐπιστολῆς· ὥσπερ αἱ Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους ἢ Πλάτωνος.

σμδ. Καθόλου δὲ μεμίχθω ἡ ἐπιστολὴ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἐκ δυοῖν χαρακτήροιν τούτοιν, τοῦ τε χαρίεντος καὶ τοῦ ἰσχνοῦ. καὶ περὶ ἐπιστολῆς μὲν τοσαῦτα, καὶ ἅμα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἰσχνοῦ.

σμε. Παραίκειται δὲ καὶ τῷ ἰσχνῷ διημαρτημένος χαρακτὴρ, ὁ ξηρὸς καλούμενος· γίνεται δὲ καὶ ἕτος ἐν τρισίν· ἐν διανοίᾳ μὲν, ὥσπερ τις ἐπὶ Ξέρξῃ ἔφη, ὅτι "κατέβαινεν ὁ Ξέρξης μετὰ πάν-

των τῶν ἑαυτῦ," μάλα γὰρ ἐσμίκρυνε τὸ πρᾶγμα, ἀντὶ τῦ "μετὰ τῆς Ἀσίας ἁπάσης" εἰπεῖν, "μετὰ πάντων τῶν ἑαυτῦ" φήσας.

σμς. Περὶ δὲ τὴν λέξιν γίνεται τὸ ξηρὸν, ὅταν πρᾶγμα μέγα σμικροῖς ὀνόμασι ἐπαγγέλλῃ· οἷον, ὡς ὁ Γαδαρεὺς ἐπὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας φησί * καὶ τῦ Φαλάριδος τῦ τυράννυ ἔφη τις, "ἄτλα γὰρ ὁ Φάλαρις ἠνόχλει τοῖς Ακραγαντίνοις." ναυμαχίαν γὰρ τοσαύτην, καὶ τυράννυ ὠμότητα, οὐχὶ τῷ "ἄτλα" ὀνόματι, οὐδὲ τῷ "ἠνόχλει" ἐχρῆν λέγειν, ἀλλ' ἐν μεγάλοις καὶ πρέπουσι τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι.

σμζ. Ἐν δὲ συνθέσει γίνεται τὸ ξηρὸν, ἤτοι ὅταν πυκναὶ ἢ τὰ κόμματα· ὥσπερ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἔχει, "ὁ βίος βραχὺς, ἡ τέχνη μακρὰ, ὁ καιρὸς ὀξὺς, ἡ πεῖρα σφαλερά·" ἢ ὅταν ἐν μεγάλῳ πράγματι ἀποκεκομμένον ᾖ τὸ κῶλον καὶ μὴ ἔκπλεων.

σμη. Ὥσπερ τὶς Ἀριστείδυ κατηγορῶν, ὅτι οὐκ ἀφίκετο εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, "ἀλλὰ αὐτόκλητος, ἔφη, ὅτι ἡ μὲν Δημήτηρ ἦλθε καὶ συνεναυμάχει· Ἀριστείδης δὲ οὔ·" ἡ γὰρ ἀποκοπὴ καὶ ἀπρεπὴς καὶ ἄκαιρος. ταῖς μὲν τοιαύταις ἀποκοπαῖς ἐν ἑτέροις χρηστέον.

σμθ. Πολ-

σμθ. Πολλάκις μέντοι τὸ μὲν διανόημα αὐτὸ ψυχρόν τί ἐστι· καὶ ὡς νῦν ὀνομάζομεν κακόζηλον· ἡ σύνθεσις δ' ἀποκεκομμένη, καὶ κλέπτουσα τῦ διανοήματος τὴν ἄδειαν. ὥσπερ ἐπὶ τῦ νεκρᾷ τῇ γυναικὶ μιχθέντος ἔφη τις, ὅτι "ἡδὺ μίγνυται αὐτῆς ἄν·" τὸ μὲν γὰρ διανόημα, καὶ τυφλῷ δῆλον φασίν. ἡ σύνθεσις δὲ συσαλεῖσα κλέπτει μέν πως τὴν ἄδειαν τῦ πράγματος. ποιεῖ δὲ τὴν νῦν ὄνομα ἔχουσαν ξηροκακοζηλίαν, συγκριμένην ἐκ δυοῖν κακῶν, ἐκ μὲν τῆς κακοζηλίας, διὰ τὸ πρᾶγμα· ἐκ δὲ τῦ ξηρῦ, διὰ τὴν σύνθεσιν.

σν. Καὶ τὰ περὶ τῆς δεινότητος δὲ δῆλα ἂν εἴη λοιπὸν ἐκ τῶν προειρημένων, ὅτι καὶ αὐτὴ γένοιτ' ἂν ἐν τρισὶν, ἐν οἷσπερ οἱ πρὸ αὐτῆς χαρακτῆρες· καὶ γὰρ πράγματά τινα ἐξ ἑαυτῶν ἐστι δεινά· ὥστε τὰς λέγουσας αὐτὰ δεινὰς δοκεῖν, κἂν μὴ δεινῶς λέγωσι.

σνα. Καθάπερ ὁ Θεόπομπος τὰς ἐν τῷ Πειραιεῖ αὐλήτριας, καὶ τὰ πορνεῖα, καὶ τὰς αὐλῦντας, καὶ ᾄδοντας, καὶ ὀρχυμένυς, ταῦτα πάντα δεινὰ ὀνόματα ὄντα, καίτοι ἀθενῶς εἰπών, δεινὸς δοκεῖ.

σνβ. Κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν ὁ χαρακτὴρ ὅδε γίγνοιτ' ἂν πρῶτον μὲν εἰ κόμματα ἔχοι ἀντὶ

τὶ κώλων· τὸ γὰρ μῆκος ἐκλύει τὴν σφοδρότητα· τὸ δὲ ἐν ὀλίγῳ πολὺ ἐμφαινόμενον δεινότερον· παράδειγμα τὸ Λακεδαιμονίων πρὸς Φίλιππον, Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ· εἰ δὲ ἐξέτειναν αὐτὸ, "Διονύσιος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς, πτωχεύει ἐν Κορίνθῳ διδάσκων γράμματα," δίηγημα χεδὸν ἂν ἦν μᾶλλον ἀντὶ λοιδορίας.

σνγ. Κἂν τοῖς ἄλλοις δὲ φύσει ἐβραχυλόγουν οἱ Λάκωνες· δεινότερον γὰρ τὸ βραχὺ καὶ ἐπιτακτικὸν, τὸ μακρηγορεῖν δὲ τῷ ἱκετεύειν πρέπει, καὶ αἰτεῖν.

σνδ. Διὸ καὶ τὰ σύμβολα ἔχει δεινότητας, ὅτι ἐμφερῆ ταῖς βραχυλογίαις· καὶ γὰρ ἐκ τοῦ βραχέως ῥηθέντος ὑπονοῆσαι τὰ πλεῖστα δεῖ, καθάπερ ἐκ τῶν συμβόλων. οὕτω καὶ τὸ, "χαμόθεν οἱ τέτιγες ὑμῖν ᾄσονται," δεινότερον ἀλληγορικῶς ῥηθὲν ἢ εἴπερ ἁπλῶς ἐῤῥήθη, "τὰ δένδρα ὑμῶν ἐκκοπήσεται."

σνε. Τάς γε μὴν περιόδους ἐσφίγχθαι μάλα δεῖ κατὰ τὸ τέλος· ἡ γὰρ περιαγωγὴ, δεινόν· ἡ δὲ λύσις, ἀπλούστερον καὶ χρησοπρεπείας σημεῖον. καθάπερ ἡ ἀρχαῖα πᾶσα ἑρμηνεία, ἁπλοϊκοὶ γὰρ ἀρχαῖοι.

σνς. Ὥστε ἐν δεινότητι φεύγειν δεῖ τὸ ἀρ-

χαιοειδὲς, καὶ τῷ ἤθει καὶ τῷ ῥυθμῷ· καὶ καταφεύγειν μάλιστα ἐπὶ τὴν νῦν κατέχουσαν δεινότητα. τῶν οὖν κώλων αἱ τοιαῦται ἀποδέσεις, "Ὡμολόγησα τούτοις ὡς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν,"-- ἔχονται μάλιστα ὃ εἴρηκα ῥυθμῷ.

σνζ. Ποιεῖ δέ τινα καὶ ἡ βία κατὰ τὴν σύνθεσιν δεινότητα· δεινὸν γὰρ πολλαχῷ καὶ τὸ δύσφθογγον, ὥσπερ αἱ ἀνώμαλοι ὁδοί. παράδειγμα τὸ Δημοσθενικὸν, τὸ, "ὑμᾶς, τὸ δοῦναι ὑμῖν ἔξεῖναι."

σνη. Τὰ δὲ ἀντίθετα καὶ παρόμοια ἐν ταῖς περιόδοις φευκτέον· ὄγκον γὰρ ποιοῦσιν, ὁ δεινότητα· πολλαχῷ δὲ καὶ ψυχρότητα ἀντὶ δεινότητος. οἷον ὡς ὁ Θεόπομπος κατὰ τῶν ἑταίρων τῶν Φιλίππου λέγων, ἔλυσε τῇ ἀντιθέσει τὴν δεινότητα, "Ἀνδροφόνοι δὲ τὴν Φύσιν ὄντες, λέγων, ἀνδροπόρνοι τὸν τρόπον ἦσαν·" τῇ γὰρ περισσοτεχνίᾳ, μᾶλλον δὲ κακοτεχνίᾳ, προσέχων ὁ ἀκροατὴς, ἔξω γίνεται θυμοῦ παντός.

σνθ. Πολλὰ μέντοι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὥσπερ ἀναγκαθησόμεθα συνθεῖναι σφοδρῶς καὶ δεινῶς· οἷον τὸ Δημοσθενικὸν τὸ τοιοῦτον, "ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων ἐάλω, σὺ τάδ' ἂν ἂν ἔγραψας, οὕτως ἂν σὺ νῦν ἁλῶς, ἄλλος ὁ γράψει·"

γράφει." αὐτὸ γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ τάξις αὐτῷ, συμπεφυκέναι σαφῶς ἔχει τὴν σύνθεσιν, καὶ οὐδὲ βιασάμενος ἄν τις ῥᾳδίως ἑτέρως συνέθηκεν αὐτό.

σξ. Ἐν γὰρ πολλοῖς πράγμασι συντίθεμεν, ὥσπερ οἱ τὰς καταβάσεις τρέχοντες, ὑπ' αὐτῶν ἑλκόμενοι τῶν πραγμάτων.

σξα. Ποιητικὸν δὲ δεινότητός ἐστι, καὶ τὸ ἐπὶ τέλει τιθέναι τὸν δεινότατον· περιλαμβανόμενον γὰρ ἐν μέσῳ ἀμβλύνεται, καθάπερ τὸ Ἀντιθένους, "χεδὸν γὰρ ὀδυνήσει ἄνθρωπος ἐκ φρυγάνων ἀνασάς." εἰ γὰρ μετασυνθείη τις ὕτως αὐτό, "χεδὸν γὰρ ἐκ φρυγάνων ἀνασὰς ἄνθρωπος ὀδυνήσειε," καὶ τοι ταυτὸν εἰπών, οὐ ταυτὸν, ἔτι νομισθήσεται λέγειν.

σξβ. Ἢ δ' ἀντίθεσις, ἣν ἐπὶ τοῦ Θεοπόμπου ἔφην, ὁδ' ἐν τοῖς Δημοσθενικοῖς ἥρμοσεν, ἔνθα φήσιν, "ἐτέλεις, ἐγὼδ' ἐτελούμην· ἐδίδασκες, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων· ἐτριταγωνίσεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώμην· ἐξέπιπλες, ἐγὼ δὲ ἐσύριττον·" κακοτεχνοῦντι γὰρ ἔοικε διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν, μᾶλλον δὲ παίζοντι, ἢ ἀγανακτοῦντι.

σξγ. Πρέπει δὲ τῇ δεινότητι καὶ τῶν περιόδων ἡ πυκνότης, καίτοι ἐν τοῖς λοιποῖς χαρακτῆρσιν

τῆρσιν ὐκ ἐπιτήδεια ὄσα· συνεχῶς γὰρ τιθεμένη μέτρῳ εἰκαθήσεται λεγομένῳ ἐφεξῆς, κὴ τοῦτο δεινῷ μέτρῳ ὥσπερ οἱ χωλίαμβοι.

σξδ. Ἅμα μέντοι πυκναὶ ἔσωσαν κὴ σύντομοι· λέγω δὲ δίκωλοι τινές. ἐπεί τοι πολύκωλοί τε ὄσαι, κάλλος μᾶλλον παρέξουσιν, ὐ δεινότητα.

σξε. Οὕτω δ' ἡ συντομία τῷ χαρακτῆρι χρήσιμον, ὥςε κὴ ἀποσιωπῆσαι πολλαχοῦ δεινότερον. καθάπερ ὁ Δημοσθένης, "ἀλλ' ἐγὼ μέν·-- ὐ βούλομαι δὲ ὐδὲν δυσχερὲς εἰπεῖν· ὅτος δὲ ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ." σχεδὸν ὡς σιωπήσας ἐνταῦθα δεινότερος παντὸς τοῦ εἰπόντος ἄν.

σξς. Καὶ νὴ τοὺς θεοὺς σχεδὸν ἄν κὴ ἡ ἀσάφεια πολλαχοῦ δεινότης ἐςί· δεινότερον γὰρ τὸ ὑποπτευόμενον· τὸ δ' ἐξαπλωθὲν καταφρονεῖται.

σξζ. Ἔςι δ' ὅπη κακοφωνία δεινότητα ποιεῖ, κὴ μάλιςα ἐὰν τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα δέῃ τοιαύτης· ὥσπερ τὸ Ὁμηρικὸν, τὸ, "Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν·" ἦν μὲν γὰρ κὴ εὐφωνοτέρως εἰπόντα σῶσαι τὸ μέτρον, "Τρῶες δ' ἐρρίγησεν ὅπως ὄφιν αἰόλον εἶδον·" ἀλλ' ὅτ' ἄν ὁ λέγων δεινὸς ὅτως ἔδοξεν, ὅτε ὅφις αὐτός.

σξη. Τούτῳ οὖν ἑπόμενοι τῷ παραδείγματι

κὴ

καὶ τὰ ἄλλα προσοχασόμεθα τὰ ὅμοια. οἷον ἀντὶ μὲν τοῦ, "πάντ' ἂν ἔγραψεν," "ἔγραψεν ἄν." ἀντὶ δὲ τοῦ, "ὁ παρεγένετο," "παρεγένετο ὁχί."

σξθ. Ἀπολήγοντες δέ ποτε καὶ εἰς συνδέσμους τὸν Δὲ ἢ τὸν Τέ, καίτοι παραγγέλλεται φυγεῖν τὴν ἀπόληξιν τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ πολλαχοῦ χρήσιμος καὶ αὕτη ἂν γένοιτο· οἷον, "οὐκ εὐφήμησε μὲν, ἄξιον ὄντα· ἠτίμασε δέ·" ὡς τὸ, "Σχοινόν τε, Σκῶλόν τε." ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς Ὁμηρικοῖς μέγεθος ἐποίησεν ἡ εἰς τοὺς συνδέσμους τελευτή.

σο. Ποιήσειε δ' ἂν τις ποτὲ καὶ δεινότητα, εἴτις ὧδε εἴποι ἄν, "ἔγραψε δὲ ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης τε, ὑπὸ τῆς ἀσεβείας τε,-- Τὰ ἱερά τε, τὰ ὅσιά τε·" ὅλως γὰρ ἡ λειότης καὶ τὸ εὐήκοον γλαφυρότητος ἴδιον, οὐ δεινότητός ἐστιν. ἔτι δὲ οἱ χαρακτῆρες ἐναντιώτατοι δοκοῦσιν.

σοα. Καίτοι ἐστὶ πολλαχοῦ ἐκ παιδιᾶς παραμεμιγμένης δεινότης ἐμφαινομένη τις. οἷον ἐν ταῖς κωμῳδίαις, καὶ πᾶς ὁ κυνικὸς τρόπος, ὡς τὰ Κράτητος, "Πήρητις γαῖ" ἐστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ."

σοβ. Καὶ τὸ Διογένους τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὅτε τοῦ ὁπλίτου δραμόντος, ἐπιτρέχων αὐτὸς, ἐκήρυτ-

τεν

ἓν ἑαυτὸν νικᾷν τὰ ὀλύμπια πάντας ἀνθρώπους καλοκαγαθίᾳ. καὶ γὰρ γελᾶται τὸ εἰρημένον ἅμα καὶ θαυμάζεται, καὶ ῥῆμα καὶ ὑποδάκνει πως λεγόμενον.

σογ. Καὶ τὸ πρὸς τὸν καλὸν ῥηθὲν αὐτῷ. προσαναλαίων γὰρ καλῷ παιδὶ Διογένης, διεκινήθη πως τὸ αἰδοῖον· τοῦ δὲ παιδὸς φοβηθέντος, καὶ ἀποπηδήσαντος, "θάρρει ὦ παιδίον, οὐκ εἰμὶ ταύτῃ ὅμοιος·" γελοῖον γὰρ τὸ πρόχειρον τοῦ λόγου, δεινὴ δ' ἡ κεκρυμμένη ἔμφασις.

σοδ. Καὶ ὅλως συνελόντι φράσαι, πᾶν τὸ εἶδος τοῦ κυνικοῦ λόγου σαίνοντι ἅμα ἔοικε τῷ καὶ δάκνοντι.

σοε. Χρήσονται δ' αὐτῷ καὶ οἱ ῥήτορες ποτὲ, καὶ ἐχρήσαντο· Λυσίας μὲν πρὸς τὸν ἐρῶντα τῆς γραὸς λέγων, ὅτι, "ἧς ῥᾷον ἦν ἀριθμῆσαι τοὺς ὀδόντας ἢ τοὺς δακτύλους." καὶ γὰρ δεινότατον ἅμα καὶ γελοιότατον ἐνέφηνε τὴν γραῦν· Ὅμηρος δὲ τὸ, "Οὔτιν ἐγὼ πύματον ἔδμαι," ὡς προγέγραπται.

σος. Ὡς δ' ἂν καὶ ἐκ σχημάτων γίγνοιτο δεινότης, λέξομεν. ἐκ μὲν οὖν τῶν τῆς διανοίας σχημάτων, ἐκ μὲν τῆς παραλείψεως ὀνομαζομένης, ὅτως· "Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν,

λωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις, τὰς ἐπὶ Θράκης, ἑῶ." ἐν γὰρ τούτοις καὶ εἴρηκε πάντα, ὅσα ἐβούλετο, καὶ παραλιπεῖν αὐτά φησιν, ὡς δεινότερα εἰπεῖν ἔχων ἕτερα καὶ πικρότερα.

σοζ. Ἡ εἰρημένη δὲ ἀποσιώπησις, τῷ αὐτῷ ἤθει ἐχομένη, δεινότερον ποιήσει τὸν λόγον.

σοη. Παραλαμβάνοιτο δ' ἂν σχῆμα διανοίας πρὸς δεινότητα· προσωποποιΐα καλουμένη· οἷον, Δόξατε ὑμῖν τοὺς προγόνους ὀνειδίζειν καὶ λέγειν τάδε τινά, ἢ τὴν Ἑλλάδα, ἢ τὴν πατρίδα, λαβοῦσαν γυναικὸς σχῆμα.

σόθ. Ὥσπερ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ Πλάτων, τὸ, "ὦ παῖδες, ὅτι μέν ἐστε πατέρων ἀγαθῶν" -- καὶ οὐκ ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου λέγειν, ἀλλὰ ἐκ τοῦ τῶν πατέρων· πολὺ γὰρ ἐναργέστερα καὶ δεινότερα φαίνεται ὑπὸ τῶν προσώπων· μᾶλλον δὲ δράματα ἀτέχνως γίνεται. τὰ μὲν εἴδη τῆς διανοίας καὶ σχήματα λαμβάνοιτ' ἄν, ὡς εἴρηται· καὶ γὰρ τοσαῦτα τὰ εἰρημένα παραδείγματος ἕνεκα.

σπ. Τὰ δὲ τῆς λέξεως σχήματα ποικιλώτερον ἐκλέγοντά ἐστι δεινότερον ποιεῖν τὸν λόγον· ἔκτε τῆς ἀναδιπλώσεως· ὡς "Θῆβαι δὲ Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασαι." διλογηθὲν γὰρ τὸ ὄνομα δεινότητα ποιεῖ.

σπα. Καὶ

σπα. Καὶ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς καλυμένης· ὡς τὸ, "ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τὺς νόμυς καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς." τὸ δὲ χῆμα τὸ εἰρημένον τῦτο τριπλοῦν· χὴ γὰρ ἐπαναφορὰ ἴσως εἴρηται, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν λέξιν ἐπαναφέρεσθαι ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν· χὴ ἀσύνδετον, δίχα γὰρ συνδέσμων λέλεκται· χὴ ὁμοιοτέλευτον, διὰ τὴν ἀπόληξιν τῦ "καλεῖς" πολλάκις, καὶ δῆνότης ἥθροισται ἐκ τῶν τριῶν.

σπβ. Εἰδ' εἴποι τις ἄτως, "ἐπὶ σαυτὸν, χὴ τὺς νόμυς, χὴ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς," ἅμα τοῖς χήμασιν ἐξαιρήσει χὴ τὴν δῆνότητα.

σπγ. Μάλιστα δὲ πάντων ἰστέον τὴν διάλυσιν δῆνότητος ἐργάτιν· οἷον, "Πορέυεται διὰ τῆς ἀγορᾶς τὰς γνάθυς φυσῶν, τὰς ὀφρῦς ἐπηρκὼς, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ·" εἰ γὰρ συναφθῇ ταῦτα συνδέσμοις, πραότερα ἔσται.

σπδ. Λαμβάνοιτ' ἂν χὴ ἡ κλίμαξ καλυμένη· ὡς παρὰ Δημοσθένει, τὸ, "οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· ὐδ' ἔγραψα μὲν, ὐκ ἐπρέσβευσα δέ· ὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, ὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίυς." κεδὸν γὰρ ἐπαναβαίνοντι ὁ λόγος ἔοικεν ἐπὶ μειζόνων μείζονα. εἰ δὲ ἄτως εἴποι τὶς ταῦτα, "εἰπὼν ἐγὼ χὴ γράψας ἐπρέσβευσά τε χὴ

καὶ "ἔπεισα Θηβαίους," διήγημα ἐρεῖ μόνον, δεινὸν δὲ οὐδέν.

σπε. Καθόλου δὲ τῆς λέξεως τὰ σχήματα καὶ ὑπόκρισιν καὶ ἀγῶνα παρέχει τῷ λέγοντι, μάλιστα τὸ διαλελυμένον, τουτέστι δεινότητα· καὶ περὶ τῶν σχημάτων ἀμφοτέρων τοσαῦτα.

σπς. Λέξεις δὲ λαμβανέσθωσαν πᾶσαι, ὅσαι καὶ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ χαρακτῆρι, πλὴν οὐκ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέλος. καὶ γὰρ μεταφέροντά ἐστι δεινὰ ποιεῖν, ὡς τὸ, "τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν."---

σπζ. Καὶ εἰκασίας λέγοντα· ὡς τὸ Δημοσθένους, τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότ' ἐπιόντα τῇ πόλει κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος.

σπη. Αἱ παραβολαὶ δὲ τῇ δεινότητι οὐκ ἐπιτήδειαι διὰ τὸ μῆκος· οἷον τὸ, "ὥσπερ δὲ κύων γενναῖος ἄπτερος, ἀπροσκόπτως ἐπὶ κάπρον φέρεται." κάλλος γὰρ καὶ ἀκρίβειά τις ἐν τούτοις ἐμφαίνεται· ἡ δὲ δεινότης σφοδρόν τι βούλεται καὶ σύντομον, καὶ ἐγγύθεν πλήττουσιν ἔοικε.

σπθ. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ συνθέτου ὀνόματος δεινότης, ὥσπερ καὶ ἡ συνήθεια συντίθησί πολλὰ δεινῶς, "τὴν χαμαιτύπην," καὶ τὸν "παραπλῆγα,"

γα," ϗ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον· ϗ παρὰ τοῖς ῥήτορσι δὲ πολλὰ ἄν τις ἕυροι τοιαῦτα.

σϛ. Πειρᾶσθαι δὲ τὰ ὀνόματα πρεπόντως λέγειν τοῖς πράγμασιν· οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ βία ϗ πανουργίᾳ δράσοντος, "διεβιβάσατο·" ἐπὶ δὲ τοῦ βίᾳ ϗ φανερῶς ϗ μετὰ ἀπονοίας, "ἐξέκοψεν, ἐξεῖλεν.

σϛα. Ἐπὶ δὲ τοῦ δολίως ϗ λαθραίως, "ἐτρύπησεν, ἢ διέφυγεν," ἢ εἴτι τοιοῦτον πρόσφορον τοῖς πράγμασιν ὄνομα.

σϛβ. Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαί πως λαμβανόμενον ὑ μέγεθος ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ ϗ δεινότητα· ὡς τὸ, "οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα δεῖ Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα."

σϛγ. Καὶ τὸ, "ἀλλ' ὁ τὴν Εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος." ὑ γὰρ ὑπερ τοῦ μέγαν ποιῆσαι τὸν λόγον ἡ ἐπανάσασις, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ δεινόν. γίνεται δὲ τοῦτο ἐπὰν μεταξὺ ἐξαιρεθέντες κατηγορῶμέν τινος, ὥσπερ γὰρ Αἰσχίνου κατηγορίας· τὸ δὲ Φιλίππου ἐστί.

σϛδ. Δεινὸν δὲ ϗ τὸ ἐρωτῶντα τὰς ἀκόνλας ἕνια λέγειν, ϗ μὴ ἀποφαινόμενον, "ἀλλὰ ὁ τὴν Εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος ϗ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, πότερον ταῦτα ποιῶν

ποιῶν ἠδίκει κ᾽ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ἢ ὄ;" καθάπερ γὰρ εἰς ἀπορίαν ἄγει τὸν ἀκούοντα ἐξελεγχομένῳ ἐοικότα, κ᾽ μηδὲν ἀποκρίνασθαι ἔχοντι.

σ4ε. Εἰ δὲ ὧδε μεταβαλὼν ἔφη τις, "ἠδίκει κ᾽ ἔλυε τὴν εἰρήνην," σαφῶς διδάσκοντι ἐῴκει, κ᾽ οὐκ ἐλέγχοντι.

σ45. Ἡ δὲ καλυμένη ἐπιμονὴ, ἔστι μὲν ἑρμηνεία πλείων τοῦ πράγματος· μέγιστα δὲ συμβάλλοιτ᾽ ἂν εἰς δεινότητα· παράδειγμα δὲ αὐτῆς τὸ Δημοσθένους, "νόσημα γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δεινὸν ἐμπέπλωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.--- *** οὐκ ἂν ὕτως ἦν δεινόν.

σ4ζ. Τάχα δὲ κ᾽ ὁ εὐφημισμὸς καλούμενος μετέχοι τῆς δεινότητος· κ᾽ ὁ τὰ δύσφημα εὔφημα ποιῶν, κ᾽ τὰ ἀσεβήματα εὐσεβήματα.

σ4η. Οἷον ὡς ὁ τὰς νίκας τὰς χρυσᾶς χωνεύειν κελεύων, κ᾽ καταχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν εἰς τὸν πόλεμον, οὐχ ὕτως εἶπε προχείρως, ὅτι "καλακόψωμεν τὰς νίκας εἰς τὸν πόλεμον·" δύσφημον γὰρ ἂν ὕτω, κ᾽ λοιδοροῦντι ἐοικὸς ἦν τὰς θεὰς, ἀλλ᾽ εὐφημότερον, ὅτι "συγχρησόμεθα ταῖς νίκαις εἰς τὸν πόλεμον." οὐ γὰρ καλακόπλουλι τὰς νίκας ἔοικεν ὕτω ῥηθὲν, ἀλλὰ συμμάχους μελαποιοῦντι.

σ4θ.

σμθ. Δειναὶ δὲ καὶ τὰ Δημάδεια· καίτοι ἴδιον καὶ ἄτοπον τρόπον ἔχειν δοκοῦντα. ἔστι δὲ αὐτῶν ἡ δεινότης, ἔκ τε τῶν ἐμφάσεων γινομένη, καὶ ἐξ ἀλληγορικοῦ τινος παραλαμβανομένου· καὶ τρίτον ἐξ ὑπερβολῆς.

τ. Οἷόν ἐστι, τὸ, "οὐ τέθνηκεν Ἀλέξανδρος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥζεν γὰρ ἂν ἡ οἰκουμένη τοῦ νεκροῦ." τὸ μὲν γὰρ "ὥζεν," ἀντὶ "ἠδάνετο," ἀλληγορικὸν καὶ ὑπερβολικὸν ἅμα· τὸ δὲ "τὴν οἰκουμένην αἰσθάνεσθαι," ἐμφαντικὸν τῆς δυνάμεως τῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ ἅμα δέ τοι ἐκπληκτικὸν ἔχει ὁ λόγος, ἠθροισμένον ἐκ τῶν τριῶν· πᾶσα δὲ ἔκπληξις δεινόν, ἐπειδὴ φοβερόν.

τα. Τοῦ δὴ αὐτοῦ εἴδους καὶ τὸ, ὅτι "τοῦτο τὸ ψήφισμα οὐκ ἐγὼ ἔγραψα, ἀλλ' ὁ πόλεμος, τῷ Ἀλεξάνδρου δόρατι γράφων."

τβ. Καὶ τὸ, "Ἔοικε γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἀπολωλεκυῖα τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ Κύκλωπι τετυφλωμένῳ.

τγ. Καὶ ἀλλαχοῦ πως πάλιν, "οὐ τὴν ἐπὶ προγόνων τὴν ναύμαχον, ἀλλὰ γραῦν, σανδάλια ὑποδεδεμένην καὶ πλισάνην φορῶσαν." τὸ μὲν γὰρ "γραῦν" ἀλληγορικὸν ἀντὶ τοῦ ἀσθενῆ καὶ ἐξίτηλον ἤδη. "καὶ ἅμα ἐμφαίνον τὴν ἀδρανίαν αὐτῆς ὑπερβο-

περβολικῶς· τὸ δὲ "πλισάνην ῥοφῶσαν," ἐπεὶ ἐν χρεανομίαις τότε καὶ πανδαισίαις διάγυσαν, ἀπολλύειν τὰ στρατιωτικὰ χρήματα.

τδ. Περὶ μὲν οὖν τῆς Δημαδείυ δεινότητος ἀρκεῖ τοσαῦτα· καίτοι ἐχύσης τὶ ἐπισφαλὲς, καὶ ἐκ ἐυμίμητον μάλα. ἔνεστι γάρ τι καὶ ποιητικὸν τῷ εἴδει· εἴγε ποιητικὸν ἡ ἀλληγορία καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἔμφασις· ποιητικὸν δὲ μικτὸν κωμῳδίας.

τε. Τὸ δὲ καλύμενον ἐχηματισμένον ἐν λόγῳ, οἱ νῦν ῥήτορες γελοίως ποιῦσιν καὶ μετὰ ἐμφάσεως ἀγεννῦς ἅμα, καὶ οἷον ἀναμνησικῆς. ἀληθινὸν δὲ σχῆμά ἐστι λόγυ μετὰ δυοῖν τύτοιν λεγόμενον, ἐυπρεπείας καὶ ἀσφαλείας.

τς. Εὐπρεπείας μὲν, οἷον ὡς ὁ Πλάτων Ἀρίστιππον καὶ Κλεόμβροτον λοιδορῆσαι θελήσας, ἐν Αἰγίνῃ ὀψοφαγοῦντας, δεδεσμένυ Σωκράτυς Ἀθήνησιν ἐπί πολλὰς ἡμέρας, καὶ μὴ διαπλέυσαντας ὡς τὸν ἑταῖρον καὶ διδάσκαλον· καίτοι ὐχ ὅλυς ἀπέχοντας διακοσίυς σαδίυς τῶν Ἀθηνῶν· ταῦτα πάντα διαῤῥήδην μὲν ὐκ εἶπεν, λοιδορία γὰρ ἦν ὁ λόγος, ἐυτρεπῶς δέ πως τόνδε τὸν τρόπον.

τζ. Ἐρωτηθεὶς γὰρ ὁ Φαίδων τύς παρόντας Σωκράτει, καὶ καταλέξας ἕκαστον, ἐπανερωτηθεὶς,

εἰ καὶ Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρῆσαν, "ἦ, φησιν, ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἦσαν." πάντα γὰρ τὰ προφημένα ἐμφαίνεται τῷ, "ἐν Αἰγίνῃ ἦσαν." καὶ πολὺ δεινότερος ὁ λόγος δοκεῖ, τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἐμφαίνοντος τὸ δεινὸν, οὐχὶ τοῦ λέγοντος. τοὺς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἀρίστιππον, καὶ λοιδορῆσαι ἴσως ἀκινδύνου ὄντος, ἐν σχήματι ὁ Πλάτων ἐλοιδόρησε.

τη. Πολλάκις δὲ ἢ πρὸς τύραννον, ἢ ἄλλως βιαιόν τινα διαλεγόμενοι, καὶ ὀνειδίσαι ὁρμῶντες, χρήζομεν ἐξ ἀνάγκης σχήματος ὅλου. ὡς Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς πρὸς Κρατερὸν τὸν Μακεδόνα ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεζόμενον μετέωρον, καὶ ἐν πορφυρᾷ χλαμύδι, καὶ ὑπερηφάνως ἀποδεχόμενον τὰς πρεσβείας τῶν Ἑλλήνων, σχηματίσας εἶπεν ὀνειδιστικῶς, "ὅτι ὑπεδεξάμεθά ποτε πρεσβεύοντας ἡμεῖς τοὺς δε, καὶ Κρατερὸν τοῦτον." ἐν γὰρ τῷ δεκτικῷ τῷ "τοῦτον" ἐμφαίνεται ὑπερηφανία τοῦ Κρατεροῦ πᾶσα ὠνειδισμένη ἐν σχήματι.

τθ. Τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐστὶ καὶ τὸ Πλάτωνος πρὸς Διονύσιον ψευσάμενον καὶ ἀρνησάμενον. ὅτι "ἐγώ σοι Πλάτων οὐδὲν ὡμολόγησα. σὺ μέντοι νὴ τοὺς θεούς." καὶ γὰρ ἐλήλεγκται ἐψευσμένος. καὶ ἔχει τι ὁ λόγος σχῆμα, μεγαλεῖον ἅμα καὶ ἀσφαλές.

τι.

τι. Πολλαχῆ μέντοι κὴ ἐπαμφοτερίζουσιν· οἷς ἐοικέναι εἴτις ἐθέλοι, κὴ ψόγους εἰκαιοψόγους εἶναι θέλοι τις, παράδειγμα τὸ τῦ Αἰσχίνυ ἐπὶ τῦ Τηλαυγῦς. πᾶσα γὰρ σχεδὸν ἡ περὶ τὸν Τηλαυγῆ διήγησις ἀπορίαν παράσχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς, εἴτε χλευασμός ἐστί. τὸ δὲ τοιῦτον εἶδος ἀμφίβολον, καίτοι εἰρωνεία κὐκ ὄν, ἔχει τινὰ ὅμως κὴ εἰρωνείας ἔμφασιν.

τια. Δύναιτο δ' ἄν τις κὴ ἑτέρως χματίζειν· οἷον ὕτως, ἐπειδὴ κὐ πρᾴως ἀκούουσιν οἱ δυνάσαι κὴ δυνάσιδες τὰ αὐτῶν ἁμαρτήματα, παραινοῦντες αὐτοῖς μὴ ἁμαρτάνειν, κὐκ ἐξ εὐθείας ἐρῦμεν, ἀλλ' ἤτοι ἑτέρυς ψέξομέν τινας τὰ ὅμοια πεποιηκότας·

τιβ. Οἷον πρὸς Διονύσιον τὸν τύραννον κατὰ Φαλάριδος τῦ τυράννυ ἐρῦμεν, κὴ τῆς Φαλάριδος ἀποτομίας· ἢ ἐπαινεσόμεθά τινας Διονυσίῳ τὰ ἐναντία πεποιηκότας, οἷον Γέλωνα ἢ Ιέρωνα, ὅτι πατράσιν ἐῴκεσαν τῆς Σικελίας κὴ διδαχάλοις· κὴ γὰρ νουθετεῖται ἀκούων ἅμα κὴ κὐ λοιδορεῖται, κὴ ζηλοτυπεῖ, τῷ Γέλωνι ἐπαινυμένῳ, κὴ ἐπαίνυ ὀρέγεται κὴ ὅστος.

τιγ. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα παρὰ τοῖς τυράννοις· οἷον, Φίλιππος μὲν, διὰ τὸ ἑτερόφθαλμος εἶναι,

εἶναι, ὠργίζετο εἴτις ὀνομάσειεν ἐπ' αὐτῷ Κύκλωπα, ἢ ὀφθαλμὸν ὅλως.

τιδ. Ἑρμείας δ' ὁ τῦ Ἀταρνέως ἄρξας καίτοι τ' ἄλλα πρᾷος, ὡς λέγεται, ὐκ ἂν ἠνέχετο ῥαδίως τινὸς μαχαίριον ὀνομάζοντος, ἢ τομὴν ἢ ἐκτομὴν διὰ τὸ εὐσῦχος εἶναι· ταῦτα δ' εἴρηκα ἐμφῆναι βυλόμενος μάλιστα τὸ ἦθος τὸ δυναστευτικὸν, ὡς μάλιστα χρῄζον λόγυ ἀσφαλῦς, ὃς καλεῖται ἐχηματισμένος.

τιε. Καίτοι πολλάκις κὴ οἱ δῆμοι οἱ μεγάλοι κὴ ἰσχυροὶ δέονται τοιύτυ εἴδυς τῶν λόγων, ὥσπερ οἱ τύραννοι· καθάπερ ὁ Ἀθηναίων δῆμος, ἄρχων τῆς Ἑλλάδος, κὴ κόλακας τρέφων, καὶ Κλέωνας, κὴ Κλεοφῶντας· τὸ μὲν οὖν κολακεύειν, αἰσχρόν. τὸ δὲ ἐπιτιμᾶν, ἐπισφαλές· ἄριστον δὲ τὸ μεταξὺ, τουτέστι τὸ ἐχηματισμένον.

τις. Καὶ ποτε αὐτὸν τὸν ἁμαρτάνοντα ἐπαινέσομεν ὐκ ἐφ' οἷς ἥμαρτεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ὐχ ἡμάρτηκεν· οἷον τὸν ὀργιζόμενον, ὅτι χθὲς ἐπηνεῖτο, πρᾷος φανεὶς ἐπὶ τοῖς τῦ δεῖνος ἁμαρτήμασι· κὴ ὅτι ζηλωτὸς τοῖς πωλίταις συνέση. ἡδέως γὰρ δὴ ἕκαστος μιμεῖται ἑαυτὸν, κὴ συνάψαι βύλεται ἐπαίνῳ ἔπαινον· μᾶλλον δὲ ἕνα ὁμαλῆ ἔπαινον ποιῆσαι.

τιζ. Κα-

τιζ. Καθόλου δὲ ὥσπερ τὸν αὐτὸν κηρὸν, ὁ μέν τις, κύνα ἔπλασεν, ὁ δὲ, βοῦν, ὁ δὲ, ἵππον· ὕτω καὶ πρᾶγμα ταυτὸν, ὁ μέν τις ἀποφαινόμενος καὶ κατηγορῶν φησιν, ὅτι δὲ, "ἄνθρωποι χρήματα μὲν ἀπολείπυσι τοῖς παισὶν, ἐπιστήμην δὲ ὐ συναπολείπυσι, τὴν χρησομένην τοῖς συναπολειφθεῖσι" τῦτο δὲ τὸ εἶδος τῦ λόγυ, Ἀριστίππειον λέγεται.

τιη. Ἕτερος δὲ τὸ αὐτὸ ὑποθητικῶς προοίσεται, καθάπερ Ξενοφῶντος τὰ πολλά· οἷον ὅτι "δεῖ γὰρ ὐ χρήματα μόνον ἀπολειπεῖν τοῖς αὐτῶν παισὶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμην, τὴν χρησομένην αὐτοῖς."

τιθ. Τὸ δὲ ἰδίως καλύμενον εἶδος Σωκρατικὸν, ὃ μάλιστα δοκῦσι ζηλῶσαι Αἰσχίνης καὶ Πλάτων, μερίσαι τῦτο τὸ πρᾶγμα τὸ προειρημένον εἰς ἐρώτησιν ὧδέ πως· οἷον, "ὦ παῖ, πόσα σοι χρήματα ἀπέλιπεν ὁ πατήρ; ἦ πολλά τινα καὶ ὐκ εὐαρίθμητα; πολλὰ, ὦ Σώκρατες. ἆρα οὖν καὶ ἐπιστήμην ἀπέλιπέ σοι, τὴν χρησομένην αὐτοῖς;"

τκ. Ἅμα γὰρ καὶ εἰς ἀπορίαν ἔβαλε τὸν παῖδα λελησότως· καὶ ἀνέμνησεν, ὅτι ἀνεπιστήμων ἐστὶ, καὶ παιδεύεσθαι προετρέψατο· ταῦτα πάντα

ἡθικῶς καὶ ἐμμελῶς, καὶ οὐχὶ δὴ τὸ λεγόμενον τοῦτο ἀπὸ Σκυθῶν.

τκα. Εὐημέρησαν δ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τότε ἐξευρεθέντες τὸ πρῶτον, μᾶλλον δὲ ἐξέπληξαν τῷ τε τιμητικῷ, καὶ τῷ ἐναργεῖ, καὶ τῷ μετὰ μεγαλοφροσύνης νοηθετικῷ· περὶ μὲν δὴ πλάσματος λόγου, καὶ σχηματισμῶν ἀρκείτω ταῦτα.

τκβ. Ἡ δὲ λειότης ἡ περὶ τὴν σύνθεσιν, οἵα κέχρηνται μάλιστα οἱ ἀπ' Ἰσοκράτους, φυλαξάμενοι τὴν σύγκρουσιν τῶν φωνηέντων γραμμάτων οὐ μάλα ἐπιτήδειά ἐστι δεινῷ λόγῳ· πολλὰ γὰρ ἄτλα ἐκ τῆς συμπλήξεως ἂν αὐτῆς γένοιτο δεινότερα, οἷον, "τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμὲ, οὐ γὰρ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε."

τκγ. Εἰ δὲ μεταβαλών τις καὶ συνάψας ὧδ' εἴποι, "τοῦ πολέμου γὰρ οὐ δι' ἐμὲ τοῦ Φωκικοῦ συστάντος, οὐ γὰρ ἐπολιτευόμην ἔγωγε πω τότε," οὐκ ὀλίγον διεξαιρήσει τῆς δεινότητος· ἐπεὶ πολλαχοῦ καὶ τὸ ἡχῶδες τῆς συγκρούσεως ἴσως ἔστι δεινότερον.

τκδ. Καὶ γὰρ τὸ ἀφρόντιστον αὐτὸ καὶ τὸ ὥσπερ αὐτοφυὲς δεινότητα παρασήσει τινά· μάλιστα ἐπὰν ὀργιζομένους ἐμφαίνωμεν αὐτούς, ἢ ἠδικημέ-

κημένως· ἡ δὲ περὶ τὴν λειότητα καὶ ἁρμονίαν, φροντὶς, οὐκ ὀργιζομένου, ἀλλὰ παίζοντός ἐστι, καὶ ἐπιδεικνυμένου μᾶλλον.

τκε. Καὶ ὥσπερ τὸ διαλελυμένον σχῆμα δεινότητα ποιεῖ, ὡς προλέλεκται, οὕτω ποιήσει ἡ διαλελυμένη ὅλως σύνθεσις. σημεῖον δὲ καὶ τὸ Ἱππώνακτος. λοιδορῆσαι γὰρ βουλόμενος τοὺς ἐχθρούς, ἔθραυσε τὸ μέτρον, καὶ ἐποίησε χωλὸν ἀντὶ εὐθέος, καὶ ἄρρυθμον, τουτέστι δεινότητι πρέπον καὶ λοιδορίᾳ. τὸ γὰρ ἔρρυθμον καὶ εὐήκοον, ἐγκωμίοις ἂν πρέποι μᾶλλον ἢ ψόγοις· τοιαῦτα καὶ περὶ συσκευῆς.

τκς. Παράκειται δέ τις καὶ τῷ δεινῷ χαρακτῆρι ὡς τὸ εἰκὸς, διημαρτημένος καὶ αὐτός· καλεῖται δὲ ἄχαρις. γίνεται δὲ ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐπάν τις αἰσχρὰ καὶ δύσρητα ἀναφανδὸν λέγῃ. καθάπερ ὁ τῆς Τιμάνδρας κατηγορῶν, ὡς πεπορνευκύας, τὴν λεκανίδα καὶ τοὺς ὀβολοὺς, καὶ τὴν ψίαθον, καὶ πολλήν τινα τοιαύτην δυσφημίαν ἑταιρῶν κατήρασε τῷ δικαστηρίῳ.

τκζ. Ἡ σύνθεσις δὲ φαίνεται ἄχαρις ἐὰν διεσπασμένη ἐμφερὴς ᾖ· καθάπερ ὁ εἰπὼν, "ὕστωσὶ δ' ἔχον τὸ καὶ τὸ, κτεῖναι."

τκη. Καὶ

τκη. Καὶ ἐπὰν τὰ κῶλα μηδεμίαν ἔχῃ πρὸς ἄλληλα σύνδεσιν, ἀλλ' ὅμοια διεῤῥηγμένοις.

τκθ. Καὶ αἱ περίοδοι δὲ αἱ συνεχεῖς κ) μακραὶ, κ) ἀποπνίγουσαι τὺς λέγοντας, ὑ μόνον καταχορὲς, ἀλλὰ κ) ἀτερπεῖς.

τλ. Τῇ δὲ ὀνομασίᾳ πολλάκις χαρίεντα πράγματα ὄντα, ἀτερπέστερα φαίνεται· καθάπερ ὁ Κλείταρχος περὶ τῆς τενθρηδόνος λέγων, ζώϒ μελίσῃ ἐοικότος, "κατανέμεται μέν, φησι, τὴν ὀρεινήν· εἰσίϖσταται δὲ εἰς τὰς κοίλας δρῦς."

τλα. Ὥ"σπερ περὶ βοὸς ἀγρίϒ, ἢ τῦ Ε'ρυμανθίϒ κάπρϒ λέγων, ἀλλ' ὑχὶ περὶ μελίσης τινός· ὥ"στε κ) ἄχαριν τὸν λόγον ἅμα κ) ψυχρὸν γίνεσθαι. παράκειται δέ πως ἀλλήλοις ταῦτα ἀμφότερα.

ΤΕΛΟΣ.

DEMETRII PHALEREI

De Elocutione.

QUemadmodum poëſis dividitur metris; e. g. ſemimetris, vel hexametris, vel aliis: ſic orationem ſolutam dividunt & diſtinguunt cola ſive membra quae vocantur, quae orationem quodammodo requieſcere faciunt: pauſaſque ipſas & totam denique orationem terminis variis definiunt; quia aliter longa eſſet, & infinita, & loquentem plane ſuffocans.

2. Debent ſanè ſententiam adaequare membra haec. Aliquando quidem totam ſententiam; e. g. Hecataeus inquit in principio hiſtoriae, *Hecataeus Mileſius ita narrat:* comprehenſa enim eſt ſententia membro toto tota, amboque ſimul deſinunt. Aliquando tamen membrum totam quidem non implet ſententiam, partem autem totius totam. Ut enim cum manus ſit totum quoddam, partes ipſius totae totius ſunt; ceu digiti, & cubiti; propriam enim circumſcriptionem habet harum partium unaquaeque & proprias partes: ſic etiam ſententia quaevis totum quoddam magnum conſtituens, comprehendere poſſit partes ſui ipſius quaſlibet, quae & ipſae ſint integrae & abſolutae.

3. Tale quid habemus in initio Anabasis Xenophontis. *Ex Dario & Paryſatide* uſque ad, *minor vero natu Cyrus*, ubi tota ſententia eſt perfecta: quae autem in ipſa ſunt membra duo, partes quidem ipſius utrunque eorum eſt: ſententia autem in utroque impletur quaedam, proprium finem habens, ceu *ex Dario & Paryſatide nati ſunt filii*. Habet enim quandam integritatem ſententia ipſa per ſe ipſam; quod *Dario & Paryſatidi nati fuerint filii*: & eodem pacto alterum membrum, quod *major quidem natu Artaxerxes, minor vero Cyrus*. Quare membrum, ut aio, ſententiam continebit aliquam omnino, ſive totam, ſive totius partem totam.

4. Oportet autem neque valde longa membra facere: quia ſic efficitur ſine menſura compoſitio, vel talis ut aegre poſſit aliquis ipſam animo perſequi. Neque enim poetica ſupra hexametrum venit, niſi alicubi in paucis. Ridiculum enim eſt metrum menſura carere, & deſinente metro oblitos nos eſſe, vel quando inceperit. Neque igitur longitudo membrorum conveniens eſt orationi, abeſſet enim debita menſura: neque brevitas, quia ſic efficeretur, quae vocatur arida compoſitio; hujuſmodi eſt, *vita brevis, ars longa, occaſio velox*. Abrupta enim videtur haec compoſitio, & in minutas partes ſciſſa, & talis ut contemni merito poſſit, quia puſilla cuncta habet.

5. Uſu

5. Usu igitur evenire potest ut membrum longiusculum requirat oratio, e. g. in rebus grandioribus, quomodo etiam Plato dicit, *Jam enim universum hunc mundum Deus ipse alias quidem dirigit atque agitatum circumrotat*, ferme enim una cum membri amplitudine oratio ipsa attollitur. Propterea hexametrum ab amplitudine ejus dicitur carmen heroicum & heroibus conveniens: & nullo modo aliquis Homeri Iliadem, ita ut deceret, scriberet Archilochi brevibus; e. g. *epistola lugubris*, & *aliquis mentem tuam eripuit*; neque illis Anacreontis, *Affer aquam, mi puer, affer vinum*. Numeri enim sunt plane temulenti senis, non pugnantis herois.

6. Longi quidem jam membri occasio fieret aliquando propter haec; existeret etiam contra aliquando brevis: ex. gr. rem aliquam parvam exponentibus nobis, ut Xenophon inquit, quod venerunt Graeci ad Teleboam fluvium: *hic autem erat non quidem magnus, sed tamen pulcher:* una enim cum parvitate, & praecisione numeri, apparuit parvitas fluvii & venustas. Si autem illud nimis extendisset & hoc modo dixisset, Hic autem magnitudine quidem erat minor multis, pulchritudine autem superabat omnes, ex decoro excidisset: & extitisset illud quod vocatur frigidum [in oratione.] Sed de frigido postea erit dicendum.

7. Parvorum autem membrorum etiam in graviore dicendi genere usus est: gravius enim

nim & vehementius dicitur id quod paucis verbis multa exprimit: unde & Lacones ſunt breviloquentes, gravitate ipſos impellente; & imperare conciſum, & breve; & omnis dominus juſſa ſua monoſyllabis enunciat ſervo. Supplicandi autem plorandique ratio prolixa eſt. Preces, docente hoc Homero, & claudae & rugoſae ſunt ob tarditatem, hoc eſt ob longitudinem ſermonis; & ſenes longi in oratione propter imbecillitatem.

8. Exemplum autem brevis compoſitionis illud, *Lacedaemonii Philippo. Dionyſius in Corintho.* Multo enim gravius apparet eſſe dictum ſic breviter, quam ſi, ipſo in longum producto, dixiſſent, *quod Dionyſius quondam magnus tyrannus exiſtens, quemadmodum tu, tamen nunc privatus habitat Corinthi.* Neque enim amplius, multis verbis expoſitum, increpationi ſimile fuiſſet, ſed narrationi, & potius, cuidam docenti, non terrenti; adeo iracundum illud orationis nimia prolixitate diſſolvitur. Quemadmodum belluae cum ſe contorſerint, pugnant: hujuſcemodi quaedam eſt orationis converſio, quae in gyrum torta ſit ob gravitatem.

9. Hujuſcemodi autem brevitas in compoſitione *comma* nominatur. Definiunt autem ipſum ſic; *comma eſt, quod membro minus eſt*; veluti quod antea dictum eſt: *Dionyſius in Corintho*, & illud *noſce teipſum*, & *ſequere Deum*, quae ſapientum dicta ſunt. Talibus enim ſententiosè

tentiosè & acutè dictis mirè convenit brevitas, & majoris est sapientiae multum sententiâ in parvo colligere; quemadmodum in seminibus arborum totarum inest vis: si autem extenderet aliquis in multis, docendi ratio, & orandi fieret pro sententia.

10. Ex membro vero, & commatibus hujuscemodi compositis inter se, constant *periodi* appellatae. Est enim periodus coagmentatio ex membris vel commatibus volubilibus ad sententiam quae subest adaequatam e. g. *Ego quidem, tum maxime quod e republica esse judicavi, ut ista lex abrogaretur; tum propter Chabriae filium, promisi me hisce, pro virili parte, patrocinaturum.* Haec enim periodus ex tribus membris constans, flexionem quandam & conversionem habet in fine.

11. Aristoteles autem definit periodum sic; *Periodus est dictio, principium habens & finem;* puichrè admodum & aptè ipsam definiens: ilico enim qui periodum dicit, indicat quod duxit principium alicunde, atque alicubi insistere debet, festinatque ad aliquem finem; quemadmodum cursores cum emissi fuerint: etenim unà cum illorum initio, cursus apparet & finis. Hinc & *periodus* appellata est, similtitudine ducta a viis in orbem actis & ambitum conficientibus. In summa enim nihil aliud est periodus, nisi cerrta quaedam [verborum] compositio. Si igitur solvatur ipsius

ille ambitus, & aliter componatur, res quidem manebunt eaedem, periodus autem amplius non erit; e. g. ſi quis praedicta Demoſthenis periodo everſa ſic aliquo modo dicat, *patrocinabor illis ô Athenienſes, carus enim eſt mihi Chabriae filius, multo autem illo carior eſt civitas, cui patrocinari me decet :* non enim amplius periodus ullibi invenitur. Haec autem de ipſius natura & fabrica [dicta ſunto.]

12. Locutionis autem [duo ſunt genera] altera quae tortuoſa vocatur, cujuſmodi eſt illa quae ex continuis conflatur periodis, quae reperitur in ſcriptis Iſocratis & Gorgiae, & Alcidamantis; totae namque periodis continentibus conflatae ſunt, non minus atque Homeri poëſis hexametris: altera vero locutio vocatur *disjuncta*, quae in membra eſt ſoluta, non valde inter ſe apta, ut Hecataei, & plurima Herodoti, & demum priſca omnis. Exemplum hujus eſt, *Hecataeus Mileſius ita narrat: Haec vero ſcribo quemadmodum mihi vera eſſe videntur, quae a Graecis enim proferuntur, varia ſunt & ridicula, ut mihi videtur :* tanquam enim coacervata membra illa videntur, ac temere conjecta, nullam inter ſe connexionem nec mutuam fulturam habentia, neque ſibi opem ullam ferentia, quae omnia ſunt in periodis.

13. Similia igitur ſunt periodorum membra, lapidibus fulcientibus tecta fornicata, & junctione continua, inter ſe illa conſtringentibus: membra vero locutionis disjunctae, lapidibus juxta

juxta se conjectis, non autem ordine constructis.

14. Unde etiam prisca dicendi ratio limatius quiddam & minutius ornatum habet: quemadmodum simulacra antiquiora quorum ars [tota] ex contractione & gracilitate [exquisita] constabat: eorum vero qui secuti sunt locutio Phidiae operibus jam similis est, habens quiddam & grande & exquisitum simul.

15. Probo enim ego neque periodis his totam orationem connectere, ut est Gorgiae oratio; neque dissolutam esse totam, ut sunt priscа; verum mixtam esse potius ex ambobus: sic enim & arte fabricata oratio erit, & simplex simul, & ex utrisque jucunda; & neque nimis vulgaris neque nimis arte elaborata. Eorum autem, qui crebris utuntur periodis [in orationibus,] ne vel capita [firmiter & rectè] stare possunt, sed agitantur, ut fit in hominibus temulentis: auditores verò nauseant [artem illam nimiam,] quia nihil ad persuadendum est magis ineptum. Aliquando etiam praevidentes [quo res sit perventura,] clausulas periodorum praeoccupant, & clara voce, ante [ipsos oratores,] pronunciant.

16. Periodorum autem breviores quidem ex duobus membris constant: longissimae autem ex quatuor. Quod super quatuor est, non amplius intra justam mensuram periodi manet.

17. Periodorum autem, aliae etiam tribus mem-

membris, aliae unico tantum membro conſtant, quas & periodos ſimplices vocant. Quando etiam membrum, tum longitudinem habuerit, tum flexionem quandam in fine, tunc unius membri periodus fit: cujuſmodi eſt haec, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriae enarratio haec eſt*; vel & haec, *Aperta & dilucida oratio, magnum affert lumen, mentibus eorum qui audiunt.* Ex utraque ſane conſtat periodus ſimplex, & ex longitudine, & ex flexione prope finem: ex unica vero, [hac vel illa,] nunquam [conſtare poterit.]

18. In compoſitis autem periodis, ultimum membrum longius oportet eſſe, & tanquam continens & complectens caetera: ſic enim magnifica erit & gravis periodus, in grave & amplum deſinens [membrum:] ſecus vero, truncae, claudaeque ſimilis. Exemplum autem ipſius eſt tale: *Non enim pulchre dicere, pulchrum eſt; ſed potius loquentem dicta peragere.*

19. Tria ſunt periodorum genera, hiſtorica, dialogica, & oratoria: hiſtorica quidem, quae neque [artificioſe] nimis flexa, neque nimis remiſſa, ſed inter utramque media eſt, neque ut oratoriam nimis redoleat, atque ita ſit a perſuadendo aliena, propter nimiam artem in flexione, ſed grave quid, & hiſtoria dignum, ex ſimplicitate habeat: qualis eſt haec. *Ex Dario & Paryſatide* uſque ad, *natu minor vero Cyrus.* Termi-

Terminatio enim ejuſdem, baſi cuidam ſtabili & firmiſſimae ſimilis videtur.

20. Forma autem periodi oratoriae eſt ſinuoſa & in orbem flexa, & quae egeat rotundo ore, & manu, quae una cum ipſius numero circumagatur: ceu hujus, *Ego quidem, tum maxime quòd e republica eſſe judicavi, ut iſta lex abrogaretur, tum propter Chabriae filium, promiſi, me his pro virili parte patrocinaturum.* Ferme enim ilico à principio, periodus hujuſcemodi ſinuoſum quiddam habet, & quod oſtendit, quod nullo modo deſineret in ſimplicem finem.

21. Dialogica autem periodus eſt, quae adhuc remiſſa, & ſimplicior hiſtorica, & obſcurè tantum innuens periodum ibi inveniri; cujuſmodi eſt hoc, *Heri in Piraeum deſcenderam*, uſque ad, *quae tum primum agebant.* Membra enim alia ſuper aliis ſunt conjecta, quemadmodum [fere] in oratione diſſoluta; & cum deſierimus, vix intelligemus in fine, id quod dicitur periodum eſſe: debet enim periodus dialogica, media eſſe inter disjunctam orationem & contortam, & ex utraque ſimiliter temperata. Tot quidem ſunt ſpecies periodorum.

22. Fiunt & ex oppoſitis inter ſe membris periodi: oppoſitis autem, ſive rebus, ut, *navigans quidem terram continentem, pedibus vero mare perambulans:* vel utriſque, tum ver-

bis tùm rebus, quemadmodum eadem periodus ſe ſic habet.

23. Quae autem verbis tantum inter ſe opponuntur membra hujuſcemodi ſunt: ut qui Helenam Herculi contulit, inquit, quod *huic quidem vitam laborioſam valde & periculoſam eſſe voluit, illius vero naturam admiratione dignam & omnimodo expetendam conſtituit.* Opponitur enim & articulus articulo, & copula copulae, ſimilia ſimilibus: & alia utique eodem modo; illi quidem ἐποίησεν, illud κατέςησεν· illi autem ἐπίπονον, illud περίβλεπτον. illi autem πολυκίνδυνον, illud περιμάχητον· & demum, ſingula ſingulis, ſimilia ſimilibus, ex adverſo opponuntur.

24. Sunt autem membra quae, quamvis inter ſe non ſunt oppoſita, quandam tamen oppoſitionem prae ſe ferunt, utpote quae ſub forma [& ſpecie] oppoſitionis ſint ſcripta. Tale quid invenitur apud Epicharmum poetam, qui his verbis luſit, *quod alias quidem inter illos verſatus ſum ego, alias vero apud illos ego ſum verſatus:* idem enim dictum eſt, & nihil contrarium. Hoc autem dictionis genus, oppoſitionem quandam imitans, ſpeciem ſophiſticam [i. e. quae alios in errorem ducit] præ ſe fert. Verum hic fortaſſe riſum movere volens, ſic oppoſitionem inſtituit; ſimul etiam oratores obliquè mordens.

25. Dantur autem etiam membra ſibi mutuo ſimilia, quae vel in principio ſunt ſimilia;

similia; cujusmodi est, *placabiles erant donis, exorabilesque verbis:* vel in extremo, quemadmodum sese habet initium panegyrici, *Saepius miratus sum [institutum] eorum qui has celebritates congregarunt, & ludos hosce gymnicos instituerunt.* Est autem species similium quae dicitur isocolon, quando membra syllabas numero aequales habuerint; ut apud Thucydidem, *Ita neque illis unde sciscitantur, artem eam, propter vilitatem, inficiantibus; neque illis, qui scire cupiunt, inhonesti aliquid exprobrantibus.* Isocolon quidem hoc est.

26. Ὁμοιοτέλευτα vero sunt quae in similia desinunt, vel scil. in easdem voces [integras;] ut se habent in illo, *Tu vero illi viventi dixisti male, & jam mortuum scriptis vexasti male:* vel quando in syllabam desierint eandem: ut illa sunt, quae è panegyrico ante dicta sunt.

27. Usus autem talium membrorum est admodum lubricus: neque enim acriter dicenti accommodata sunt: dissolvit enim vim illam, quod ponitur in ipsis nimium studium & cura. Planum autem nobis hoc facit Theopompus: accusans enim Philippi amicos, inquit, *cum naturâ essent homicidae, moribus erant paederastae,* et, *vocabantur quidem amici, erant vero potius amicae.* Similitudo enim quae est in membris & oppositio, dissolvit formam eam acrem, propter operam in illis male positam.

tam. Excandeſcentia enim arte non eget: verum oportet aliquo modo, naturalia eſſe in hujuſcemodi accuſationibus, & ſimplicia ea quae dicuntur.

28. Neque igitur in vehementi oratione utilia ſunt hujuſcemodi membra, ut demonſtravi, neque in animi motibus & affectibus; ſimplex enim eſſe debet, & ſine arte [omnis] animi commotio: idem de affectu dicendum. In libris itaque Ariſtotelis de juſtitia, qui civitatem Athenienſium deplorat, ſi ſic dixiſſet, *Qua tali urbe hoſtium potiti ſunt, qualem ſuam propriamque amiſerunt?* cum affectu utique dixiſſet & lugubriter: ſi autem παρόμοιον ipſum feciſſet, *Quam enim urbem hoſtium talem ceperunt, qualem ſuam propriamque projecerunt?* non per Jovem affectum movebit, neque commiſerationem, ſed potius κλαυσιγέλωτα quod appellant [ſive ex lugubri & ridiculo compoſitum quid:] etenim in lugentibus ludere, ut proverbio fertur, eſt talia in affectibus ſuſque deque vertere.

29. Sunt tamen utilia quandoque, ut Ariſtoteles inquit, *Ego quidem relictis Athenis, Stagiram me contuli propter regem magnum, indeque rurſus Athenas redii propter hyemem magnam.* Si igitur abſtuleris alterum μέγαν, una auferes & venuſtatem: orationis enim granditati conducunt hujuſcemodi membra; qualia ſunt Gorgiae & Iſocratis multa, in quibus

bus contraria contrariis opponuntur. De ſimilibus igitur membris, haec.

30. Differt autem enthymema à periodo hoc pacto; quod periodus quidem, eſt compoſitio quaedam in orbem flexa, unde & nomen habet: enthymema autem in ſententia vim ſuam & conſtitutionem habet. Et eſt periodus quidem orbis enthymematis, ut & aliarum rerum; enthymema autem eſt ſententia quaedam, quae ſcil. verbis contrariis [& ſibi mutuo quaſi pugnantibus] enunciatur ſub conſequentiae forma & ſpecie.

31. Argumentum autem hujus rei illud eſt, quod ſi diſſolveris compoſitionem enthymematis, periodum quidem deleveris, enthymema autem idem manet: e. g. ſi quis hoc, quod apud Demoſthenem eſt, enthymema diſſolverit, *Nam ut ſi quis eorum damnatus eſſet, tu hoc non ſcripſiſſes: ita damnatus ſi fueris, non ſcribet alius:* diſſolverit autem hoc pacto, *Nolite illis qui injuſta ſcribunt, condonare, ſi enim coerciti fuiſſent, iſte non haec nunc ſcripſiſſet: neque ſcribet alius ſi ille damnatus fuerit.* Hic periodi quidem orbis ille diſſolvitur; enthymema autem in eodem ſtatu manet.

32. Et ad ſummam quidem enthymema, ſyllogiſmus quidam eſt oratorius; periodus autem nullam ratiocinationem in ſe continet, ſed ſimpliciter tantum ponitur. Et periodos quidem in omni parte orationis ponimus, ceu

in proemiis; enthymemata autem non in omni. Et enthymema quidem venit quasi post aliud quid [quocum connectitur;] periodus autem per se enunciatur; & illud quidem est syllogismus imperfectus; haec autem nullam omnino ratiocinationem, neque totam neque ex parte in se continet.

33. Potest quidem accidere enthymemati, ut sit etiam periodus, quando scil. periodico flexu compositum fuerit; à periodo autem differt: quemadmodum aedificio cuidam accidit ut sit album; (si modo sit illius coloris;) aedificium autem non est albedo. De discrimine quidem inter enthymema & periodum dictum est.

34. Membrum autem Aristoteles sic definit, *Membrum est altera pars periodi*; deinde addit, *Fit autem & simplex periodus.* Cum sic definierit, *Altera pars*, bimembrem scilicet voluit esse periodum. Archedemus autem definitionem Aristotelis, & additamentum definitionis conjungens, planius & perfectius sic definivit, *Membrum est sive simplex periodus, sive compositae periodi pars.*

35. Quid igitur simplex periodus sit, jam dictum est. Cum autem dixerit membrum esse periodi compositae partem, periodum non duobus membris, sed & tribus & pluribus terminare videtur. Nos autem modum & mensuram justam periodi exposuimus: nunc

nunc autem de variis dicendi generibus [ſive formis.]

36. Sunt autem quatuor characteres, ſive formae ſimplices, tenuis, magnifica, ornata, gravis: &, quod reliquum eſt, quae ex his componuntur. Componuntur autem, non omnis cum omni; ſed ornata quidem & cum tenui, & cum magnifica; & gravis eodem pacto cum utraque: ſola autem magnifica cum tenui non componitur; ſed hae duo ſibi mutuo adverſantur, & adverſo quaſi fronte inter ſe pugnant, quam maxime utique contrariae. Quam ob rem formas haſce tantum duas eſſe volunt nonnulli; duas autem reliquas in medio inter utramque ponunt: ornatam quidem tenui tribuentes magis, magnificae autem gravem: quaſi ornata in ſe habeat exilitatem quandam & elegantiam, gravis vero molem & magnitudinem.

37. Ridicula autem haec ratio eſt. Videmus enim, ſi formas contrarias jam memoratas excipias, omnes miſceri cum omnibus; ceu Homeri carmina, & Platonis orationes, & Xenophontis, & Herodoti, & aliorum multorum, multam quidem magnificentiam permixtam habent, multamque gravitatem & venuſtatem. Tot itaque ſunt characteres ſive formae, quot jam memoravimus; explicatio autem, unicuique conveniens, ſit hujuſcemodi quaedam.

38. In-

38. Incipiam autem à magnifico, quem quidem nunc nominant λόγιον χαραχτῆρα. Ex tribus autem rebus conſtat magnificum, ſententia, locutione, conſtructione verborum apta. Compoſitio autem magnifica, ut inquit Ariſtoteles, eſt quae conſtat è paeonibus. Paeonis autem ſpecies duae, prior eſt procatarctica, [ſive quae initiis ſententiarum convenit,] quae à longa incipit ſyllaba, & in tres breves deſinit; quale eſt ἤρξατο δέ, altera vero huic oppoſita eſt catalectica [i. e. clauſulis congruens,] quae à tribus brevibus oritur, & ultimam producit, ut, τὰ Αράβεια.

39. Oportet autem in membris magnificae orationis, procatarcticum paeonem initium eſſe membrorum, catalecticam autem in extremo poni. Exemplum ipſorum eſt Thucydidium hoc, ἤρξατο δὲ τὸ κακὸν ἐξ Αἰθιοπίας: i. e. *Ortum habuerat peſtilentia ex Aethiopia.* Qua igitur potiſſimum de cauſa Ariſtoteles ſic præcepit? quoniam oportet, etiam primam membri frontem & initium, ilico magnificum quid in ſe habere, nec non & finem; hoc autem fiet, ſi à longa inceperimus, & in longam deſierimus: naturâ enim ſyllaba longa grande quid habet, & in principio enunciata ſtatim ferit; [ſententiam] autem claudens, in amplo quodam ſono relinquit auditorem. Omnes etenim praecipuè primorum & poſtremorum recordamur, & ab his movemur: ab his, autem,

tem, quae interjecta ſunt, minus, quoniam illa quaſi cooperiuntur & obſcurantur.

40. Hoc autem liquidò apparet in ſcriptis Thucydidis, granditatem enim omnem fere in omnibus apud illum gignit longitudo numerorum ; & forte dici poteſt, cum huic viro ubique ſit magnificum quiddam, compoſitionem hanc ſolam, vel ſaltem praecipue illud amplum & ſplendidum gignere.

41. Animadvertere quidem debemus, quod ſi non accurate valeamus membris adponere paeonas, utrinque ambos, more tamen paeonico compoſitio omnino ſtrui debet, ſcil. à longis erit incipiendum, & in longas deſinendum. Hoc enim & Ariſtoteles praecipere videtur: quamvis & duplicis illius paeonis uſum commonſtravit, propter majorem in artis regulis tradendis perfectionem. Quapropter Theophraſtus exemplum ponit magnificentiae in oratione hoc membrum, *τῶν μὲν περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια φιλοσοφόντων*, i. e. *de rebus nihili philoſophantium.* Non enim è paeonibus exquiſite conſtat, ſed paeonicum quiddam eſt. Recipiamus igitur paeonem in orationem, quoniam temperatus eſt [pes] & ab omni lapſu tutus: magnificum illud à ſyllaba longa accipiens & illud orationi aptum, à brevibus itidem mutuans.

42. Quod ad alios attinet pedes, heroicus quidem gravis & orationis celeritati non ac-

commodatus, ſed ſonorus; neque numeroſus, ſed numerorum varietate deſtitutus: quemadmodum hic, ἥκειν ἡμῶν εἰς τὴν χώραν. i. e. *in noſtram regionem veneram:* crebritas enim longarum ſyllabarum intra numerorum varietatem non cadit.

43. Iambus autem humilis, & ſermoni vulgari ſimilis. Vulgus etenim verſus iambicos temere atque inconſulto edit: paeon autem eſt inter utrumque medius, modulationi aptus, & quaſi temperatus. Paeonica igitur compoſitio in gravi dicendi genere ita quodammodo erit adhibenda.

44. Efficiunt autem & longitudines membrorum magnitudinem; ceu, *Thucydides Atheniensis bellum inter Peloponneſios & Athenienſes conſcripſit:* &, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriae enarratio haec eſt:* ſubito enim in membrum breve reticere, orationis granditatem imminuit; etiam ſi ſententia, quae ſubeſt, magnifica fuerit, nec non & ipſa verba.

45. Magnificum autem eſt, compoſitione uti ſinuoſa, & in orbem circumducta, ut Thucydides, *Fluvius enim Achelous, ex Pindo monte decurrens, per Dolopiam, perque Agrianium, Amphilochenſium, & Acarnenſium terras, ſuperne prope urbem Stratum in mare juxta Oeniadas pervolvitur, eorumque urbem aquis reſtagnantibus circundans, tempore hyemali, omnem vim bellicam arcet, propter aquae inundationem*

dationem. Universa enim haec magnificentia ex circumductu extitit, & ex eo quod vix requievit, & qui dicit & qui audit.

46. Quod si hoc pacto, dissoluto illo, dicat aliquis, *Fluvius enim Achelous ex Pindo ortum ducit: in mare vero juxta Oeniadas influit: prius autem solum Oenense ita inundat, ut aqua contra hyemales hostium impetus sit munimentum & propugnaculum:* si jam quis verbis ita immutatis, illud exponeret, multas quidem pausas praebebit orationi, granditatem autem omnem inde adimet.

47. Quemadmodum enim longa itinera, crebra hospitia brevia efficiunt; contra autem solitudines, in exiguis etiam itineribus speciem quandam praebent longitudinis; hoc ipsum in membris orationis contingat necesse est.

48. Facit autem & asperitas compositionis in multis magnitudinem; ceu illud, Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ. i. e. *Ajax vero ille magnus semper in Hectorem aere-armatum* [cupiebat jaculari:] alioquin literarum concursus auribus quidem est ingratus, [illic autem perplacet,] magnopere ostendens herois magnitudinem. Laeve enim illud, & auribus jucundum, non multum in oratione grandi locum habet, nisi alicubi in paucis. Et Thucydides ubique fere fugit laeve illud & aequabile in compositione, & semper potius offendenti ad rem aliquam similis est,

quem

quemadmodum qui per aſperas vias iter faciunt, ut cum dixerit, *Annus enim ille (ut omnium confeſſione conſtabat) aliorum morborum maxime immunis erit:* facilius enim & ſuavius ſic aliquis dixiſſet, ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ὂν ἐτύγχανεν, ſed ſuſtuliſſet ipſius magnificentiam; quemadmodum enim vox aſpera grande quid efficit, ita etiam compoſitio.

49. Verborum autem aſperorum exempla haec ſunt, κεκραγὼς pro βοῶν, ῥηγνύμενον, pro φερόμενον: quibus omnibus Thucydides utitur, verba compoſitioni congruentia captans, itidemque, compoſitionem verbis.

50. Verba autem ordinare oportet hoc pacto: prima quidem ponenda quae non adeo evidentia ſunt; ſecunda autem & poſtrema, quae evidentiora: ſic enim & primum verbum audiemus ut evidens, & quod poſt ipſum eſt, ut evidentius. Secus, videbimur defeciſſe, & tanquam decidiſſe a validiore ad infirmum.

51. Exemplum autem ſit, quod apud Platonem dicitur, quod, *Poſtquam quis arti muſicae permiſerit, ut ipſum demulceat, perque aures, in animum harmoniam infundat:* ſecundum enim multo evidentius priore: & rurſus [paululum] progreſſus inquit, *Quando autem conſtanter perſeveraverit, nunquam remittens, ſed continuò animum [grato concentu] demulcens; res*

jam

jam eo progreditur, ut liqueſcat plane, fluatque voluptate: illud enim λείβει ſignificantius eſt, & ad ſtylum poeticum magis accedit. Si autem in primo loco poſuiſſet, tum illud τήκει in ſecundo loco veniens viſum eſſet infirmius.

52. Et Homerus quidem ubi Cyclopem deſcribit, hyperbolam ſemper in majus auget, *Non enim ſimilis erat homini qui frugibus veſcitur, ſed cacumini ſylvoſo:* addens praeterea *montis excelſi & ſuper alios montes eminentis.* Semper enim priora, quantumvis magna, minora apparent, cum quae poſt inferuntur, adeo illa exſuperent.

53. Oportet autem & conjunctiones non valde reddi exquiſite; e. g. conjunctioni μὲν, conjunctionem δὲ: minutum enim eſt quidquid exquiſitum: ſed & negligentius quodammodo ipſis uti debemus. Quemadmodum alicubi Antiphon dicit, *Inſula enim ** manifeſto quidem, etiam è longinquo, apparet excelſa & aſpera, & loca quidem fructifera & exculta pauca ſunt; inculta vero ſunt multa; cum tamen ipſa inſula ſit puſilla.* Tribus enim μὲν conjunctionibus, una δὲ redditur.

54. Saepe tamen conjunctiones, aliquo modo deinceps poſitae, etiam parva efficiunt ut ſint magna; ut apud Homerum Boeoticorum oppidorum nomina, cum vilia per ſe ſint & parva, molem quandam habent & magnitudinem, propter conjunctiones deinceps tot

positas: ut in illo, Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε, πολύκνημόν τ' Ετεωνόν.

55. Expletivis autem conjunctionibus uti oportet, non tanquam additamentis inanibus, & veluti verrucis è corpore excrescentibus, vel [literarum] ductibus inutilibus, quemadmodum quidam copula δὴ utuntur nullum ob finem & νῦ & πότερον, sed [tum demum hisce uti debemus,] quando magnitudini orationis aliquid conducunt.

56. Quemadmodum apud Platonem, ὁ μὲν δὴ μέγας, &c. i. e. *Magnus quidem ille rector in coelo Jupiter*, & apud Homerum, ἄλλ' ὅτε δὴ, &c. i. e. *sed quando ad vadum jam venerunt pulchrè fluentis fluvii:* inceptiva enim particula ibi posita, & distrahens à superioribus, ea quae sequuntur, grande quid efficit: si autem sic dixisset, ἄλλ' ὅτε ἐπὶ τὸν πόρον ἀφίκοντο τῦ ποταμῦ, similis fuisset cuidam de pusillis rebus loquenti, & de unica tantum re verba facienti.

57. Sumitur autem & in patheticis saepe conjunctio haec; ceu in illo Calypsonis ad Ulyssem Διογενές Λαερτιάδη, &c. i. e. *Inclyte Laertiade versute Ulysses, siccine domum charam in patriam terram* [*vis proficisci.*] Si igitur conjunctionem sustuleris, una cum ea tolles & affectum. Ad summam enim, quemadmodum Praxiphanes affirmat, pro suspiriis assumebantur

tur hae conjunctiones, & gemitibus, ſicut illud αἰ αἰ & illud φεῦ· & quale eſt, ut ipſe inquit, illud, καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισι, quod habet vim ac ſpeciem quandam miſerabilis nominis.

58. Qui autem nullam ob rem inferciunt, inquit, copulam, ſimiles ſunt hiſtrionibus, qui hoc vel illud, nulla de cauſa, inſerunt, e. g. ſi quis ita diceret, *Calydon quidem: haec autem regio Pelopeii ſoli, eheu! fretum ex adverſo ſpectantes agros felices habens, me miſerum!* Ut enim abundat illud αἰ αἰ, & illud φεῦ hic, ſic & ubique fruſtra inſerta conjunctio.

59. Conjunctiones igitur compoſitionem magnificam faciunt, ut dictum eſt. Figuræ autem locutionis ſunt quidem & ipſae ſpecies quaedam compoſitionis. Qui enim bis eadem dicit, verbaque conduplicat, vel ad idem verbum ſaepius in oratione revertit, vel aliud alio commutat, nihil differt ab eo, qui certo verborum ordine conſtruit orationem, & arte quadam componit. Diſtinctius igitur ante oculos collocare debemus has figuras quae ſunt unicuique dicendi generi accommodatae; magnifico ſcil. de quo nunc agitur, haſce.

60. Primum quidem anthypallagen, ut Homerus, *Duo autem ſcopuli, alter quidem ad coelum amplum pertingebat.* Multò enim grandius [profertur,] ſtructura ſic immutata, quam ſi hoc modo dixiſſet, *Duorum autem ſcopulorum alter ad coelum.* Ex vulgari enim uſu

usu & consuetudine dictum esset, quod autem vulgari usu teritur, id pusillum est, & propterea nihil admiratione dignum in se continet.

61. Nireum autem, ipsum quidem parvum admodum, resque ipsius magis adhuc parvas, tres naves & paucos homines, magnum tamen ipsum, & has itidem magnas effecit, & multas ex paucis, figura duplici usus & quae ex repetitione & disjunctione esset mixta: inquit enim, *Nireus tres naves ducebat,– Nireus Aglaiae filius,– Nireus vir formosissimus.*– Orationis enim reversio ad idem verbum *Nireum* & disjunctio, multitudinem quandam rerum prae se fert, quamvis duae tantum tresve sunt.

62. Et ferme, cum semel Nireus sit nominatus in poemate, in memoria tamen nobis haeret non minus atque Achilles & Ulysses, quamvis illi in singulis paene versiculis decantantur. Causa autem hujus est figurae vis. Si autem sic dixisset, *Nireus Aglaiae filius ex Syma tres naves habebat*, visus aliquo modo esset Nireum siluisse. Quemadmodum enim in conviviis pauca, ordinata aliquo modo, multa videntur, sic & in oratione.

63. In multis tamen locis *connexio* potius, quae disjunctioni est contraria, amplitudinis existit causa, veluti, *militabant Graeci & Carii & Lycii & Pamphylii & Phrygii.* Ejusdem enim conjunctionis appositio prae se fert infinitam quandam multitudinem.

64. Hoc

64. Hoc autem ipſum κυρτὰ, φαληριόωντα, i. e. [*fluctus*] *tumidi ſpuma albeſcentes*, dempta ſcil. conjunctione grandius evaſit quam ſi dixiſſet κυρτὰ καὶ φαληριόωντα.

65. Amplum ſane eſt in figuris, non in eadem orationis ſtructura manere, ut Thucydides, *ac primus deſcendere conatus per pontem navis* [*ex vulneribus*] *animi deliquium paſſus eſt, & cadente illo inter remiges & proram.* Multo enim grandius profertur, quam ſi eadem ſtructura ſervata ſic dixiſſet, quod *ante remiges cecidit, & e manu clypeum amiſit.*

66. Et conduplicatio alicubi effecit magnitudinem, ut Herodotus quodam loco inquit, *dracones autem erant in Caucaſo magnitudine, tum magnitudine, tum multitudine.* Bis enim prolatum μέγεθος amplitudinem quandam orationi addidit.

67. Uti ſane figuris oportet non crebris: decori enim ignorantiam & orationis quandam inaequalitatem prodit. Antiqui igitur, quamvis multas figuras in orationibus ſparſerunt, propius tamen ad familiarem dicendi rationem accedunt quam qui nunc nullis figuris utuntur, quia artificiosè admodum [ipſas in oratione] ponebant.

68. De concurſu autem vocalium alii aliter exiſtimaverunt, Iſocrates enim cavebat ipſas committere, & qui ab eo profecti ſunt. Alii autem quidam, ut caſus tulerat, commi-

ſerunt, & uſque quaque. Decet autem neque ſonoram facere compoſitionem, temere ipſas committentem, & ut caſus tulit; divulſa enim apparebit oratio & in omnem partem diſſipata; limatior enim ſic erit fortaſſe compoſitio: eadem tamen ſuavitatis expertior & plane muta, cum multa ſoni dulcedine privata ſit, quae oritur ex tali concurſu.

69. Conſiderandum autem primum, quod & conſuetudo ipſa conjungit literas has in nominibus, etſi illa ſtudet in primis ſuavitati ſoni; ut, in Αἰαχὸς & χιών· multa autem & ex ſolis vocalibus componit nomina, veluti Αἰαίη & Ἔϋιος. Nihilo autem aſperiora ſunt aliis haec, ſed fortaſſe ſuaviora.

70. In verbis autem poëticis, exempli gratia ἠέλιος, ex diſſolutione & continuatione vocalium de induſtria capta, ſuaviorem ſonum habet quam ἥλιος, & ὀρέων quàm ὀρῶν habet enim diſſolutio & continuatio quandam quaſi cantilenam [perpetuò] comitantem. Multa autem & alia in coitu literarum dicta aſpera erant, diviſa autem & concurſum paſſa, ſuaviora facta ſunt: ut illud πάντα μὲν τὰ νέα καὶ καλὰ ἔϛιν, i. e. *omnia quidem nova, etiam pulchra ſunt.* Si vero altera deleta dixeris, καλά ἔϛιν, aſperius erit quod dicitur & humilius.

71. In Aegypto autem ſacerdotes etiam Deos ſeptem vocalium ſono celebrant, deinceps

ceps ipsas sonantes & loco tibiae aut citharae literarum harum sonus auditur ob harmoniam quam in se habent: quapropter qui eximit concursum, musicam omnino eximit ex oratione & harmoniam. Verum de his fortasse non tempus est producere sermonem.

72. In magnifico autem dicendi genere concursus adhiberi potest aptus, vel per longas vocales, veluti Λαάν ἄνω ὤθεσκε· i. e. *Lapidem sursum pellebat:* etenim versus longitudinem quàndam habuit ex concursu, & imitatus est lapidis illam in superiora loca elationem & vim in ea re positam. Eodem pacto & illud, μὴ ἤπειρος εἶναι, Thucydideum. Concurrunt & diphthongi cum diphthongis, ταύτην κατῴκησαν, &c. i. e. *hanc urbem Corcyraei quidem colonia missa condiderunt: dux vero coloniae fuit* [*Phalius.*]

73. Efficiunt igitur & eaedem literae concurrentes amplitudinem, & eaedem diphthongi: concursus autem qui fiunt ex diversis vocalibus amplitudinem simul, simul varietatem ex illo plurium vocalium sono efficiunt, veluti ἠώς. In illo autem Οἶνον, non tantum diversae literae sunt, verum etiam soni, alter quidem asper, alter autem lenis, ita ut multa hic sint dissimilia.

74. Et in cantibus utique, cantilenae [sive modulationes illae longiores,] fiunt ope unius ejusdemque vocalis longae; cantilena, hoc pacto, quasi cantui inserta: quapropter similium

voca-

vocalium concurſus, erit parva quaedam cantilenae pars & modulatio [brevior.] De concurſu quidem & quomodo magnifica [in verbis] compoſitio, fieret, tot ſint dicta.

75. Eſt autem in rebus [ipſis] magnificum, e. c. ſi magna & inſignis pugna pedeſtris vel navalis [deſcribatur,] vel ſi de coelo aut terra ſermo ſit. Qui namque amplam audit rem ſtatim & dicentem putat amplè dicere, [falſa ſpecie ſcil.] deceptus; oportet enim [hoc in caſu] non quae dicuntur ſed quomodo dicuntur attendere: fieri enim poteſt ut res amplas exiliter quis dicat, quod rei naturae minime convenit. Quare [in dicendo] graves quoſdam appellant, ut Theopompum, quamvis gravia non graviter dicat.

76. Nicias autem pictor, & hoc omnino artis graphicae haud levem eſſe partem affirmabat, ut quis, argumento ſatis grandi [ſibi ad pingendum] aſſumpto, illud pingeret; neque artem in fruſta ſecaret, rebus ſcil. parvis deſcribendis, ut aviculis vel floribus, ſed equeſtres & navales pugnas [exprimeret;] ubi multas quidem figuras equorum oſtendere aliquis poſſet: quorum, hi quidem currerent; alii autem [ſublatis pedibus] erecti ſtarent; alii vero, in genua prociderent: & equitum ipſorum multos jaculantes; multos autem decidentes ex equis. Putabat enim & argumentum ipſum partem eſſe pictorum artis, quemadmodum fabulas poëtarum. Nihil igitur mirum, ſi in oratione

ne, etiam ex rebus ipſis multa fiat magnificentia.

77. Dictionem autem in hoc dicendi genere ſublimiorem eſſe oportet & immutatam, & quae ab uſu quotidiani ſermonis magis recedat: ſic enim habebit amplitudinem. Dictio autem propria, & quae communem verborum uſum ſequitur, plana quidem ſemper erit, at quandoque etiam abjecta.

78. Primum igitur metaphoris [ſive tranſlationibus] utendum eſt, hae namque maxime & voluptatem adportant orationi, & amplitudinem; non tamen crebris, quia tum dithyrambum pro oratione ſcriberemus: neque quidem longe tranſlatis; ſed quae ſua ſponte, vel ex re ſimili ſe transferenda praebent. Veluti, ſimiles inter ſe ſunt, dux, gubernator navis, & auriga; cuncti enim hi praefecti ſunt: tuto igitur dicit & qui ducem nuncupat gubernatorem civitatis, & contra qui gubernatorem navis [nuncupat] praefectum.

79. Non tamen ex aequo omnes mutuo reddi & pro ſe invicem uſurpari poſſunt quemadmodum praedictae; quoniam ὑπώρειαν quidem Idae [i.e. infimam ejus partem] poëtae licitum erat appellare *pedem:* hominis autem pedem ὑπώρειαν dicere nullo modo liceret.

80. Quando igitur periculoſa metaphora viſa fuerit, convertatur in ſimilitudinem; ſic enim tutior erit. Similitudo autem eſt meta-

phora auctior; ut si quis illud, *tunc ego Pythoni oratori verborum flumine contra vos exundanti* [*non cessi*] addita particula dicat, *verborum* quasi *flumine contra vos exundanti*: sic enim similitudo extitit, & tutior est oratio; illo autem modo translatio, & periculosior est. Quare Plato in lubrico versari videtur, qui metaphoris potius quam similitudinibus utitur; Xenophon vero libentius usurpat similitudines.

81. Optima autem Aristoteli videtur metaphora illa, quae κατ' ἐνέργειαν vocatur, quando scil. res inanimatae introducuntur aliquid agentes, quasi sensu praeditae, ut illud de sagitta, *acutam–habens–cuspidem in turbam involare cupiens*, & illud κυρτὰ, φαληριόωντα· omnia enim haec, illud φαληριόωντα, & illud μενεαίνων, similia sunt actionibus vitalibus.

82. Quaedam tamen planius in metaphoris dicuntur, & magis proprie, quam in ipsis propriis: ut illud, *inhorruit autem pugna*. Non enim illud quispiam verbis propriis [usurpatis,] aut verius aut planius diceret: sonum enim illum stridulum qui ex hastarum collisione oritur * breviter & [signanter admodum] φρίσσουσαν μάχην appellavit.

83. Et simul attigit aliquo modo metaphoram κατ' ἐνέργειαν, de qua supra facta est mentio, dicens *horrescere* pugnam, tanquam animal.

84. O-

84. Oportet ſanè non obliviſci nos, quod quaedam metaphorae exilitatem efficiunt potius quam amplitudinem, etſi metaphora ad granditatem ſumatur; ut illud, Αμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν, &c. i. e. *undique clangorem reddidit magnum coelum*, coelum enim totum ſonans non decebat comparare ſonanti tubae: niſi ſi quis ſimul defendat Homerum, dicens, Sic ſonuit magnum coelum, ut ſonaret tubâ utens totum coelum.

85. Conſiderandum igitur aliam metaphoram exilitatis potius eſſe cauſam quam granditatis; oportet enim ex rebus majoribus metaphoram ducere ad minora, non contra: quomodo etiam facit Xenophon, *Illis vero procedentibus fluctuavit pars quaedam phalangis*: aciei enim perturbationem fluctuanti mari comparavit, indeque nomen ſumſit. Si quis vero immutatis nominibus dixerit ἐκφαλαγίσασαν τὴν θάλασσαν, fortaſſe etiam non ſatis apte transferet, omnino autem tenuiter.

86. Quidam autem muniunt metaphoras epithetis admotis, cum ipſis periculoſae viſae fuerint. Ut Theognis *arcum* vocat, φόρμιγγα ἄχορδον, i. e. *citharam ſine chordis* de quodam arcu feriente [loquens.] *Cithara* namque nimis audacter de arcu dictum; illo autem ἄχορδον tutum eſt.

87. Omnium autem tum aliorum conſuetudo

do magiſtra eſt, tum maxime metaphorarum. Parum enim ferme abeſt quin per omnia metaphoris uſa fallat, quia tuto iis utitur ; *claram* vocem dicens, & *acutum* hominem, & *aſperos* mores, & *longum* oratorem, & alia, quaecunque ſic non invitis muſis metaphorice dicit, ut ſimilia videantur propriis.

88. Hanc igitur normam ſtatuo metaphorae in oratione, conſuetudinis artem, ſive naturam. Sic utique quaedam tranſtulit conſuetudo belle, ut ne propriis quidem amplius eguerimus, ſed manſit metaphora ſede proprii occupata, ut *vitis oculus* [ſive *gemma*] & ſi quid aliud hujuſcemodi.

89. *Sphondylus* autem & *clavis*, de corpore dicta, & *pectines*, non per metaphoram nominata ſunt, ſed per ſimilitudinem ; quia haec quidem pars pectini, haec autem clavi, illa vero verticillo ſimilis eſt.

90. Poſtquam autem ex metaphora ſimilitudinem fecerimus, ut ante dictum, brevitati ſtudendum eſt; ut nihil plus quam *veluti* adjungamus, quia tunc pro ſimilitudine erit comparatio poëtica ; ut illud Xenophontis, *veluti canis generoſus inopinato in aprum fertur ;* &, *velut equus ſolutus per campum exultans & recalcitrans:* haec enim non amplius ſimilitudinum ſpeciem habent, ſed comparationum poëticarum. Comparationes autem has, neque facile in pedeſtri oratione ponere oportet, neque ſine ſumma cautione,

91. Et

91. Et de metaphora quidem, quantum rudiore descriptione potuit, [hactenus.] Adhibenda sunt autem & composita nomina, non tamen dithyramborum more composita, veluti Θεοτεράτης πλάνας, neque Ἄρρων δορύπυρον ςρατὸν, sed similia illis quae à veritate componuntur. In universum enim hanc normam facio omnis nominum conformationis, *legislatores* dicentem & *architectones*, & hujuscemodi alia multa tuto componentem.

92. Habebit sane compositum nomen simul & varietatem quandam ex compositione & amplitudinem, & simul etiam brevitatem quandam; nomen enim ponetur pro tota sententia. [Prioris] exemplum erit, si τῦ σίτυ κομιδὴν dixeris σιτοπομπίαν· multo enim sic grandius. Fortasse autem & soluto nomine in sententiam suam, alio modo grandius fiet, ut σίτυ πομπὴ pro σιτοπομπία.

93. Nomen autem pro [tota] sententia [aliquando] ponitur; quemadmodum Xenophon inquit, quod *non poterant ferum asinum capere, nisi quum equites diversi circumstantes urgerent, hinc atque hinc excipientes*: [uno] verbo [scil. διαδεχόμενοι totam sententiam complexus est,] veluti quod *alii à tergo insequebantur, alii adversi occurrebant propellentes, ita ut onager in medio caperetur.* Cavere tamen oportet dupliciter ponere duplicia nomina; hoc enim migrat è forma pedestris orationis.

94. *Ficta* autem nomina definiunt quidem, quae ad imitationem affectus vel actionis efferuntur; ut illud, Σίζε, & illud Λάπτοντες.

95. Efficiunt autem maxime amplitudinem, quia ipsis quasi sonis [naturalibus] similia sunt, & praecipue ob novitatem: non enim verba quae jam in usu sunt, proferunt, sed quae primo tunc sunt conformata: & simul sapiens quiddam videtur novi nominis [apta] fabricatio, quale est ea consuetudinis: similis sane est qui verba novat, illis qui primi nomina rebus imposuerunt.

96. Studendum imprimis perspicuitati in nomine fingendo, atque consuetudini, deinde similitudini nominibus usitatis; ne quis videatur Phrygium aut Scythicum sermonem adhibere in medio Graecorum vocabulorum.

97. Fingenda autem sunt vel nondum nominata, ut qui tympana & alia mollium hominum instrumenta, κιναιδείας vocavit, & Aristoteles, [qui] ἔλεφαντίασιν dixit; vel à nominibus usitatis derivanda sunt; quemadmodum σκαφίτην quidam vocavit eum qui remo scapham agebat; & Aristoteles αὐτίτην, quasi qui solus esset.

98. Xenophon autem Ηλέλιξε, inquit, dux; clamorem illum ἐλελεῦ, quem clamabat dux sine intermissione, verbo inde derivato

vato exprimens. Lubricum tamen opus eſt, ut dixi, etiam poëtis ipſis: poteſt autem nomen duplex, ſpecies eſſe nominis ficti: conſtat enim omne compoſitum ex quibuſdam ortum eſſe.

99. Eſt autem allegoria grande quoddam, & maxime in minis; ut Dionyſius, [minaciter dicebat,] quod *cicadae ipſis humo canent.*

100. Si autem ſic ſimpliciter dixiſſet, *quod exſcinderet Locrenſem agrum*, & iracundior viſus eſſet, & vilior: nunc autem tanquam operimento orationis, allegoria uſus eſt. Omne enim quod ſuſpicione tantùm attingitur terribilius eſt, & alius aliud ariolatur: quod autem *apertum* eſt, quamvis formidoloſum ſua vi ſit, veriſimile eſt contemptum iri, quemadmodum veſtimentis nudatos.

101. Unde & myſteria in allegoriis dicuntur, ad pavorem gignendum & horrorem, quemadmodum in tenebris & nocte. Et quidem ſimilis eſt allegoria tenebris & nocti.

102. Cavere ſane & in hac oportet continuationem, ne oratio nobis evadat aenigma: veluti quod de cucurbitula medicorum dicitur: *Hominem vidi igne aes homini adglutinantem.* Et Lacones multa in allegoriis dicebant, terrorem injicientes: ut illud, *Dionyſius Corinthi* ad Philippum, & alia hujuſmodi non pauca.

103. *Conciſa* autem *dicendi ratio* quandoque magnifica eſt; praecipue quae fit per *reticentiam*;

ticentiam; quaedam enim non dicta, ſed tacite ſubintellecta potius, grandiora videntur: quandoque vero humilis eſt. Praeterea etiam ex iterationibus verborum oritur amplitudo, veluti cum Xenophon inquit, *Currus autem* [*falcati*] *ferebantur, partim quidem per ipſos amicos, partim vero per ipſos hoſtes.* Hoc modo enim multo grandius fit quam ſi dixiſſet, *& per amicos & per hoſtes ipſos.*

104. Multis autem in locis, caſus obliquus recto grandior eſt: ut, *Conſilium autem hoc fuit; hiſce* ſcil. [*curribus falcatis*] *ordines Graecorum rupturis & proſtraturis*; pro *ſtatuebant rumpere & proſternere.*

105. Haud parum etiam adjuvit ſimilitudo nominum & aſperitas illa quae in vocibus apparet: eſt namque aſperum multis in locis ſublime, ut Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι· multo enim magis Ajacem magnum fecit duorum Αἴας & αἰὲν concurſus, quam *clypeus ſeptemplex.*

106. Epiphonema autem quod vocatur, definiret quis, *dictionem quae* [*ſententiae*] *ornatum ſuperaddit*; eſt autem in oratione magnificentiſſimum. Locutionis enim [duae ſunt partes quarum] haec quidem miniſtrat, illa vero ornatum addit. Miniſtrat hujuſcemodi *Qualem hyacinthum in montibus homines paſtores pedibus conculcant*: exornat autem quod adjungitur, *humi autem* [*ſternitur*] *purpureus flos.* Adjunctum enim hoc eſt antea prolatis, ornatus,

ornatus, ſine dubio, & pulchritudinis gratia.

107. Abundat autem hiſce etiam Homeri poëſis: ut, *Ex fumo* [*arma*] *ſepoſui, quoniam non amplius illis ſimilia ſunt, qualia quondam ad Troiam proficiſcens reliquit Ulyſſes: Inſuper adhuc etiam hoc majus in mentem dedit Deus, ne forte inebriati, contentionem inter vos excitantes, voſmet mutuo vulneretis*: deinde exclamat, *Ipſum namque ferrum* [*ſua vi*] *hominem attrahit.*

108. Et ad ſummam epiphonema divitum ornamentis ſplendidioribus ſimile eſt; intelligo capitellis, & triglyphis, & purpuris latis: eſt enim & hoc quoque quoddam quaſi divitiarum in oratione indicium.

109. Videri etiam poſſet enthymema epiphonematis ſpecies quaedam, cum tamen non ſit: non enim ornatus cauſa, ſed probationis adhibetur, niſi cum in extremo ponitur more epiphonematis.

110. Eodem modo *ſententia* etiam ſimilis videri poteſt epiphonemati cuidam [ornatus gratia] antedictis addito. Sed neque haec epiphonema eſt. Saepe enim in orationis initio effertur: occupat tamen aliquando locum epiphonematis.

111. Illud autem, *Vecors! neque enim futurum erat ut gravia fata vitaret*, neque ipſum epiphonema eſſe poteſt: non enim poſt dicitur, neque exornat, neque omnino ſimilitudinem epiphonematis habet, ſed exclamationis [potius] vel increpationis.

112. Quod autem poëticum in oratione ſublime ſit, vel caeco manifeſtum, ut aiunt. At quidam nuda prorſus [& aperta] utuntur imitatione poëtarum; vel potius non imitatione ſed tranſcriptione, quemadmodum Herodotus.

113. Thucydides vero cum ſumpſerit aliquid a poëta, ſua quadam propriaque ratione illo utens, quod alienum eſt, ſuum facit, e. c. poëta de Creta inquit, *Creta quaedam terra eſt, in medio purpurei maris, pulchra, foecunda, circumflua:* hic igitur de [inſulae] magnitudine agens utitur illo *circumflua.* Thucydides autem Sicilienſes eſſe inter ſe concordes pulchrum cenſet, cum ſint incolae unius terrae, *ejuſque circumfluae:* & cum omnia haec uſurpaſſet *terram* ſcil. pro inſula, & *circumfluam* ſimiliter, tamen aliud omnino dicere videtur: quia non de magnitudine [inſulae] ſed ad concordiam [conciliandam,] [voces] haſce uſurpaverat. De magnificentia igitur ſatis.

114. Quemadmodum autem [in moribus] res quaedam vitioſae ſunt vicinae rebus quibuſdam probis & laude dignis; veluti audacia, fidentiae; nimia autem verecundia, pudori: eodem pacto variis dicendi formis vicinae ſunt vitioſae quaedam. Primum autem de ea quae vicina eſt *magnificae* dicamus: nomen igitur ipſi impoſitum eſt *frigidum.* Definit autem *frigidum* Theophraſtus hoc pacto, *Frigidum eſt quod excedit ſuam propriamque enunciationem,*

nem, ut Απυνδάκωτος ὐ τραπεζῦται κύλιξ, i. e. *Sine baſi calix in menſa non collocatur* pro ἀπύϑμενος ἐπὶ τραπέζης κύλιξ ὐ τίθεται. Res enim adeo parva tantam dictionis amplitudinem non ſuſtinet.

115. Naſcitur ſane *frigidum* in tribus, quemadmodum & *magnificum*; vel ſcil. in *ſententia*, ut quidam de Cyclope lapidem in navem Ulyſſis jaciente dixit; *Dum lapis ferretur, caprae in ipſo paſcebantur.* Ex eo namque quod ſuperat modum in ſententia, quodque item fieri nequit, exoritur frigidum.

116. In *dictione* autem Ariſtoteles inquit, [frigidum] naſci quatuor modis. * * * [vel in *epithetis*] ut Alcidamas *ſudorem humidum* [nuncupat;] vel in *verborum compoſitione*, quando more dithyramborum, compoſita fuerit duplicatio nominis; ut ἐρημόπλανος, dixit quidam, & quicquid aliud ita praeter modum tumidum. Naſcitur autem & in *metaphora* frigidum, e. c. *trementes pallidaeque literae.* Quatuor igitur hiſce modis in dictione *frigidum* ita exoriri poteſt.

117. *Compoſitio* autem *frigida* eſt, ubi numerorum varietas non ſervatur, ſed modulatione & numero expers, ubique longas habens ſyllabas; talis eſt Ηκων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν. Πάσης ἡμῶν ὀρϑῆς ὕσης. Nihil enim habet orationi ſolutae aptum, neque in tuto poſitum, propter continuationem longarum ſyllabarum.

118. Fri-

118. Frigidum praeterea eſt verſus continuos ponere, quemadmodum nonnulli, etiam non celatos continuatione [ſolutae orationis.] Poema enim intempeſtivum frigidum eſt, quemadmodum & id quod excedit menſuram.

119. Et ad ſummam quale [in moribus] eſt oſtentatio, tale [in oratione] eſt frigidum. Homo enim glorioſus, quae ſibi non adſunt jactat nihilominus, quaſi ſibi adfuerint; & qui parvis rebus ſuperinducit amplitudinem, ſimilis omnino eſt homini in parvis ſe jactanti. Et quale eſt illud in proverbio *ornatum piſtillum*, tale in dictione eſt etiam id quod in parvis rebus magnifice enunciatur.

120. Atqui aiunt quidam oportere res parvas ample dicere, & ſignum hoc eſſe putant eximiae facultatis dicendi. Ego autem Polycrati quidem oratori veniam do laudanti * * * ut Agamemnonem, in antithetis, & metaphoris, & omnibus tropis laudationi aptis: ludebat enim, non ſerio agebat; & ipſi huic dictionis magnificentiae luſus ineſt. Ludere igitur liceat, ut aio; decorum vero in omni re ſervandum, hoc eſt, convenienter [rei naturae] loquendum; exilia, exiliter, & ampla, ample [exponendo.]

121. Quemadmodum Xenophon de Teleboa fluvio qui parvus & pulcher eſt, inquit, *Erat autem hic fluvius minime magnus, pulcher tamen*, brevitate enim compoſitionis, & terminatione in ν ἐφελκυστικόν, tantum non monſtravit nobis

nobis parvum eum amnem esse. Alius autem quidam, loquens de fluvio simili Telebose, inquit, qui ex *Lauricis montibus erumpens, volvitur in mare*; quasi de Nilo loqueretur [semet] praecipitante, aut de Istro in mare irruente. Hujusmodi igitur omnia, *frigida* dicuntur.

122. Parva tamen alia ratione fiunt magna, non per dictionem indecoram, sed interdum ex necessitate; ut, cum imperatorem aliquem, qui parvas res bene gesserit, extollere volumus, tamquam qui magnas bene gesserat: e. g. quum Ephorus Lacedemone eum qui exquisite, nec more patriae, pila luserat, virgis caecidit: de hoc enim, licet per se auditu parvum sit, granditer & tragicorum more loqui licet: veluti, *qui in rebus parvi momenti, malos mores impunitos reliquunt, ii viam majoribus flagitiis aperiunt*; & quod *ob parvas res, contra leges commissas, magis oportet in cives animadvertere, non ob magnas*; & *proverbium fecimus, Principium est dimidium totius*, quasi hoc esset simile parvo huic malo; vel etiam, quod *nullum* [*omnino*] *malum parvum sit.*

123. Et hac quidem ratione liceat parvam rem bene gestam, extollere ut magnam: at non aliquod indecorum faciendo; sed quemadmodum quod magnum est saepe utiliter extenuatur, sic utique & parvum extolli poterit.

124. Omnium autem maxime, Hyperbo-

le frigidiſſimum. Eſtque triplex. Aut enim per ſimilitudinem editur; ut illud, *Curſu ventis ſimiles:* aut per praecellentiam; ut illud, *Candidiores nive:* aut per impoſſibile; ut illud, *Coelo caput ſtabilivit.*

125. Omnis quidem hyperbole impoſſibilis eſt: neque enim nive candidius quicquam eſſe poteſt; neque vento in curſu ſimile: haec tamen hyperpole, quam dixi, prae caeteris nominatur impoſſibilis. Quam potiſſimum ob cauſam frigida videtur omnis hyperbole, quod impoſſibili ſimilis ſit.

126. Propter hoc autem maxime & comici poëtae utuntur ipſa, quia ex impoſſibili ridiculum ducunt. Quemadmodum de Perſarum voracitate quidam dixit, hyperbolice loquutus, *quod campos totos reliquiis ventris implebant; & quod boves in malis geſtabant.*

127. Ejuſdem ſpeciei eſt & illud, *Magis calvus ſerenitate*, &, *cucurbitulâ ſanior.* Illud vero, *Auro magis aurea*, quod Sapphonis eſt, in hyperbole & ipſum dicitur, nec poſſibile eſt; ſed ex eo ipſo quod impoſſibile ſit, venuſtatem in ſe habet, non frigus. Quod quidem maxime quis in divina Sapphone miraretur, quod rem naturâ periculoſam, & vix feliciter expediendam, venuſte admodum tractaverit. Et de frigore quidem & hyperbole haec; nunc vero de charactere faceto dicemus.

128. *Dictio faceta* venerum plena & hilaris dictio eſt. Gratiarum autem & vene-

rum

rum aliae ſunt majores & grandiores, poëtarum ſcil. aliae humiliores, & magis comicae, maledicis dictis ſimiles. Quales ſunt Ariſtophanis veneres, & Sophronis & Lyſiae. Illud enim, *Cujus facilius quis dentes numeraret quàm digitos*, de anu dictum; & illud, *Quot dignus erat accipere plagas, tot accepit drachmas:* hujuſcemodi urbanitates, nihilo diſcrepant à dictis maledicis; neque longè abſunt à ſcurrilitate.

129. Illud tamen, *Una cum ea nymphae ludunt.—Animo autem laeta erat Latona:*—&, *facile conſpicua eſt pulchrae vero omnes.* Haec autem ſunt quae vocantur dignitatis plenae veneres, & ſublimes.

130. Utitur autem ipſis Homerus & ad terrorem quandoque, & ad emphaſin: & ludens terribilior eſt; primuſque ipſe videtur inveniſſe terribiles lepores: ut illud de maximè remota ab omni venuſtate perſona, de Cyclope, inquam, *Utin ego noviſſimum comedam, reliquos autem prius:* [quod ſcil. in proverbio jam eſt] *Cyclopis hoſpitale munus.* Non enim ita dirum exhibuit eum per cetera, cum duos ex ſociis [Ulyſſis] devoraret; neque per lapidem portae loco adhibitum, neque per baculum; ut per hanc ipſam facetiam.

131. Utitur autem hujuſcemodi forma & Xenophon, & ipſe quoque orationi gravitatem inducit e leporibus: ut de armata ſaltatrice. Interrogatus a Paphlagone, num etiam

iam mulieres una cum ipsis bellum gererent, *Sane*, inquit: *hae namque & regem fugarunt.* Duplex enim gravitas apparet ex ea venustate: una quidem, quod non mulieres secutae sunt ipsos [in bellum,] sed Amazones: altera vero, in regem, si adeo imbecillus erat, ut a mulieribus [pulsus] fugeret. Species igitur leporum tot, talesque sunt.

132. Sunt autem in rebus venustates; quales nympharum horti, hymenaei, Cupidines, tota Sapphonis poësis. Hujuscemodi namque, quamvis ab Hipponacte dicta fuerint, venusta sunt. Et ipsa res hilaris sua sponte est; nemo enim canit hymenaeum iratus, neque Cupidinem Erinnym faciet vi locutionis, aut gigantem; neque risum fletum.

133. Quapropter, si qua est in re [ipsa] venustas, haec [omnia] dictio etiam venustiora reddit, quale, *veluti quando Pandari puella, viridis Luscinia pulchre canit, cum ver nuperrime advenerit.* Hic enim & Luscinia avis est venusta, & ver natura venustum: multum tamen insuper ornata sunt dictione; & sunt venustiora, illud χλωρῆς, & illud Πανδαρέου κόρη, dicere de avi; quae scil. poëtae propria sunt.

134. Saepe autem & res injucundae sunt natura & illepidae: a dicente tamen fiunt lepidae. Hoc autem apud Xenophontem videtur primum inventum esse: cum accepisset enim expertem risus personam & infacetam,

Aglai-

Aglaitadam Perſam, riſum invenit ex ipſo lepidum, quod *facilius eſt ignem ex te excudere, quam riſum.*

135. Haec autem eſt & maxime vis venuſtas, & maxime in dicente [poſita.] Res enim & natura infaceta erat & mimica lepori, quemadmodum & Aglaitadas: hic autem quaſi patefacit, quod è talibus etiam rebus jocum ducere liceat, quemadmodum & à calido refrigerari, & à frigidis calefieri.

136. Quum autem quae ſunt venuſtatum genera oſtenſum ſit, & in quibus [poſita,] nunc & locos indicabo, unde venuſtates [ducuntur.] Erant autem, ut diximus, quaedam earum in *dictione*, quaedam in *rebus* ipſis. Indicabimus igitur & locos utriuſque, & primo *dictionis*.

137. Statim igitur prima eſt venuſtas, quae naſcitur ex *conciſa brevitate*: quando idem dilatatum invenuſtum factum fuerit, à celeritate autem venuſtum. Veluti apud Xenophontem, *Revera, nihil huic cum Graecia negotii eſt, cum ego ipſe eum viderim, ut Lydum ambas aures perforatum; & ita res erat.* Illud enim adjunctum, ſcil. *ita res erat*, ob conciſam brevitatem venuſtatem gignit: ſi autem dilatatum fuiſſet pluribus verbis, quod ſcil. *haec vera erant, erat enim manifeſte perforatus*, narratio exilis fuiſſet loco venuſtatis.

138. Saepe autem etiam duae res per unam oſtenduntur venuſtatis gratia, ut de A-

mazone dormiente quidam dixit, quod *arcus intenſus humi jacebat, & pharetra plena, ſcutum ad caput; cingula autem non ſolvunt.* In hoc enim & [Amazonum] inſtitutum de cingulo [non ſolvendo] narratum eſt, & quod illa non ſolverat cingulum, duae res per unam dictionem; & ex hac conciſa brevitate elegans quiddam natum eſt.

139. Secundus autem locus eſt ab *ordine:* idem enim primum quidem poſitum, vel medium, invenuſtum fit, in fine autem, venuſtum, ut Xenophon inquit de Cyro, *Dat autem ipſi & dona, equum & veſtem & torquem, & agrum ejus non amplius diripi:* in his enim, ultimum eſt id quod venuſtatem efficit, ſcil. *Agrum ejus non amplius diripi,* propter novitatem doni & quod eſſet [Cyro ſolo] proprium. Cauſa autem venuſtatis eſt locus: ſi utique primum poſitum fuiſſet, invenuſtus fuiſſet; ut, quod *dat ipſi dona, agrum ejus amplius non diripi, & equum, & veſtem, & torquem.* Nunc vero cum antea narraſſet uſitata dona, ultimum intulit illud peregrinum & inſuetum; ex quibus omnibus conflata eſt venuſtas.

140. Veneres autem quæ naſcuntur è *figuris,* perſpicuae ſunt, plurimaeque apud Sapphonem, ut ex reduplicatione alicubi ſponſa ad Partheniam inquit; Παρθενία Παρθενία, ποῖ με λιποῦσα οἴχῃ; *Parthenia! Parthenia! quo, me relicta,*

relicta, vadis? haec autem reſpondet ipſi eadem figura, Οὐκ ἔτι ἥξω πρὸς σὲ, οὐκ ἔτι ἥξω. *Non amplius veniam ad te, non amplius veniam.* Major enim venuſtas apparet, quam ſi ſemel dictum eſſet & ſine figura. Atqui reduplicatio ad terrores movendos potius inventa videtur: ea vero & graviſſimis rebus utitur venuſtatis gratia.

141. Ducit autem Veneres aliquando etiam ex relatione: ut cum de veſpere inquit, *Veſper! cuncta fers; fers vinum, fers capram, fers matri puellam:* etenim hic lepos exiſtit è voce illa φέρεις, *fers*, quae ad idem refertur. Multas autem alias [ex his figuris] poſſet quis promere Veneres.

142. Naſcuntur & è verbo lepores, id eſt, è metaphora: ut de cicada, "Πτερύγων δ' ὑπὸ κἀκχέει λιγυρὰν ἀοιδάν· ὅ, τι ποτ' ἂν φλογιον καθέταν ἐπιπλάμενον καταυδείη."

143. E *compoſito verbo & dithyrambico*, Δέσποτα ὠλένων μελανοπτερύγων, τυτὶ δεινὸν πρὸ πτερύγων ἀυτὸ ποίησον· quae maxime accommodatae comoediis ſunt & ſatyrorum fabulis luſiones.

144. Et è *vulgari quoque verbo* naſcitur: ut cum Ariſtoteles inquit, *In quantum enim ſolitarius ſum, fabularum amantior factus ſum*, E verbo conficto, ut idem in eodem, *quanto enim magis ſum ſolus & ſolitarius, tanto magis fabularum*

rum cupidus ſum factus. Illud enim μονώτης, eſt pervulgatae communiſque orationis verbum, illud vero ἀυλίτης factum eſt ex ἀυτός.

145. Multa autem verba ex eo quod de re aliqua *contra conſuetudinem* uſurpantur, lepida ſunt, veluti, *avis enim haec paraſita eſt paraſiti.* Hic enim lepos exiſtit ex eo quod in avem luſit ut in hominem, & quod minime uſitata verba attribuit avi. Hi igitur lepores ab ipſis verbis exoriuntur.

146. Praeterea ex collatione Sappho de viro qui ſupra alios eminebat, [venuſte admodum] inquit [*caeteris*] *antecellit, quemadmodum Lesbius poëta alienigenis* [*poëtis:*] hic enim leporem potius genuit collatio quam amplitudinem. Atqui licebat ipſi dicere, *anveluti luna aliis ſideribus, vel ſol ſplendidior;* aut quaecunque alia magis propria poëtarum.

147. Sophron autem & ipſe ſimili forma inquit, *Vide quomodo pueri foliis & feſtucis conjectis impetum in homines illos faciunt, quemadmodum dicunt Trojanos in Ajacem.* Etenim hic venuſta eſt collatio, & quae illudit Trojanis tanquam pueris.

148. Eſt autem quaedam venuſtas proprie Sapphica ex [ſubita] *mutatione conſilii,* ubi illa, re ſcil. aliqua jam enunciata, animum ſubito mutaverit, quaſi dicti illius ipſam poenituerit: ceu inquit, *Altè jam ſuperliminare extollite fabri, gener ingreditur aequalis Marti,*

[*ſal-*

[*ſaltem*] *viro magno multo major:* tanquam reprehendens ſeipſam, quod impoſſibili uſa eſſet hyperbole, & quia nemo Marti aequalis eſt.

149. Ejuſdem autem formae & illud de Telemacho, quod, *Duo canes ante regiam domum erant vincti: poſſem etiam canum ipſorum nomina ponere, verum quid mihi prodeſſent nomina haec?* Etenim hic mutato conſilio ſimul urbane luſit, nominibus illis ſilentio praeteritis.

150. Praeterea lepos exoritur ex verſu alterius poëtae facete interpoſito. Ut Ariſtophanes irridens quodam loco Jovem, quod non impios fulminibus percutit, addit, *ſed, ſua templa ferit & Sunium promontorium Attici agri.* Tanquam igitur non amplius Jupiter notari videtur, ſed Homerus & verſus Homericus; & ex hoc major exiſtit lepos.

151. Habent autem quiddam feſtivum & allegoriae quaedam: quemadmodum illud, [*Videamus*] *populares, quaenam ſervus veſter parturiens fert:* & Sophronis illa quae de ſenibus prolata ſunt; *Hic cum & ipſe ſim, ad vos qui ejuſdem coloris pilos habetis, canique & ipſi eſtis, navim adpello, tempus navigandi idoneum expectans; iis enim qui tot annorum ſunt, quot ipſi ſumus, anchorae jam in alto ſtant.*

152. Et quaecunque de mulieribus allegorice loquitur tanquam de piſcibus, σωλῆνες, γλυκὺχρεον κοῦχύλιον χηρᾶν γυναικῶν λιχνέυμα-

σιν. Et aptiora mimis hujuſcemodi omnia, & obſcena ſunt.

153. Eſt etiam quaedam venuſtas, quae παρὰ προσδοκίαν dicitur: ut illa Cyclopis, quod *poſtremum comedam Utin*, non enim expectabat tale munus aut Ulyſſes, aut qui legit. Et Ariſtophanes de Socrate inquit, *Flectens obeliſcum, deinde perpendiculum manu ſumens, à palaeſtra veſtimentum removit.*

154. Jam enim ex duobus locis hic extitit venuſtas. Non enim ſolum praeter expectationem id illatum eſt, ſed neque reſpondit prioribus. Hujuſcemodi autem inconſequentia, vocatur griphus: quemadmodum Bulias, qui apud Sophronem oratorem agit, (nihil enim dicit quod cohaereat ſibi ipſi;) & apud Menandrum itidem prologus Meſſeniae.

155. Saepe autem & membra ſimilia pepererunt venuſtatem. Ut inquit Ariſtoteles, *Ex Athenis Stagiram veni propter regem magnum: indeque Athenas redii propter hyemem magnum.* Cum enim deſierit in ambobus membris in idem nomen, procreavit venuſtatem. Quod ſi demſeris ex alterutro membro illud μέγαν, ſimul ſuſtuleris leporem.

156. Et accuſationes utique reconditae quandoque ſimiles ſunt leporibus. Quemadmodum apud Xenophontem Heraclides, qui vivebat cum Seuthe, accedens ad ſingulos convivas, & hortans illos ut dono darent Seuthi,

thi, quod quiſque eorum haberet: haec enim & venuſtatem aliquam prae ſe ferunt, & accuſationes tectae ſunt. Veneres igitur quae in verbis exiſtunt tot ſunt, & loci.

157. In rebus autem ducuntur Veneres ex proverbio. Natura enim venuſta res eſt proverbium. Ut Sophron, * ἐπίης * ἔφη ὁ τὸν πατέρα πνίγων. Et alio quodam loco inquit, *Ex ungue enim leonem pinxit. Torynan edolavit. Cuminum ſevit.* Etenim duobus proverbiis & tribus ſuperinductis utitur, ut lepores ſibi numero creſcant: fermeque cuncta ex fabulis ipſius proverbia licet ſeligere.

158. Et fabula cum uſurpatur tempeſtive, venuſta eſt. Sive vetus: ut Ariſtoteles de aquila inquit, quod *fame perit, roſtrum intorquens: ita autem plectitur, quia cum olim homo eſſet, injuria hoſpitem affecit.* Hic igitur vetere fabula uſus eſt, & communi.

159. Multas autem praeterea [fabulas] fingimus utiles & accommodatas rebus: veluti quidam de fele dicens, quod unà cum luna extenuaretur, & pingueſceret, adfinxit; *hinc & fabula exorta eſt, quod luna peperit felem.* Non enim tantum ex ipſo commento extitit lepos, ſed etiam fabula prae ſe fert lepidum quiddam, quae facit felem lunae filiam.

160. Saepe autem & ex timore [ſubito] immutato naſcitur venuſtas, quando fruſtra & ſine cauſa, aliquis perterritus fuerit, veluti qui cingu-

cingulum ut ſerpentem [timuerit,] vel furnum ut hiatum telluris: quae ſane & ipſa magis apta comoediis ſunt.

161. Et imagines utique ſunt venuſtae, ſi *gallum* Medo ſimilem dicas, quia criſtam rectam fert; regi autem, quia purpureus eſt, vel quia cum clamârit gallus ſubſilimus, non ſecus atque cum rex clamat, & metuimus.

162. Ex hyperbolis autem Veneres maxime exoriuntur, quae frequentantur in comoediis; omnis enim hyperbole impoſſibilis eſt. Ut Ariſtophanes de ingluvie Perſarum inquit, quod *aſſabant boves in furno pro panibus*: de Thracibus vero alter, quod *Medoces rex integrum bovem geſtabat in mala.*

163. Ejuſdem autem generis & hujuſcemodi ſunt, *Magis ſanus coloquinta*: &, *Magis calvus ſerenitate*: & illa Sapphonis, *Multo pactide in cantu ſuavior; magis aurea auro.* Omnes enim hujuſcemodi Veneres, ex hyperbolis profecti ſunt, etſi diſcrepant inter ſe.

164. Diſtant autem inter ſe, ridiculum ac venuſtum: primum quidem *materia*: Venerum namque materia ſunt, *nympharum horti, cupidines*; quae quidem res non ridentur: riſus autem, *Irus* & *Therſites*. Tantum igitur inter ſe diſtabunt, quantum Therſites à Cupidine.

165. Diſtant autem & *dictione* ipſa; venuſtum enim cum ornatu profertur, & verbis pulcherrimis, quae in primis pariunt Veneres.

Veluti

Veluti ποικίλλεται μὲν γαῖα πολυ̃ ἔφανος, i. e. *Variegatur tellus multis florum corollis*: & illud, Χλωρηΐς ἀηδών. Ridiculum autem, & verborum eſt humilium, & communiorum: cujuſmodi eſt, ὅσον γὰρ, &c. i. e. *quanto magis ſolus & ſolitarius ſum, tanto magis fabularum ſum cupidus.*

166. Deinde extinguitur [ridiculum] per dictionem ornatam, & pro ridiculo miraculum [vaniſſimum] efficitur. Veneres ſane ſunt cum modeſtia: ornare autem verbis ridicula, ſimile eſt atque ſimiam decorare.

167. Quare & Sappho de pulchritudine canens, utitur verbis pulchris, & tota ſuavis eſt, & de *cupidinibus* utique, & de *aëre*, & de *halcyone*, & omnia [fere] verba pulchra ipſius poëſi intexta ſunt: nonnulla autem & ipſa fabricata eſt.

168. Aliter autem irridet agreſtem ſponſum, & janitorem qui verſatur in nuptiis, valde humiliter & pedeſtribus potius verbis quam poëticis. Quapropter haec ipſius poëmata recitationi magis quam cantui apta ſunt: neque accommodari poſſunt ad chorum, vel ad lyram, niſi ſit chorus qui rem aliquam ſimpliciter enarrat.

169. Maxime autem diſtant & ex *voluntate:* non enim ſimilia vult qui delectatur leporibus & qui riſum concitat; verum alter eorum oblectare, alter vero rideri. Et à *con-*

ſequentibus utique: his enim, riſus comitatur; his vero, laus.

170. Et ex *loco:* his enim riſus artes & leporum, in ſatyro & comoediis. Tragoedia autem Veneres quidem recipit in multis, riſus autem inimicus tragoediae; neque enim cogitaret aliquis tragoediam ludentem; quia ſatyram ſcriberet pro tragoedia.

171. Utentur autem aliquando, & prudentes ridiculo ad tempora quaedam, veluti in feſtis diebus & conviviis.

172. Et in increpationibus adverſus delicatiores: ut, *telauges thylacus*, & *Cratetis poëtica*, & *lentis laudatio*, ſi legerit aliquis ad luxurioſos. Hujuſcemodi autem eſt fere & cynica ratio: etenim hujuſcemodi ridicula praecepti ordinem adſumunt, & ſententiae.

173. Eſt autem & morum quaedam declaratio ex ridiculis, & vel luſionis, vel intemperantiae: veluti τὸν οἶνον τὸν προχυθέντα ἐπισχὼν τὰ ἀσήλαια ἀντὶ οἰνέως· oppoſitio enim quae in nominibus exiſtit & cura, declarat quoddam frigus morum & animum incultum.

174. De dicteriis quidem, * tanquam imago quaedam eſt: * oppoſitio enim faceta. Utentur autem hujuſcemodi imaginibus: ut Aegyptia clematis, longum & atrum hominem: & Marina ovis, ſtultum in mari. Hujuſcemodi quidem utentur: ſecus, fugiemus dicteria tanquam ſcurrilitates.

175. Ef-

175. Efficiunt autem lepidum genus orationis, & ea quae dicuntur pulchra vocabula. Definit autem ipsa Theophrastus sic, *Pulchritudo nominis est quod ad auditum, vel aspectum jucundum est, vel quod est sententia honestum.*

176. Ad aspectum autem, jucunda hujuscemodi sunt, ῥοδόχροον, ἀνθοφόρᾳ χρόας. Quaecunque enim jucunde videntur, haec & cum dicuntur pulchra sunt. Ad auditum autem, Καλλίφραλος, Ἀννοῶν· concursus enim horum λλ sonorum quiddam habet, & ille etiam νν literarum.

177. Et demum Attici ν ob suavem sonum attrahunt, Δημοσθένην dicentes & Σωκράτην. Propter sententiam autem plena dignitatis ejusmodi sunt, ceu Ἀρχαῖοι, pro, παλαιοὶ honestius est; ἀρχαῖοι enim sunt viri honore digniores.

178. Apud musicos autem dicitur quoddam nomen *leve*, & alterum *asperum*, & aliud *compactum*, & aliud *tumidum*.

179. *Laeve* igitur nomen est, quod ex vocalibus, sive totum, sive magna ex parte constat; ut Αἴας· *asperum* autem, ut βέβρωκε· & ipsum utique hoc asperum nomen cum imitatione sui ipsius prolatum. *Compactum* autem anceps, & mixtum aequaliter literis.

180. *Tumidum* autem in tribus, latitudine, longitudine, conformatione: ceu, βροντὰ pro βροντή.

βραυτή. Etenim aſperitatem ex priore ſyllaba habet; & ex ſecunda, longitudinem quidem propter productam; latitudinem autem, propter conſuetudinem Dorum: lata enim omnia loquuntur Dores.

181. Quare neque cum aliquos notabant utebantur Dorico ſermone, ſed amarè Atticiſſabant: lingua enim Attica rotundum quiddam habet & populare, & hujuſcemodi urbanitatibus aptum. Haec ſane praeter inſtitutum prolata ſint: è dictis autem nominibus laevia ſola ſumenda, ut elegans quiddam habentia.

182. Naſcitur autem & ex compoſitione elegantia. Non eſt ſane proclive de hujuſcemodi modo diſputare: neque enim quicquam traditum eſt à ſuperioribus [ſcriptoribus] de eleganti compoſitione: pro viribus tamen conandum eſt dicere.

183. Fortaſſe enim exiſtat voluptas quaedam ac lepos, ſi conſtruxerimus ex verſibus compoſitionem, ſive integris, ſive dimidiatis. Non tamen ut ipſi verſus appareant in continuatione orationis. Sed ſi ſeparârit aliquis ſingillatim illos & diſtinxerit, tunc demum à nobis ipſis deprehendantur eſſe verſus.

184. Si praeterea verſus ſpeciem tantummodo habuerint, eandem gignent venuſtatem: latenter autem irrepit venuſtas ex hujuſcemodi voluptate. Et plurima quidem hujuſcemodi ſpecies eſt apud Peripateticos, & apud Platonem,

nem, & apud Xenophontem, & Herodotum, fortaſſe etiam apud Demoſthenen multis locis. Thucydides tamen fugit hanc ſpeciem.

185. Exempla autem ipſius ſumeret aliquis haec: veluti Dicaearchus inquit, ἐν Ἐλέᾳ τῆς Ἰταλίας, ἀμφοτέρων ἤδη τὴν ἡλικίαν ὄντα· amborum enim membrorum exitus quiddam continent, quod ſimilitudinem habet verſus; ob connexionem autem, & continuationem occulitur quicquid metrici habet; voluptas vero non parva ſubeſt.

186. Plato ſane multis in locis ipſo [verborum] rythmo elegans eſt, ubi [ſcil. rythmus] modice extenditur, ita ut neque ſedem [nimis abruptam] habeat, neque longitudinem: horum enim alterum ſubtile eſt & grave, longitudo vero magnificum: ſed membra rei cuidam lubricae ſimilia ſunt, neque in totum numeris metricis adſimilantur, neque orationi pedeſtri; veluti in diſputatione de muſica, ante & poſt haec verba, *νῦν δὴ ἐλέγομεν.*

187. Et rurſus, *μινυρίζων* &c. i. e. *in cantibus animum delinientibus aetatem ſuam conſumit.* Et rurſus, *τὸ μὲν πρῶτον*, &c. i. e. *primum quidem ſi quid iracundum habebat tanquam ferrum emollit.* Sic enim elegans, & canorum apertè. Si autem everſa [ſtructura] illa dixeris, ἐμάλαξεν ὥσπερ σίδηρον, vel διατελεῖ ὅλον τὸν βίον, abſtuleris ex oratione omnem leporem qui in

ipſis numeris reſidet: minime autem in ſententia aut in verbis [per ſe.]

188. Et de muſicis utique inſtrumentis rurſus lepide aptavit verba, ubi ſcil. inquit, *Lyra itaque tibi reſtat in civitate* [*utilis.*] Si namque everſa coagmentatione illa dixeris, κατὰ πόλιν λείπεται, efficies quiddam ſimile ei qui longe diverſam ſtructuram molitur.

189. Huic autem adjungit, *& fiſtula in agris paſtoribus commoda:* extenſione enim & longitudine, valde venuſte imitatus eſt aliquo modo ſonum fiſtulae. Erit autem id planum, ſi aliquis mutata ſtructura idem dixerit.

190. *De venuſto* igitur, quod ex verborum ſtructura oritur, tot, ut in re perdifficili [ſint dicta.] Dictum eſt etiam de charactere *venuſti*, quibus ex rebus & quomodo gignitur. Quemadmodum autem magnificae propinqua erat frigida forma, ſic venuſtae propinqua eſt quaedam vitioſa. Nominant autem ipſam communi nomine κακόζηλον, [ſive malam affectionem.] Naſcitur vero & ipſa ex tribus, quemadmodum & reliquae omnes.

191 In ſententia quidem: quemadmodum qui dixit, *Centaurus ſe ipſum equitans.* Et de Alexandro deliberante, utrum in Olympico certamine curreret, quidam ita dixit, *Alexander curre matris tuae nomen.*

192. In verbis autem ita naſceretur, veluti, *ſubriſit roſa ſuavicolor.* Metaphora enim illa

ſubriſit,

ſubriſit, indecore admodum annectitur; & verbum illud compoſitum *ſuavicolor*, ne in poëmate quidem aliquis poneret bene ſanus. Vel, ut quidam dixit, quod, *ſubfiſtulabat pinus auris*. In dictione ſane hoc pacto.

193. [Κακοζήλον etiam gignit] compoſitio anapaeſtica, & quae maxime ſimilis eſt fractis, & ſine ulla dignitate verſibus qualia & maxime ſunt Sotadea, ut mollia; Σκύλας καύματι κάλυψον, & Σείων μελίην πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον, pro illo σείων πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον· verſus enim videtur in aliam formam mutatus, ut illi qui feruntur è maribus in feminas converſi. Tot quidem, & de prava imitatione.

194. De tenui nota, habemus & res quaſdam puſillas utique, & formae huic accomodatas. Ut quod apud Lyſiam eſt, *Domunculum habeo duplicem, cujus partes ſuperiores, inferioribus aequales ſunt*. Verba autem omnia propria eſſe debent, & ex conſuetudine: quod enim non diſcedit à conſuetudine, eſt omnium tenuiſſimum; quod vero extra conſuetudinem eſt, & tranſlatum, idem magnificum.

195. Neque verba compoſita ponere debemus, pertinent enim ad formam huic [omnino] contrariam. Neque itidem [verba] conficta; neque quaecunque alia magnificentiam pariunt. In primis autem perſpicuam oportet

eſſe

esse dictionem. Perspicuitas autem ex pluribus oritur.

196. Primum quidem ex verbis propriis, deinde ex copulatis. Quod autem caret conjunctionibus, & dissolutum est totum, obscurum omnino est. Incerta enim sunt singulorum membrorum principia propter dissolutionem: quemadmodum Heracliti scripta: etenim haec tenebricosa efficit, magna ex parte, dissolutio.

197. Apta igitur fortasse magis contentionibus dissoluta locutio. Eadem autem & histrionica vocatur; excitat enim actionem dissolutio. Locutio vero idonea scriptionibus est, quae facile legi potest. Haec autem est quae connexa & tanquam munita est conjunctionibus. Et hanc ob causam utique in Menandro actorum opera utuntur, qui est in multis partibus dissolutus: Philemonem autem legunt.

198. Quod vero accommodata res sit actori dissolutio, exemplo hoc intelligitur; [*Infantem hunc*] *ô amice, concepi, peperi, alo.* Ita enim dum dissolvitur, coget etiam nolentem, actionem [& gestum] adhibere, propter dissolutionem. Si vero, verbis inter se connexis, dixeris *concepi & peperi & alo*, multam vacuitatem affectuum, copulis additis, eo conjicies: omne autem quod est vacuum ab affectibus, est remotum ab actione.

199. Sunt autem & alia documenta histrionibus apta, veluti & Ion apud Euripidem, qui arcum arripit, & cygno minatur avi, ster-

core

core inquinanti ſimulachra deorum. Etenim motus multos praebet hiſtrioni curſus ad arcum, & vultus elatio ad coelum perſonae loquentis cum cygno, & reliqua omnis conformatio ficta ad auxiliandum hiſtrionem. Verum non eſt nobis nunc propoſitum de ſtudio hiſtrionum agere.

200. Fugiat autem plana ſcriptio & ambiguitates: figura autem utatur ea, quae vocatur epanalepſis.

201. Epanalepſis autem eſt ejuſdem copulae repetitio, in illis partibus orationis, quae poſt longam ſeriem inferuntur; e. g. *Quae quidem fecit Philippus, & quomodo Thraciam ſubegit, & Cherſoneſum cepit, & Byzantium expugnavit, & Amphipolin reddere recuſavit, haec quidem praetermittam.* Ferme enim copula μὲν inlata, in memoriam nobis revocavit id quod propoſitum fuerat, & reduxit nos ad principium.

202. Illuſtrationis autem gratia, ſaepiſſime idem bis erit dicendum: quicquid enim conciſius dicitur, ſuave potius quam perſpicuum eſt: ut enim qui praetercurrunt aliquando vix aſpiciuntur, ita locutio vix percipitur propter celeritatem.

203. Fugere autem oportet & dicendi formas, quae caſibus obliquis conſtant: etenim hoc obſcurum. Cujuſmodi eſt Philiſti dictio.

204. Brevius autem exemplum obliquae locutionis, & hac de cauſa obſcurae, eſt illud

apud Xenophontem: *Et quod triremes Lacedaemoniorum, & Cyri ipſius, ab Ionia in Ciliciam circumnavigaturas, Tamum habentem audiviſſet:* hoc enim rectis caſibus prolatum diceretur hoc pacto, *Triremes quidem multae Lacedaemoniorum & Perſarum, in Ciliciam exſpectabantur, Cyro fabricatae in hunc uſum: ſolvebant autem ab Ionia; Tamus vero Aegyptius iis navarchus erat conſtitutus.* Longius quidem fortaſſe ſic extitiſſet, ſed planius.

205. Et demum naturali ordine nominum utendum: cujuſmodi eſt illud, *Epidamnus eſt urbs, à dextra naviganti in ſinum Ionicum.* Primo enim nominatur illud de quo [agitur,] deinde quid hoc ſit, [ſcil.] quod oppidum, & alia deinceps.

206. Poſſet quidem igitur & contra fieri: ut illud: *Eſt urbs quaedam Ephyra.* Non enim penitus hunc probamus ordinem, neque alterum improbamus, ſed expoſuimus tantum naturalem formam ordinis.

207. In narrationibus autem, ſive à recto caſu incipiendum, *Epidamnus eſt urbs:* ſive ab accuſandi, cujuſmodi eſt hoc, *Aiunt Epidamnum urbem.*— Alii autem caſus obſcuritatem praebebunt, & moleſtiam, tum ei qui loquitur, tum ei qui audit.

208. Danda autem eſt opera, ne in longitudinem [nimiam] verborum ambitus extendamus. *Acheloïs enim ex Pindo monte decurrens; ſuperne quidem juxta urbem Stratum in*

mare

mare defluit: ſed ſua ſponte requieſcere, & auditori reſpirandi facultatem permittere [debent,] hoc pacto: *Acheloïs enim ex Pindo monte decurrit,*— ita enim multo erit clarius.

209. Quemadmodum quae multa ſigna habent viae & multas requietes: ducibus enim ſigna ſimilia videntur. Quae vero via ſine ſignis erit, eademque fuerit ſui ſimilis, etſi parva fuerit, incerta videtur. De illuſtratione quidem haec, ut pauca è multis, at in oratione tenui, maxime ipſa uti debemus.

210. Fugere autem in compoſitione formae hujus oportet, primum quidem longitudines membrorum: magnificum enim quiddam eſt omnis longitudo. Quemadmodum heroicis metris hexametrum, quod heroicum vocatur propter amplitudinem, & heroibus accommodatum. Comoedia autem, nova ſcil. in trimetrum eſt contracta.

211. Plerumque igitur membris trimetris utemur, & aliquando inciſis [ſive commatibus.] Quemadmodum Plato quidem inquit, *Heri deſcenderam in Pyraeum cum Glaucone:* crebrae enim [hic ſunt] pauſae & ceſſationes. Aeſchines autem inquit, *Sedebamus quidem ſuper ſedibus ubi athlothetae certamen inſtituunt.*

212. Habebant autem & ſedem firmam extremae partes membrorum, & baſin: ut ſunt illae quae dictae ſunt. Productiones enim in poſtremis partibus magnificae: cujuſmodi ſunt illae Thucydidis, *Acheloïs fluvius ex Pindo monte ortum ducens,* & quae ſequuntur.

213. Fu-

213. Fugiendi igitur ſunt & longorum elementorum concurſus in forma hac, & diphthongorum: tumidum enim eſt omnis productio. Et ſicubi; brevia cum brevibus concurrere oportet, ut, Πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἐστιν. vel brevia cum longis, ut, ἠέλιος, aut alia quapiam ratione per brevem literam. Et demum hoc dictionis genus apparere debet omnino humile & vulgare, & [ſtudio quodam] in hunc modum confictum.

214. Fugiat autem & inſignes figuras. Quicquid enim harum ope fit illuſtre, praeter conſuetudinem eſt, & minime vulgare: perſpicuitatem & perſuadendi vim forma haec maxime recipiet. De perſpicuitate igitur & ſuaſione dicendum.

215. Primum autem de perſpicuitate. Oritur autem perſpicuitas primum quidem ex accurata narratione, & cum omittitur nihil neque amputatur: veluti ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχετηγὸς, & tota illa [quae ſequitur] comparatio: perſpicuitatem enim habet ex eo quod cuncta dicta ſunt, quae eveniunt, & nihil omiſſum eſt.

216. Et curſus equorum in funere Patrocli, ubi inquit, Πνοιῇ δ' Ευμήλοιο μετάφρενον, & Ἀιεὶ γὰρ δίφρῳ ἐπιβησομένοισιν ἐΐκτην· Cuncta haec perſpicua ſunt, ex eo quod nihil omiſſum eſt eorum quae eveniunt, & evenire.

117. Qua-

217. Quapropter ſaepenumero etiam iterare aliquid perſpicuitatem parit magis quam id ſemel tantum dicere: veluti, *Tu vero illum viventem dixiſti malè, & nunc mortuum ſcriptis tuis vexâſti malè:* bis enim poſitum κακῶς, magis perſpicuum facit dicterium.

218. Quod autem Cteſiae objiciunt, quod verboſior ſit propter repetitiones, multis quidem fortaſſe locis rectè objiciunt: multis autem non ſentiunt hominis perſpicuitatem [de induſtria captam:] bis enim idem ponit quoniam majorem ſaepe habet emphaſin.

219. Cujuſmodi ſunt haec: Stryaglius quidem vir Medus, femina Sacida ex equo dejecta, (pugnant enim feminae apud Sacas, ut Amazones) cum vidiſſet Sacida formoſam, & florentem aetate, poteſtatem illi fecit ut ſalva abiret. Poſtea ictis foederibus, cum ejus amore eſſet captus, repulſam paſſus eſt: ſtatuit igitur ſecum inedia vitam finire. Prius autem epiſtolam ad mulierem ſcribit, illam incuſans his verbis, *Ego te conſervavi, & tu opera mea conſervata es: ego autem tua opera perii.*

220. Hic reprehenderet aliquis fortaſſe qui brevitati ſtuderet, quod bis nullam ob cauſam poſitum eſſet [illud,] *Conſervavi te, & per me conſervata es;* idem enim ſignificat utrumque. Sed ſi abſtuleris alterum illorum, unà abſtuleris & perſpicuitatem, & qui naſcitur ex perſpicuitate affectum. Praete-

rea quod additur, illud inquam *perii* pro *pereo*, evidentius est propter rei consummationem: quod enim factum jam est, gravius est quam quod futurum est, aut adhuc fit.

221. Et omnino utique poëta hic (poëtam enim ipsum vocarit aliquis merito) perspicuitatem molitur in omnibus ejus scriptis, quemadmodum in hisce. * * *

222. Non [autem] ea quae evenêre, semel & simul oportet dicere quod evenerint, sed paulatim, suspenso auditore, & traducto illo in eosdem animi motus. Hoc Ctesias in nuntio de Cyro mortuo facit.

223. Cum venisset enim nuntius, non extemplo dicit Parysatidi mortuum esse Cyrum: hoc enim fuisset quod fertur [proverbio] *Scythica* [*sive barbara*] *vox:* sed primum quidem nuntiat, ipsum vicisse: haec autem gavisa, & toto animo commota est. Deinde quaerit ex illo, Rex vero ut agit? ille vero, inquit, fugit. Et haec suscepto sermone, Tissaphernes enim sibi ipsi horum causa est. Et rursus quaerit, Cyrus autem ubi nunc est? nuntius autem respondet, quo loco decet fortes viros degere. Paulatim, & brevi progrediens, vix tandem, ut dici solet, rupta voce id protulit. Qua ratione morate valde, & evidenter ostendit nuntium invitum hanc calamitatem narrasse, & simul matrem & eum qui audit in vehementissimos animi motus conjecit.

224. Oritur autem & inde perspicuitas, cum

cum dicuntur ea, quae res ulla comitantur. Veluti de ruſtico homine iter faciente, quidam inquit, quod *longè audiebatur ſtrepitus pedum ipſius accedentis, tanquam non euntis illius, ſed quaſi tellurem pedibus verberantis.*

225. Quod autem Plato de Hippocrate inquit, [*reſpondit*] *erubeſcens, jam* (ſcil. dum nox adhuc eſſet) *jam enim aurora paululum luciſcebat, ut vultus ejus cognoſci poterit,* quin maxime perſpicuum ſit nemo negabit. Perſpicuitas autem nata eſt ex cura, quae adhibita eſt circa orationem; & ex eo quod recordatus eſt noctu ad illum veniſſe Hippocratem.

226. Aſperitas autem ſoni ſaepe idem efficit: veluti illud, κόπλεν δ' ἐϛιέφαλος, &, πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα· imitatus enim eſt aſperitate ſoni inaequalitatem illam: omnis autem imitatio evidens quiddam in ſe habet.

227. Et facta utique nomina evidentiam gignunt, quia imitatione prolata ſunt: quemadmodum illud, λάπτονλες. Si autem πίνονλες dixiſſet neque imitatus eſſet bibentes canes, neque evidentia ulla illic extitiſſet. Et illud, γλώσσησι utique adpoſitum illi λάπτονλες, adhuc evidentiorem reddit orationem. Et de perſpicuitate quidem, ut craſſo modo dicere licuit, tot.

228. Suaſio autem [ſive perſuadendi vis] in duobus reſidet, in eo quod planum eſt, & in eo quod uſitatum: obſcurum enim & extra conſuetudi-

ſuetudinem, alienum eſt à perſuadendo. Verba igitur neque eximia, neque inflata ſectari oportet in illo dicendi genere quod in perſuadendo verſatur; & eodem pacto compoſitionem ſtabilem, & nihil habentem numeroſum.

229. In hiſce igitur fundatur perſuadendi vis, nec non in illo quod obſervat Theophraſtus, ſcil. quod non cuncta oportet accurate prolixeque exponere, ſed quaedam auditori percipienda, & ſuo marte colligenda relinquere. Cum enim perceperit id quod omiſſum eſt à te, non auditor ſolum, ſed & teſtis tuus efficitur.

230. Et ſimul benevolentior [evadit:] acutus enim ipſe ſibi videtur tua opera, qui anſam ei praebuiſti intelligendi. Contra autem omnia ut ſtulto exponere, ſimile eſt damnanti auditorem.

231. Quoniam autem forma dicendi epiſtolaris indiget tenuitate, etiam de illa dicemus. Artemon igitur, qui exſcripſit Ariſtotelis epiſtolas, ait, oportere eodem ſtylo dialogum ſcribere & epiſtolas: eſſe namque epiſtolam tanquam alteram partem dialogi.

232. Et dicit aliquod fortaſſe, ſed tamen non omne [quod oportebat, attigit.] Oportet enim magis expolitam eſſe quodammodo epiſtolam quam dialogum: hic enim imitatur ex tempore dicentem; haec autem ſcribitur, & donum mittitur aliquo modo.

233. Quis

233. Quis igitur ita cum amico [in familiari congreſſu] loqueretur, ut Ariſtoteles in epiſtola ad Antipatrem ſcripſit, pro ſene quodam in exilium damnato, his verbis: *Si autem in aeternum exilium, unde redire non licet, [cito] hic homo abiturus ſit, apparet non eſſe iis invidendum, qui jam jam ad inferos ſunt deſcenſuri:* qui enim ita differit, demonſtranti potius, non autem familiariter loquenti ſimilis eſt.

234. Praeterea diſſolutiones crebrae [& imitationes] quaecunque, epiſtolis non congruunt: obſcurum enim eſt in ſcriptione diſſolutio. Et quod ad imitationem eſt confictum, non tam ſcriptionis quam concertationis eſt proprium.

235. Veluti in Euthydemo, *Quis erat, ô Socrates, cum quo heri in Lyceo diſputabas? ſane vos magna turba hominum circumſtabat.* Et cum paulum proceſſiſſet, addit, *Sane mihi peregrinus quidam videtur eſſe, cum quo diſputabas, quis erat?* Hujuſcemodi enim omnis locutio, & imitatio, hiſtrioni congruit magis, non epiſtolis quae ſcribuntur.

236. Mores autem & ingenium hominis quam plurimum ſapiat epiſtola: ferme enim quiſque imaginem animi ſui ſcribit epiſtolam. Et licet quidem & ex alia omni ratione videre mores ſcribentis: è nulla autem ſic, ut ex epiſtola.

237. Magnitudo autem epiſtolae contrahatur, quemadmodum & locutio. Valde e-

nim longae, & praeterea oratione tumidiores, per Veritatem, epiſtolae non eſſent, ſed libri potiùs, qui in fronte habent *Salutem*. Quemadmodum Platonis multa, & epiſtola Thucydidis.

238. Et ſtructura quidem verborum diſſolutior potius ſit. Ridiculum enim eſſet periodos componere, quaſi non epiſtolam ſed actionem forenſem ſcriberes. Et non ſolum ridiculum, ſed neque amicitiae aptum: quod enim proverbio fertur, *ficum ficum dicere*, idem in epiſtolis oportet ſervare.

239. Scire autem oportet, non dictionis quoddam genus ſolum, ſed res praeterea quaſdam epiſtolis unice congruere, Ariſtoteles ſane, qui praeter caeteros videtur conſecutus formam epiſtolarum, haec verba [in epiſtola quadam] habet, *Hoc autem ad te non ſcribo*; non enim erat epiſtolae aptum.

240. Si enim aliquis in epiſtola acutas diſputationes ſcribit, & naturae rationes, ſcribit quidem, non tamen epiſtolam ſcribit: epiſtola enim plena debet eſſe comitatis, conciſa, de re ſimplici agens, & verbis ſimplicibus concepta.

241. Elegantiam ſane ipſius conſtituunt, blanditiae illae, quae inter amicos uſurpantur, nec non crebra proverbia [in eam] inſerta: hoc enim ſolum ex iis omnibus quae ſapientiam redolent in ea collocetur: qui autem ſententias edit, & ſuadet aliquid, non ei ſimilis

eſt,

eſt, qui per epiſtolam loquatur, ſed per machinam.

242. Ariſtoteles ſane & demonſtrationibus quibuſdam locis utitur epiſtolarum propriis. Ceu docere volens, quod eodem pacto debet beneficia conferre in magnas civitates & in parvas, inquit: *Dii enim in utriſque aequales. Quapropter quia gratiae deae, aequales conſtituentur à te apud utraſque.* Etenim ipſum quod demonſtratur epiſtolae accommodatum eſt, & demonſtratio haec ipſa.

243. Quia autem & civitatibus aliquando & regibus ſcribimus, ſint ſane hae epiſtolae, paulo elatiores aliquo modo: oportet enim, ante oculos proponere etiam perſonam cui ſcribitur. Elatior ſane fuerit, non tamen ut volumen ſit pro epiſtola: quemadmodum illae Ariſtotelis ad Alexandrum, & ad Dionis propinquos epiſtola Platonis.

244. In univerſum autem miſceatur epiſtola, quod ad dictionem attinet, ex duabus his formis, venuſta inquam & tenui. Et de epiſtola quidem tot, & ſimul de forma tenui.

245. Vicina autem eſt tenui, vitioſa forma, quae vocatur arida. Naſcitur autem & haec in tribus: in ſententia quidem; quemadmodum quidam de Xerxe inquit, quod *deſcendit Xerxes cum omnibus ſuis.* Valde enim extenuavit rem, loco hujus, *Cum cuncta Aſia*, dicens *Cum omnibus ſuis.*

246. Circa locutionem autem exoritur aridum

dum quando rem magnam pusillis verbis quis exposuerit: ceu Gadareus de pugna navali prope Salamina ait, ** & de Phalaride tyranno quidam inquit, *Quibus sane in rebus Phalaris molestus fuit Agrigentinis:* pugnam enim navalem tantam, & tyranni saevitiam, non vocula illa ἄτλα, neque verbo illo ἠνόχλει describere oportebat sed verbis grandioribus, & rei de qua agebatur naturae convenientibus.

247. In compositione autem nascitur aridum, sive quando crebra fuerint commata: ut in aphorismis: *Vita brevis, ars longa, occasio velox, experientia fallax:* vel quando in magna re amputatum fuerit membrum, & nullo modo plenum [& perfectum.]

248. Quemadmodum quidam Aristidem accusans, quod non venit in pugnam navalem prope Salamina, *Atqui* inquit *sua sponte Ceres venit, & una nobiscum pugnavit: Aristides autem non.* Abscissio enim & indecora, & intempestiva est. Hujuscemodi quidem abscissionibus in aliis utendum est.

249. Saepe sane sententia ipsa [quae verbis inest] frigidum quiddam est, & quemadmodum nunc dicimus χαχόζηλον, compositio autem abrupta est, & ejus licentiam tegit & obscurat. Quemadmodum de eo qui cum uxore mortua mixtus erat, dixit quidam, quod *non miscetur amplius cum ipsa:* sententia enim, ut aiunt, caeco apparet. Compositio quidem haec

haec contracta quodammodo tegit rei licentiam [& turpitudinem.] Parit autem ξηροκαχοζηλίαν quae nunc dicitur, quaeque ex duobus malis conſtat ex κακοζηλίᾳ propter rem [turpem,] & ex arido propter compoſitionem abruptam.

250. Et quae ad gravitatem ſpectant, (de qua reſtat dicendum,) ea, ex jam dictis erunt manifeſta; [ſcil.] quod & haec in tribus conſiſtit, quemadmodum & alii characteres de quibus ante dictum eſt: etenim res quaedam per ſe ipſas ſunt graves, adeo ut qui dicunt ipſas, graves videantur, quamvis non graviter dicant.

251, Quemadmodum Theopompus [Athenienſes laceſſans nihil ibi inveniri, inquit, praeter] tibicines in Pyraeo, & lupanaria, & tibia utentes, & canentes, & ſaltantes: haec omnia nomina gravia, [& acerbitatis plena,] quamvis languide dixerit, gravis tamen videtur.

252. Ex compoſitione autem naſceretur haec forma, primum quidem ſi commata habeat loco membrorum: longitudo enim diſſolvit impetum illum: quod autem in parvo multum comprehendit, gravius eſt. Exemplum eſt illud Lacedaemoniorum ad Philippum, *Dionyſius in Corintho.* Si autem porrexiſſent ipſum, *Dionyſius amiſſo principatu Corinthi mendicus vivit, docens literas,* narratio ferme fuiſſet pro convicio.

253. Et in aliis utique natura breviter lo-

quebantur Lacones: gravius enim eſt quod breve eſt, & aptum mandatis dandis; prolixe autem dicere congruit cum aliquis ſupplex eſt, atque poſcit.

254. Quare & ſymbola [ſive verba quae ſenſus reconditos in ſe continent,] gravitatem quandam habent, quia ſimilia ſunt breviloquentiis: etenim ex breviter dicto ſuſpicari plurima licet, quemadmodum ex ſymbolis. Sic & illud, *Humo vobis cicadae canent*, gravius allegorice prolatum eſt, quam ſi ſimpliciter dictum eſſet, *arbores vobis excidentur*.

255. Periodos ſane contortas valde eſſe oportet in fine: circumactio enim grave quiddam eſt. Solutio autem, ſimplicior & probi ingenii ſignum: quemadmodum antiqua omnis locutio: ſimplices enim ſunt antiqui.

256. Quapropter in acri & vehementi dicendi genere fugere oportet omne illud ſimplex in antiquitate & moratum & rythmicum, & omnino confugere ad eam δεινοτητα, quae ubique nunc regnat. Membrorum igitur fines & terminationes ipſae, e. g. *Promiſi me hiſce pro virili parte patrocinaturum*, praecipue in ſe continent numeros illos rythmicos quos dixi.

257. Efficit etiam gravitatem quandam moleſtia [& difficultas] in ſtructura verborum. Nam quod aegre [& non ſine vi] profertur, multis in locis.etiam grave eſt; eodem modo ac viae inaequales. Exemplum eſt Demoſtheni-

thenicum illud, Υμᾶς, τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι.

258. Verba autem antitheta [ſive quae inter ſe ſunt oppoſita,] & ſimilia in periodis fugiendum, tumorem enim efficiunt, non gravitatem, multis autem locis pro gravitate frigidum etiam [pariunt.] Veluti Theopompus contra ſodales Philippi dicens, diſſolvit oppoſitione gravitatem: Inquit enim, *Natura erant homicidae, moribus autem pederaſtae:* inani enim illi ſtudio, vel potius pravo ſtudio, animum adhibens auditor, omnem remittit iram.

259. Multa ſane ab ipſis rebus quaſi cogemur componere rotunde, & graviter: cujuſmodi eſt Demoſthenicum hoc, *Nam ut ſi quis eorum damnatus eſſet, tu hoc non ſcripſiſſes, ita damnatus ſi fueris, non ſcribet alius:* ipſa enim res & ordo ipſius, [inſitam &] innatam aperte habet compoſitionem, & haud facile quis, ne vel ſi vim adhibuerit, aliter ipſam componere potuerit.

260. In multis enim rebus componimus, veluti qui per declives vias currunt, ab ipſis rebus tracti.

261. [Majorem] autem gravitatem parit, ſi in extremo ponamus id quod [in ſententia] eſt graviſſimum, nam in medio collocatum langueſcit. Quemadmodum illud Antiſthenis, *Ferme enim [talia] aegre laturus eſſet homo ex infima plebe oriundus.* Si enim aliquis ipſum ſic mutato ordine componat, *Ferme enim*

homo

homo ex infima plebe oriundus talia aegre ferret: quamvis idem dixerit, non idem amplius exiſtimabitur dicere.

262. Antitheſis autem illa quam in Theopompo ſupra notavi, ne vel in Demoſthenicis illis ſatis decore ponitur, ubi inquit, *Tu initiabas, ego initiatus eram; docebas tu, ego ludum frequentans didici; tertias partes in ſcena actitaſti, ego ſpectabam; excidiſti, ego exſibilabam;* ſimilis enim videtur cuidam vitioſa arte utenti, propter continuas redditiones, vel potius ludenti cuidam, minime autem indignanti.

263. Convenit autem gravitati & periodorum crebritas, quamvis illa caeteris dicendi formis minime ſit accommodata: periodi enim continenter poſitae ſimilitudinem habebunt metri enunciati ſine intermiſſu, & quidem metri graviſſimi cujus generis ſunt choliambi.

264. Sint autem ſimul crebrae & conciſae, intelligo autem bimembres quaedam. Quia ſi multorum membrorum fuerint, pulchritudinem potius adferent, non gravitatem.

265. Conciſio autem [& brevitas] adeo eſt huic formae utilis, ut multis in locis gravius erit omnino reticere; ſic Demoſthenes: *quin ego quidem— ſed nihil ominoſum orationis initio dicam: iſti autem ſupervacaneum eſt me accuſare:* ferme enim cum tacuerit, acrior evaſit quam quiſlibet alius qui rem explicaſſet.

266. Et

266. Et per deos ferme utique & obſcuritas multis in locis gravitatem parit. Gravius enim quod ſuſpiciones tantum ſui gignit: quod autem explanatum eſt, contemnitur.

267. Eſt autem ubi cacophonia gravitatem efficit, & maxime ſi res de qua agitur eguerit hac: veluti Homericum illud, Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν. i. e. *Trojani vero cohorruerunt, ut viderunt maculoſum ſerpentem.* Licebat enim & euphonia utentem, tueri verſum, Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ὄφιν αἰόλον εἶδον. Sed neque qui dicit ita gravis viſus eſſet, neque ſerpens ipſe.

268. Hoc igitur exemplum ſecuti alia etiam ſimilia excogitabimus. Ceu pro illo, Πάντ' ἄν ἔγραψεν, ἔγραψεν ἄν, pro illo autem, ὑ παρεγένετο, παρεγένετο ὑχί.

269. Deſinere autem aliquando & in conjunctione δὲ vel τέ, etſi praecipitur fugere hujuſcemodi terminationem, verum multis locis utilis & haec erit: ceu, Οὐκ εὐφήμησε μὲν, ἄξιον ὄντα· ἠτίμασε δέ· i. e. *eum in honore non habuit quamvis dignum, ſed ignominia affecit:* ut illud Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε· Sed in Homericis amplitudinem effecit in conjunctiones terminatio.

270. Efficeret autem fortaſſe quiſpiam gravitatem [quandam] ſi quis ita diceret, ἔγραψε

δὲ ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης τε, ὑπὸ τῆς ἀσεβείας τε,-- Τὰ ἱερά τε, τὰ ὅσιά τε. [vix autem & aegre hoc] omnino enim levitas & quod ſuaviter pervenit ad aures, elegantis formae proprium eſt, non gravis. Hae autem formae maxime inter ſe contrariae videntur.

271. Et ſane multis locis ex joco admixto perſpicitur exiſtere gravitas quaedam, veluti in comoediis, & omnis Cynicus modus, ut illa Cratetis, Πήρητις γαῖ' ἔϛι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ·

272. Et illud Diogenis, quod in Olympia dictum fuit, cum armatus cucurriſſet: accurrens ille, ſua voce praedicavit *ſe vincere cunctos homines vitae probitate.* Etenim ridetur vox illa ſimul & admirationi eſt, & tacitè etiam mordet aliquo modo occultus ejus ſenſus.

273. Necnon quod in formoſum dictum fuit ab ipſo. Cum enim luctaretur cum formoſo puero Diogenes, commota aliquo modo natura ejus eſt: puero autem perterrefacto, ſaltuque ſe ab ea abſtracto, *Bono animo ſis puer*, inquit, *non enim ſum huic ſimilis.* Ridiculum enim eſt quod in promtu eſt ejus dicti; gravis autem quae latet illic vis.

274. Et omnino, ut breviter dicam, omnis ſpecies Cynicae orationis blandienti ſimul alicui ſimilis & mordenti.

275. Poſſunt etiam oratores aliquando uti

hac ratione, & uſi ſunt. Lyſias quidem in vetulae mulieris amatorem dicens, *quod proclivius erat numerare ipſius dentes, quam digitos.* Etenim graviſſimum quiddam ſimul [protulit,] & quam maxime ridiculam anum illam effecit. Homerus autem illud, *Utin ego comedam poſtremo,* ut antea notatum eſt.

276. Quomodo autem è figuris gigneretur gravitas, nunc dicemus. Ex figuris igitur quae ſenſum ſpectant, primo venit illa quae παραλείψις dicitur hoc modo. *Olynthum quidem & Methonem & Apolloniam, & triginta duo oppida Thraciae, omitto:* in his enim & dixit cuncta, quae voluit, & ſe omittere illa ait, ut cui reſtarent dicenda alia & amariora.

277. Quae autem jam dicta eſt reticentia, iiſdem moribus affinis, graviorem efficiet orationem.

278. Ad gravitatem autem efficiendam, adſumatur figura ſenſum ſpectans quae vocatur προσωποποιία. e. g. *Vobiſcum reputate haec vel illa vobis exprobare, & objicere majores veſtros, vel Graeciam vel Patriam, induta forma muliebri.*

279. Quemadmodum facit Plato in Epitaphio, *O filii quod quidem parentibus claris orti eſtis,*— & hoc quidem non ex ſua perſona dicens, ſed ex perſona parentum: multo enim evidentiora & graviora eſſe perſpiciuntur vi perſonarum illarum: vel potius dramata omnino

nino fiunt. Species itaque & figurae, ſenſum reſpicientes, hoc modo quo dictum eſt ſumi debent: tot namque à nobis loco exempli ſunt prolata.

280. Verborum autem figuras varie ſeligentem licet graviorem reddere orationem: è conduplicatione, ut, *Thebae autem Thebae, vicina civitas, è media Graecia rapta eſt.* Iteratum enim verbum gravitatem efficit.

281. Et ex ea, quae vocatur ἀναφορά, ut illud, *Contra teipſum vocas, contra leges vocas, contra democratiam vocas.* Haec autem figura modo prolata triplex eſt: etenim epanaphora quodammodo ineſt propter ejuſdem verbi in principio repetitionem; & aſyndetum, ſine conjunctionibus enim dicta ſunt; & ὁμοιοτέλευτον, quoniam ſaepius in verbum καλεῖς deſinit, & gravitas ex tribus coacervata eſt.

282. Si autem dixerit aliquis ita, *contra teipſum, & leges, & democratiam vocas*, unà cum figuris ſuſtulerit gravitatem.

283. Scire autem oportet diſſolutionem maxime omnium opificem eſſe gravitatis, e. g. *Ambulat per forum, buccis inflatis, ſublatis ſuperciliis, aequaliter incedens Pythocli:* ſi namque copulata haec fuerint conjunctionibus, mitiora erunt.

284. Sumi utique poſſet & κλίμαξ: ut apud Demoſthenem illud, *Non & ea dixi, & non decrevi; neque vero decrevi, & non legationem*

tionem obii; neque legatione obita, Thebanis non perſuaſi. Ferme enim aſcendenti oratio ſimilis eſt ad majora majoribus. Si autem ſic aliquis haec diceret, *Haec ego dicens & decernens legationem obii, & perſuaſi Thebanis,* narrationem ſolum, nihil autem grave ederet.

285. Ad ſummam igitur verborum figurae, praecipue autem diſſolutio, & actionem & contentionem, hoc eſt gravitatem, oratori miniſtrant. Et de figuris utriſque, [ſcil. ſententiarum & verborum,] ſatis haec ſint.

286. Verba autem cuncta ſumantur, quaecunque & in magnifica forma, praeterquam quod non ad eundem finem. Etenim verba transferendo licet graviora facere, ut illud, *Pythoni inſolentius ſe jactanti, & multitudine verborum inſtar torrentis contra vos exundanti.*

287. Et imagines dicendo: ut eſt illud Demoſthenis, *Plebiſcitum hoc, periculum quod tunc imminebat civitati, praeterire fecit, tanquam nimbum.*

288. Collationes autem gravitati minime idoneae propter longitudinem: ceu illud, *Quemadmodum autem generoſus canis, rudis, temere in aprum irruit.* Pulchritudo enim & exquiſita quaedam ars in his perſpicitur: gravitas autem, vehemens quiddam eſſe vult & conciſum, & cominus percutientibus ſimilis eſt.

289. Naſcitur autem & ex nomine compoſi-

to gravitas, quemadmodum & consuetudo jungit multa graviter, τὴν χαμαιτύπην, τὸν παραπλῆγα, & siquid aliud hujusce modi est. Et apud oratores utique inveniret aliquis multa hujusce modi.

290. Danda autem est opera verba edere, quae conveniant rebus: ceu de illo quidem qui vi & astute fecerit, Διεβιβάσατο· de illo autem qui vi & aperte & cum vecordia, Ἐξέκοψεν, Ἐξεῖλεν.

291. De illo autem qui dolose & occulte, Ἐτρύπησεν, vel διέφυγεν, vel siquid hujusce modi est accommodatum rebus nomen.

292. Extollere autem sese [& erigere cum vocis & gestus magna contentione] quodammodo usurpatum, non magnitudinem tantum parit, verum etiam gravitatem: veluti illud, *Non dicere manum intus habentem oportet Aeschine, sed legationem obire intus manum habentem.*

293. Et illud, *Verum ille qui Euboeam suae ditionis facit.* Non enim ut faceret orationem grandem elatio adhibita est, sed ut gravem. Efficitur autem hoc cum illo ipso tempore, quo nos extulerimus, accusaverimus aliquem: tanquam enim illic Aeschinem, hic vero Philippum accusat.

294. Grave autem etiam est quando quis interrogaverit auditores ut quidam dicant, ipse non illa enuncians. *Verum ille qui Euboeam suae dictionis facit, & castellum oppugnandae Atticae*

Atticae aedificat, utrum haec faciens injuriam fecit & pacem ſolvit, nec ne? tanquam enim in anguſtias redigit auditorem, quaſi convictus eſſet, & nihil regerendum haberet.

295. Si autem ſic mutato illo dixerit aliquis, *injuſte fecit & pacem ſolvit*, plane docenti & non redarguenti ſimilis eſſet.

296. Quae autem vocatur ἐπιμονὴ, [ſive commoratio,] eſt dictio quae rem ipſam exſuperat. Plurimum autem prodeſſet ad gravitatem. Exemplum autem ipſius, illud Demoſthenis, *Morbus enim Athenienſes gravis incidit in Graeciam*, &c. *** non fuiſſet adeo grave.

297. Fortaſſe autem & qui ἐυφημισμὸς vocatur retineat aliquid gravitatis: & qui odioſas res bonis verbis edit, & res impias verbis piis.

298. Ceu qui victorias aureas conflare jubebat, & uti pecunia illa ad bellum, non in hunc modum dicebat temere, *Percutiamus victorias ad bellum:* odioſum enim ita fuiſſet & ſimile contumelia vexanti deas: ſed melioribus verbis, *Utamur victoriis ad bellum:* non enim percutienti victorias ſimile fuit ita prolatum, ſed ſocias ſibi facienti.

299. Gravia autem & Demadea dicta, etſi proprium & abſurdum modum habere videntur. Exoritur autem ipſorum gravitas, [primo] ex emphaſibus; dein ex allegorico quodam aſſumto; & quod tertium eſt, ex hyperbole.

300. Cu

300. Cujuſmodi eſt illud, *Non mortuus eſt Alexander, Athenienſes, totus enim terrarum orbis odore cadaveris eſſet perfuſus:* illud enim ὤζεν, quo ipſe uſus eſt poſitum pro ἠδάνετο, allegoricum eſt & ſimul hyperbolicum; illud autem *totum terrarum orbem* ſentire, declarat opes Alexandri: & ſimul quiddam [horribile &] ad conſternandum factum habet ea oratio, collectum ex tribus. Omnis autem conſternatio grave quiddam eſt, quia horribile.

301. Ejuſdem formae & illud, *Hoc plebiſcitum non ego ſcripſi, ſed bellum, Alexandri ſpiculo pro calamo utens.*

302. Et illud, *Similis enim eſt Macedonum exercitus, amiſſo Alexandro, Cyclopi excaecato.*

303. Et alibi rurſus, [*Remp.*] *non ut majorum aetate pugnantem in navibus, ſed vetulam, ſandalia indutam & ptiſanam ſorbentem.* Illud enim *vetulam* allegoricum, pro *infirmam & exilem jam*, & una patefaciens imbecillitatem ipſius ſupra modum: illud autem *ptiſanam ſorbentem*, quia conviviis tunc & epulis tota dedita, diſperderet militarem pecuniam.

304. De Demadea igitur gravitate ſatis haec ſint: etſi illa lubricum quiddam habet, & non temere imitandum. Huic enim formae poëticum quiddam ineſt, ſi quidem poëticum eſt allegoria, & hyperbole, & emphaſis: poëticum autem [dico] mixtum comoedia.

305. *Figuratum* autem quod vocant in oratione,

ratione, hujus aetatis oratores ridiculè tractant, & cum emphaſi inhoneſta ſimul, & quae [ruſticè & apertè] res in memoriam revocat. Vera autem orationis figura cum hiſce duobus eſt prolata, cum ſtudio ſervandi decorum, ſcil. & cura res dicendi abſque offenſionis periculo.

306. Cum ſtudio quidem decori, ceu Plato in animo habens vexare contumeliis Ariſtippum & Cleombrotum, qui in Aegina utturi ac ventri parebant, cum in vinculis eſſet Socrates Athenis ſpatio multorum dierum [& non navigarant ad ſodalem & doctorem, etſi illi non diſtabant integra ducenta ſtadia [Athenis.] Haec omnia aperte quidem non dixit, (fuiſſet enim convicium talis oratio) ſed cum dignitate quadam hoc pacto.

307. Cum enim quaeſitum eſſet è Phaedone qui una fuiſſent cum Socrate, illeque omnes enumeraſſet, rurſus interrogatus an Ariſtippus & Cleombrotus praeſentes adfuiſſent, *minime*, inquit, *in Aegina enim erant*. Cuncta enim quae ſupra dicta ſunt apparent in eo, *in Aegina erant*: & multo acerbior oratio videtur, cum res ipſa patefaciat quod illic acerbum eſt, non ille qui dicit. Cum igitur ſine metu fortaſſe Ariſtippus, ſociique illius vexari contumeliis poſſent, figurate tamen Plato convicium in illos jecit.

308. Sæpe autem vel cum tyranno, vel cum alio quopiam violento homine loquentes, cum

volumus ipſi objicere aliquid, neceſſario egemus hac figura tota: ut Demetrius Phalereus in Craterum Macedonem in aurea cella ſedentem altiore loco, & purpuream chlamydem indutum, ſuperbeque legationes Græcorum accipientem, figura uſus inquit, illum notare volens, *Accepimus & nos olim, munus legationis obeuntes hos, & Craterum hunc ipſum:* etenim in illo demonſtrativo τοῦλον, perſpicitur ſuperbia Crateri tota irriſa figurate.

309. Ejuſdem formæ eſt & illud Platonis in Dionyſium, qui mentitus fuerat & negaverat, *Ego tibi Plato nihil promiſi. Tu certe per deos immortales.* Etenim convictus eſt mentitus fuiſſe: & habet in ſe oratio illa figuram, amplam ſimul & à periculo vacuam.

310. Saepe quidem & ancipites ſunt. Quibus ſiquis velit eſſe ſimilis & vituperationes incertas fingere velit, exemplum erit illud Æſchinis de Telauge. Omnis enim ferme de Telauge narratio dubitationem afferret, ſit ne admiratio, ſive irriſio. Hujuſcemodi autem forma ambigua, quamvis ſane ironia non ſit, habet tamen faciem quandam ironiæ.

311. Poſſet autem aliquis & aliter figura involvere: veluti, Quia non libenter audiunt reguli & opulentae feminae ſua peccata, cum ſuademus ipſis non peccare, non recta via dicemus: ſed vel alios quoſpiam vituperabimus, qui ſimilia fecerunt:

312. E. g. ad Dionyſium tyrannum contra Phalaridem tyrannum ejuſque crudelitatem dicemus; vel laudabimus aliquos qui contraria Dionyſio fecerint, e. g. Gelonem vel Hieronem, qui tanquam parentes Siciliae & vitae praeceptores fuere. Etenim admonetur qui audit ſimul & non contumelia vexatur, & aemulatur Gelonem, quem videt laudari, & ipſe laudem appetit.

313. Multa autem hujuſcemodi apud tyrannos: ceu Philippus quidem, quia altero oculo orbatus erat, iraſcebatur, ſiquis nominaſſet preſente illo Cyclopem, vel oculum omnino.

314. Hermias autem, qui Atarnei dominus fuit, etſi reliqua in vita mitis erat (ut fertur,) non aequo animo paſſus eſt, ſiquis nominaſſet cultrum, vel ſectionem, vel exectionem, quia eunuchus erat. Haec dixi patefacere volens maxime naturam principum virorum, maxime requirentem orationem, quae minime in lubrico verſetur: vocatur vero illa figurata.

315. Et ſane ſaepe & populi magni & potentes egent hujuſcemodi forma orationis, quemadmodum tyranni. Veluti populus Athenienſium, qui Graeciae principatum obtinet, & aſſentatores alit, & Cleones, & Cleophontes. Aſſentari quidem igitur, turpe eſt: reprehendere, lubricum: optimum autem

quod

quod interjectum est inter haec, id est figuratum.

316. Et aliquando ipsum illum qui peccat laudabimus; non ob ea quae peccat, sed ob ea quae non peccavit: ceu ira commotum, quod heri laudabatur, mitis cognitus in peccatis alterius cujusdam, & quod dignus, quem aemularentur, à civibus habitus est. Libenter enim unusquisque imitatur se ipsum, & conatur laudem laudi adnectere; potius autem unam aequabilem laudem acquirere.

317. In universum autem quemadmodum eandem ceram, hic quidem [plastes] canem finxit, hic autem bovem, alter vero equum; sic & eandem rem, hic quidem nuntians & praedicans inquit, Quod utique *homines pecunias quidem filiis relinquunt, scientiam autem simul non relinquunt, quae uti possit pecuniis relictis.* Haec autem forma orationis, Aristippea dicitur.

318. Alius autem idem more praecipientis edit, veluti Xenophontis multa: ex. gr. *Opus enim est non pecuniam solum relinquere suis filiis, sed etiam scientiam, quae utatur illa.*

319. Quae autem proprie vocatur forma Socratica, quam maxime videntur imitati Æschines & Plato, mutaret rem praedictam in interrogationem hoc pacto, *O puer, quantam pecuniam reliquit tibi pater? Num magnam & quam non facile aliquis enumeraret?*

raret? Magnam, O Socrates. Nunquid igitur, & ſcientiam tibi reliquit, quae uti poſſit ipſa?

320. Simul enim puero rationes ſuas tacitè conturbabat, & de imperitia ſua commonefaciebat, & eum denique ad diſcendum propellebat. Haec vero omnia morate & eleganter, & non ut vulgo fertur, *hoc à Scythis:* [i. e. *barbarorum more.*]

321. Probati autem magnopere fuere hi ſermones, primum tunc temporis inventi; vel potius [admiratione] & ſtupore percutiebant, tum ob eorum vim in moribus hominum caſtigandis, tum ob eorum perſpicuitatem, [denique] quia veram vitae degendae rationem cum dignitate quadam monſtrabant. De figmento igitur & figura orationis haec ſufficiant.

322. Laevor autem in compoſitione verborum, quali in primis uſi ſunt qui è diſciplina Iſocratis exiere, reformidantes concurſum vocalium literarum, non valde accommodatus eſt orationi gravi. Multa namque ex concurſu ipſo efficerentur graviora: e. g. τῷ γὰρ φωκικῷ &c. i. e. *Bello Phocenſi ingruente, non mea quidem opera, non enim ego rempubl. ulla ex parte tunc adminiſtrabam.*

323. Si quis autem, ſtructura illa immutata & hoc modo commiſſa, diceret, Τῷ πολέμῳ γὰρ ᾧ δι' ἐμὲ τῷ Φωκικῷ συςάντος· ᾧ γὰρ ἐπολιτευόμην ἔγωγε πω τότε, haud exiguam

gravitatis partem inde eximet, quia multis in locis, ſonorum illud, quod ex concurſu oritur, erit fortaſſe gravius.

324. Etenim illud quod [ſine arte &] negligenter eſt tractatum & ſua quaſi ſponte enaſcitur, gravitatem quandam afferet: maxime cum iratos nos eſſe, aut injuria affectos oſtenderimus. Cura autem quae ponitur in laevore & apta ſtructura, non irati, ſed ludentis eſt, & ejus qui aliquid demonſtret [& exornet.]

325. Et quemadmodum figura diſſoluta, efficit gravitatem, ut jam dictum eſt, ſic efficiet diſſoluta omnino compoſitio. Signum autem hujus rei eſt & illud Hipponactis. Cum enim vellet vexare contumeliis inimicos, fregit verſum, & pro recto claudum fecit & ſine rythmo, id eſt gravitati idoneum & contumeliae. Quod enim numeris ornatum eſt, & auditu jucundum, laudationibus conveniret magis quam vituperiis. Tot etiam de concurſu dicta ſint.

326. Propinqua autem eſt quaedam & gravi notae ut veriſimile eſt, vitioſa & ipſa; vocatur autem invenuſta. Naſcitur autem in rebus, quando aliquis turpes res & obſcenas aperte dixerit. Quemadmodum qui accuſat Timandrum ut quae quaeſtum corpore fecerit: ille enim & pelvim & numulos & lectulum & multam hujuſcemodi, quam aures non

non ferunt, meretricum ſupellectilem in foro effudit.

327. Compoſitio autem perſpicitur eſſe invenuſta, ſi divulſae ſimilis fuerit: quemadmodum qui dixit ὕτωσὶ δ' ἔχον τὸ χὴ τὸ, κτεῖναι.

328. Et ſi membra nullam habuerint inter ſe connexionem, ſed ſimilia fuerint fractis.

329. Et periodi utique continentes & longae, & quae ſuffocant loquentes, non ſolum ſatietatis plena res ſunt, ſed etiam minime ſuavis.

330. Verbis etiam ſaepe res venuſtae inſuaviores videntur: quemadmodum Clitarchus de tenthredone beſtiola ſimili api inquit, *Depaſcitur quidem montana loca: involat irrumpitque in cavas quercus,*

331. Tanquam de bove fero, vel Apro Erymanthio loquens, & non de Apis quodam genere. Quare contingit invenuſtam ſimul orationem fieri & frigidam. Vicina autem aliquo modo ſibi ipſis ſunt haec ambo.

FINIS.

FINIS.

BL